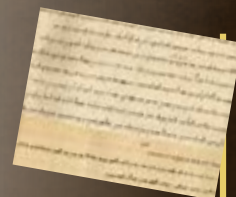

בני היכלא

מאוצרות רשת מוסדות 'פני מנחם'
בנשיאות רבינו ראש הישיבה שליט"א

בסייעתא דשמיא | חג הסוכות תשפ"א

תורת
ה'שפת
אמת'
ביידיש
בכתב יד

פרסום ראשון

הביאני המלך חדריו

גילויים מרטיטים:

הגה"צ בני כ"ק מרן ה'פני מנחם' זצוקללה"ה
בשיחת חג מרוממת על עבודתו בקודש
של אביהם זי"ע בירח האיתנים

בהיכל קדשו

מאוצרות מעמד
ה'קידושא רבא' במעונו של
כ"ק מרן ה'בית ישראל' זי"ע

כותלי בית
המדרש יעידו

מסע מפעים בבתי החסידים דקהל אנ"ש בארה"ק

אוצרות, גנוזות, שיחות ועיונים מהיכלי רבוה"ק זי"ע לחג הסוכות

אֵיה מְקוֹם

לא ידעתי מנוח.
לא היה לי מקום.
כיסופים טלטלוני. למעלה למעלה.
וכשהשלמתי. פתאום נמשכתי נמוך. למטה.

לא ידעתי את נפשי...
כאן או שם...

ואולי זהו מקומי.
תלוי בין שמי תשוקה לארץ יבשה.
מקום של בעלי תשובה.
זה השער בסודו צדיקים לא יבואו.

נרשם לו בספרן של בינונים.
תלויים ועומדים.
בין לבין.
ביש שבאין.

לא מושלמות של 'גמורים'.
לא וודאות של 'לאלתר'.
לא מוחלטות של 'נחתמים'...

בשומקום ובכל מקום.
חיים של 'זה וזה'.
אולי ו... אולי.
רוגע של גלים. שקט של סערה.
בצל כנפיים. בפיונה, בסוכה.

"ויאמר דוד אל גד צר לי מאוד נפלה נא ביד ה'
כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה"
"טעם סוכות אחר ר"ה ויוהכ"פ. כי הבעלי תשובה אין
להם מקום והקב"ה נותן לו מקום והוא הסוכה. וכפי
מה שיודע האדם שאין לו מקום מצד עצמו נותן לו
הקב"ה מקום. ומקום זה גבוה ממה שזוכה במעשיו.
וע"ז אמרו במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים
גמורים יכולין לעמוד".
(שפת אמת סוכות תרל"ו ובתחילת פר' מסעי)

קול מהיכל

שיחת מרוממת בענייני השעה והחג
מאת רבינו ראש הישיבה שליט"א

4

גנזי ההיכל

מאמרי קודש מבעל השפת אמת
מכת"י בשפת היידיש - פרסום ראשון-

8

בהיכל קדשו

לקט שיחות קודש ופנינים יקרים מאמרותיו של קדוש ה'
מרן בעל הבית ישראל זי"ע במעמדי הקידושא רבא

12

בהיכל ההלכה

פסקי וברורי הלכה לחג הסוכות

18

הביאני המלך חדריו

ראיון מיוחד עם הגה"צ שליט"א בני כ"ק הפני מנחם זי"ע
על עבודתו בקודש של אביהם זצוק"ל בימי ירח האיתנים

22

שיח ההיכל

עבודת התפילה במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

32

כתלי בית המדרש

סקירה מרתקת על "א'אמתע ווארימע ווינקלעך"
בתי החסידים של אנ"ש בארה"ק

38

יוצא לאור עולם בסייעתא דשמיא,
ערב חג הסוכות תשפ"א על ידי

מוסדות התורה והחסד פני מנחם

ת.ד. 36126 ירושלים

טלפון: 025782444 | פקס 025782443

דוא"ל: zpm025782444@gmail.com

הפקה: מערכת 'דבר אמת'

להערות והארות ניתן לפנות לכתובת דוא"ל:

de422144@gmail.com

תמונות: ארכיון 'קול מנחם' וארכיון 'דבר אמת'

© כל הזכויות שמורות

לקבלת שיחות ושיעורי רבינו ראש הישיבה שליט"א

וכן מהנעשה הנשמע והנראה בקהילתנו

ניתן לשלוח בקשת הצטרפות לכתובת דוא"ל de422144@gmail.com

בתמונת השער:

כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם זי"ע יורד מדירתו למעמד הכנסת
ספר תורה בהיכל ישיבת שפת אמת, כשבידיו ספר התורה המיוחס
ליהודי הקדוש זי"ע, משמאל נראה נכדו הגה"ח מו' רא"מ אלתר
שליט"א בהגה"ח מו' ר' אריה זצ"ל, בילדותו.

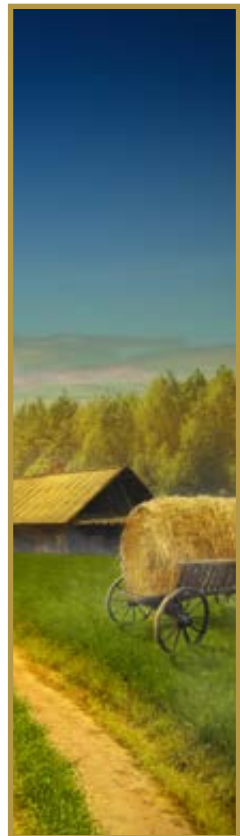
וְחַג הָאֲסִיף - תְּקוּפַת הַשָּׁנָה!

האמת ניתנת להיאמר, כי אלו בדיוק התחושות שמציפות אותנו בעומדנו בשערי גיליון זה. ראשית, אין ספק כי זהו רגע של 'חג האסיף', בתקופת השנה להיווסד הקהילה - אנו עומדים ומביטים בהשתאות על ההישגים הנפלאים אליהם הגענו, כאמור.

לא פחות חשוב, היא ההודאה להשי"ת על רוב חסדו וטובו, כי גם לנוכח כל הקשיים וריבוי המהמורות, גם שם ידו תנחנו ותאחזנו ימינו, ובעזרתו הכבירה הגענו עד כה.

והחלק השלישי, הוא החלק המחייב: אין כאן כי אם מעט מזער, טיפה מן הים. חובתנו ותפקידנו היא להוסיף ולפעול, ליצור ולעשות, בכדי שאש הקודש המלהיבה לאהבת ה' ויראתו תתעצם לשלהבת רבת עוצמה, וכל רואיה יאמרו ברקאי.

בין עלי הגיליון, תמצאו אוצרות ספונים משנים קדמוניות, תגליות מרטיטות לצד אמרי שפר, המקיפים את החג וענייניו מהיבטיו השונים. לצד זאת, מתכנסים בני כ"ק מרן אדמו"ר ה'פני מנחם' זי"ע לשיחה מרוממת חסרת תקדים, ומגלים סודות מחדרי רבוה"ק זי"ע ועבודתם בקודש בירח האיתנים.

עוד תמצאו כאן ברכה, מאמרים הלכתיים לצד מחקר מעמיק בגנוזות כתבי יד רבוה"ק, מסע מפעים בין כותלי בתי החסידים דאנ"ש ארה"ק, ועוד מאמרים, עיונים וביאורים, כפי שתחזינה עיניכם מישרים.

גיליון זה אינו מתיימר להקיף את כל אוצרות החן על החג, ובוודאי שלא למצות את העשיה הברוכה העניפה הנעשית בין כתלי מוסדותינו הק'. השתדלנו לפחות להגיע לדרגת 'טעמו וראו', לתת טעימה בקצירת האומר על הנעשה והנשמע, והיו לרצון אמרי פינו והגיון קולמוסנו.

בברכת א פרייליכ'ן יו"ט,
העורכים

נוחילה לא-ל נחלה פניו, נשאלה ממנו מענה לשון. בהמיית התרגשות אנו שמחים לפתוח את שערי 'בני היכלא' - מאוצרות רשת מוסדות 'פני מנחם' בנשיאות רבינו ראש הישיבה שליט"א, הרואה אור בירח האיתנים תשפ"א, במלאת שנה להקמת הקהילה בס"ד.

'דיו אילו ימי, קני כל חורשתא', כלשה"ק של בעל ה'אקדמות', לא יוכלו לתאר את אפס קצה הסייעתא דשמיא העל טבעית, החופפת על קהילתנו הק' ומלווה אותנו צעד אחר צעד. הנה כי כן, כמעט בבחינת 'יש מאין', קמה אלומתנו וגם ניצבה, כשעל שורותיה נמנים סלתה ושמנה מאנ"ש, המכריזים 'זאת מנוחתי עדי עד, פה אשב כי איתיה'.

מתוך רשפי אש, שלהבות של עשיה למען השי"ת ותורתו בדרך רבוה"ק זי"ע, נוצרה כאן משפחה מלוכדת ומאוחדת, הוקמו מוסדות לתפארה, קול התורה פועם ברמה ונישא למרחוק, ועוד היד נטויה.

אין זאת אלא כי מאת ה' היתה זאת, היא נפלאת בעינינו.

בספה"ק 'שפת אמת' (סוכות תרל"ד), בין שלל אוצרות החמד המובאים להחיות לב ונשמה בימים נעלים אלה, מובא ווארט קצר יחסית, אולם נוקב חדרי לב:

"סוכות נקרא חג האסיף, שכל אחד מאסף כל רכושו לביתו, ולכן צריכין לזכור כי אנחנו וכל אשר לנו לה' יתברך. וכמו שכאן היא זמן אסיפה, כמו כן הוא לעילא שהקב"ה מאסף אותנו לביתו והוא הסוכה."

מרטיט. בשלוש שורות, פורט רבינו ה'שפת אמת' זי"ע על הנימים שזעים בנפש היהודית, בהיכנסו לחג הסוכות.

ראשית, זהו חג של איסוף, של ספירת מלאי. של הבטה אחורה בסיפוק אין קץ, של עמידה בהשתוממות אל מול ה'יש' העצום.

שנית, דווקא ברגעים אלה, כה חשוב לשוב ולשנן כי מאת ה' היתה זאת. דווקא בעת המבט אל האסם המלא מזן אל זן, התחושה המציפה היא תחושת 'הלל השלם', הודו לה' כי טוב.

ושלישית, החלק המרגש ביותר: משמעות האיסוף הזה, תוך העמקת המבט אל הקדוש ברוך הוא, יוצר כל ההישגים האלו ובורא הפלא הנשגב הזה, היא כלפי שמיא: לאסוף את כל ההישגים האלה לבית ה', אל הסוכה הקדושה, להפוך אותם ליועשו לי מקדש' - חי וקיים, בתוך לבו של כל אחד ואחד.

הושע נא לומדת יראתך

שיחה מרועצת
בענייני השעה והחג,
רצופת דברי התעוררות
בענייני אמונה ושעמה,
מאת
רבינו ראש הישיבה שליט"א

"ה' מעוז חיי, ממי אפחד?!!" - מה הטעם בתקופה העוברת עלינו?

זה תקופה
מאתגרת
שהחכם

שעיניו בראשו,
ועשכיל לנצל
את התקופה,
להרגיש את
הרבוט של
עולם, יתעלה
מתקופה זו
שיהיה לו הרבה
יותר שייכות עם
הרבוט של עולם.

יש צורך בכלב שנשכו, הרי יכול האב להוריד את הילד מכתפיו, להתחבא בצד ולהסתתר, וכך ילמד הילד שאביו כאן או לא. למה יש צורך שהכלב 'בא ונשכו'.

אלא שלפעמים ההסתר כל כך גדול, שיכול הילד לשבת על כתפיו של אביו, ולהתכחש לכך שהוא יושב על אביו. אביו לא לידו, אביו לא מחזיקו ביד, אלא יושב על כתפיו, ובכל זאת שואל היכן אבא. אם כשהוא יושב על כתפיו של אבא הוא בכל זאת שואל 'הראית את אבא', הוא יבין את התשובה רק אם יקבל נשיכה מהכלב, איהם צו געבען א שאקעל.

יתכן שהיו שנים טובות ואולי שנים טובות פחות, אבל היינו רגועים ושאננים, וההסתר הגיע לרמה כזו שיש כאלו ששכחו שאנו יושבים 'על כתפיו של אבא' ושואלים 'הראית את אבא'. והיינו זקוקים לנשיכה, שנתבונן

בסוף פרשת בשלח בפרשה של ויבא עמלק, כאשר בני ישראל שאלו 'היש ה' בקרבנו אם אין, ומיד 'ויבא עמלק'. מביא רש"י משל לאדם שהרכיב בנו על כתפו ויצא לדרך, היה אותו הבן רואה חפץ ואומר אבא טול חפץ זה ותן לי והוא נותן לו, וכן שניה וכן שלישית, פגעו באדם אחד אמר לו אותו הבן ראית את אבא, אמר לו אביו אינך יודע היכן אני, השליכו מעליו ובא הכלב ונשכו.

כך, כאשר שאלו בני ישראל 'היש ה' בקרבנו אם אין, מיד לאחר מכן 'ויבא עמלק'. לומר, תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם, ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין, חייכם שהכלב בא ונושך אתכם ואתם צועקים אלי ותדעון היכן אני.

נשאלת השאלה בספרים הקדושים, למה

אחת הכל יכול להתהפך, מיט אמאהל קען זיך א זאך איבער דרייען, ער האט עס געברענגט און ער וועט דאס נעמען, הוא הביא אותה ובידו לקחת אותה ברגע אחד, ולהשפיע ישועות בבת אחת בכל העניינים.

ונשכיל שיש בורא לעולם, לא רק אמונה לדעת שראית את אבא, אלא נרגיש שיש כאן אבא, להרגיש את הרבונו של עולם ולחיות עם הרבונו של עולם.

כי 'זהאלקים עשה שיראו מלפניו' (קהלת ג, ח), מ'זאל כאפען א ציטער, זיך געבען א שאקעל, נדע ונרגיש בבירור כן! ראינו ורואים את 'אבא', אונז געדענקען 'אבא', אונז זענען געבינדען מיט 'אבא' יתברך שמו, און אונז בעטען פון 'אבא' ער זאל אוועק נעמען די שלעכטס, וישאר אצלנו הזכרון הזה - שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

כולנו יודעים שיש בורא לעולם. כולם כותבים 'בס"ד' בראש כל דף, וכשאנו נשאלים אנו עונים 'בעזרת ה', ברוך השם', אבל צריך שזה יהיה פנימי, צריך לעבוד על זה, שנרצה להגיע להרגשה אמיתית. וככל שמתרחקים מגשמיות, יש את האפשרות להתקשר ולהתחבר להרגשה האמיתית שיש רבונו של עולם.

זה תקופה מאתגרת, שהחכם שענינו בראשו, ומשכיל לנצל את התקופה, להרגיש את הרבונו של עולם, יתעלה מתקופה זו שיהיה לו הרבה יותר שייכות עם הרבונו של עולם. ואי"ה בשנה הבעל"ט בתשפ"א יהיה לו יותר געפיהל ויותר שייכות עם אל"ף - אלופו של עולם. לזכור שהוא נמצא אתנו, ומעולם לא עזב אותנו חלילה אפילו לרגע.

יהודי יודע שיש לו אבא בשמים, ועליו לעמול ולהתייגע שיהיה לו את ההרגשה, שגם בעת צר לא ישאל 'ראית את אבא'. וכשמאמינים באמת, יודעים ש'היד ה' תקצר', בבת

"בזאת אני בוטח" -

איך יש את הכח להתמודד ולהאמין בעצב כזה?

ואם הגיעה עלינו התקופה הנוכחית, אין ליפול ליאוש ורפיון או מרה שחורה, אלא נתחזק מתוך אמונה בה'. ואין זה רבותא עבור הקב"ה לעשות לנו ישועה גם בתקופה הנוכחית, שהרי נותן לנו חיים מידי יום ביומו עם כל הנצרך, ובידו ית"ש לשנות את הכל מן הקצה אל הקצה ברגע אחד. אנחנו כיהודים צריכים לחפש בכל שלב בחיים מה הוא ית"ש מבקש מעמנו, מה ה' אלקיך דורש מעמנו, ובזאת לעמוד ולא ליפול.

ה'שפת אמת' מפרש את הפסוק בתהלים (כז) הנאמר בימים אלו 'אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', שהכוונה 'בזאת' - הוא שעל ידי המלחמה עצמה, היהודי רואה שיש לו מה לבטוח. צריכים להאמין שה' הביא עלי את המלחמה, וזה כולל כל נסיון או קושי, בין הסתרות וקשיים בעבודת ה', ובין נסיון כמו התקופה האחרונה, ו'בזאת אני בוטח' - שהוא יתברך נותן לנו את הכוחות שנוכל להתמודד ולנצח, שהרי רואים שהוא ית"ש מנסה אותנו, שהוא רוצה מאיתנו איזה דבר, וזה גופא נותן את הכוח להתמודד.

"מה ה"א שואל מעימך?" - מה גדרש מעעט בעת הזו?

ורצונו ית"ש, יודע שאין שום הבדל או שינוי היכן נמצאים, ואינו עוסק בחשבונות של עולם, כי כשיודעים שהכל בהשגחתו ית"ש, ובכל צרה טמונה קריאה להתעורר, מבינים שכולנו ביד ה' שעשתה זאת.

ומי שאינו מתעורר לתשובה, אלא עושה חשבונות על איזה צד של הסטטיסטיקה הוא נמצא, ותולה הדבר במקומו ובמנהגו של עולם ומאורעות, תמיד זה בא ביחד עם מחשבה ותחושה של אני את נפשי הצלתי, שהוא ב"ה בריא ונמצא במקום יותר שמור, ואפילו אם ח"ו נדבק עושה לעצמו חשבון שהוא במצב יותר טוב משל השני, ומחפש להיאחז בצד הטוב.

ועל זה אומר הרמב"ם 'הרי זה דרך אכזריות', כי אם היה בו מדת הרחמנות להשתתף בצער הזולת, וכל שכן צער דרבים, לא היה מגיע למחשבות אכזריות שמתעלם ואין מרגיש די בצרת אחרים, אלא היה מתעורר ושומע את הקריאה מלמעלה - שהכל בא מהרבש"ע לעורר אותנו.

צריך לחשוב מה ה' רוצה מכל יהודי, ואין זה משנה אם פה או שם. כשיהודים מתחזקים ביחד ומרגישים בצער הזולת, מתוך רחמנות וערבות הדדית, מתגלה מלכותו ית"ש.

רבינו ראש הישיבה שליט"א: הרמב"ם (פ"א מה' תעניות הל' ב-ג) אומר שאין ליהודי לומר שצרה זו מקרה נקרי, שמי שאומר כן הרי זו דרך אכזריות. ופירשנו מכבר את לשון הרמב"ם באומרו 'הרי זו דרך אכזריות', שהנה לכאורה איזה אכזריות יש בזה, אולי יש בלבו מדת רחמנות ובכל זאת לא שם לבו להתעורר מהצרה שהקב"ה מביא, אלא אומר הרי זה מנהגו של עולם, והול"ל הרי הוא מקטני אמנה, או שיש בזה מעין כפירה, ומה עניין 'אכזריות' לכאן?

אלא התשובה היא, כי עלינו לעשות חשבון הנפש נוקב ואמיתי, שכן בדרך העולם מחשבת כל אדם בימים כאלו היא לחשוב על עצמו, למשל כאשר המחלה השתוללה בבורו פארק היו כאלו שאמרו שהן אמת בארה"ב ובשאר מקומות שם קורים דברים נוראים, אולם מתגנבת מחשבה ב"ה שאנחנו נמצאים כאן, וכן מי שגר בארץ ישראל במקום שיש בו פחות אחוזי הדבקות, עושה חשבון לעצמו, שלפי חשבון הסטטיסטיקה הוא נמצא על הצד הטוב, הוא בסדר, כי נדמה לו שהוא במקום יותר טוב, כל אחד מבקש לסבור ולחשוב חשבונות שהוא יותר מוגן.

מי שמרגיש את ההנהגה של הרבוננו של עולם, שבכל מקום שהוא הכל תלוי בהנהגת הרבש"ע

"ולשמחה מה זו עושה" - איך עגיעים לשמחה אמיתית?

אך על האדם להתבונן, ולשנות את המבט, להרבות ולהגדיל את השמחה מדברים רוחניים, שהשמחה של הנשמה ישלוט ויגבר על השמחה של הגוף, כי כל מה שנותנים שמחה לגוף הוא כדי שלא יפריע לנשמה, אבל לא לתת לטפל לגבור על העיקר, לא לשכוח את השמחה האמיתית.

וזה עיקר של ימי הסוכות - זמן שמחתנו, שזכינו להיות בנים של הקב"ה, ויושבים בסוכה - בצילא דמהימנותא. העולם הזה הוא עולם חולף, ואפילו אם אדם יהיה מלינו, והיום לא מסתפקים בזה ורוצים להיות מיליארדרים, כל זה לא מביא שמחה אמיתית, כי כל זה אינו דבר נצחי. אבל הנשמה היא נצחית, הזכות שיש לנו שאנו בנים למקום הוא הרבה יותר מכל הנאות הגשמיות ביחד. השמחה צריך להיות שמחת

צריך להגיע להרגשה הטובה של שמחה. יש שמחה שעליה אמר שלמה המלך ע"ה 'ולשמחה מה זה עושה', אך יש שמחה רוחנית שעליה נאמר 'ושבחתי אני את השמחה'. ולפעמים מתערבב אצל האדם ב' השמחות, והאדם צריך להחליט איזו שמחה אנו רוצים, אמנם הגוף תובע את השמחה שלו, ונותנים לו, משמחים את הגוף במאכלים, אבל אין להסתפק בזה.

שמחה הוא התרוממות הנפש. וכמו שצדיקים זי"ע אמרו שבעצם מה שקמים בבוקר וזוכים לברך 'שלא עשני גוי', מתוך זכרון איך בין א יוד, א שליח פון רבוננו של עולם אויף דער וועלט, כבר מתמלאים בשמחה לכל היום כולו. ומאידך, יש שמחה שנובעת מדברים גשמיים ומתענוגי עולם הזה, ומדברים שהורגלנו אליהם, וכשיש מצב שלוקחים ממנו את זה, חסר לנו השמחה.

עבואר

בספה"ק

שהשמחה

העיוחדת

בחג הסוכות

יותר משאר

העוידים,

היא השמחה

של אחר

עחילת עונות.

ארועמך ה' כי

דליתנו.

וכפי שהיה

ערגלא בפיהם

של חסידים

קעאי' אז

ע'רויעט

אויף איז מען

אויפגערויעט'...

- לשון נפל

על לשון

הנפש, ביודעו שעצם היותו בהאי עלמא, הוא מתנה גדולה, שהמצוות והמעשים טובים, תורה ותפלה, הם קניני נצח, שזוכה להיות שליח ה'.

אלא מרוב מרוץ החיים, מידי יום ביומו, והשיקוע בגשמיות, שקשה ביותר להרים את הראש מעל הגשמיות, והגשמיות מהווה הפסק, וכמ"ש צדיקים זי"ע עה"פ 'אנוכי עומד בין ה' וביניכם', 'האנוכי', האני הגשמי מפסיק ומפריד בין ה' וביניכם, ועל זה צריך להתגבר כדי לשמוח באמת.

מבואר בספה"ק שהשמחה המיוחדת בחג הסוכות יותר משאר המועדים, היא השמחה שלאחר מחילת עונות. ארוממך ה' כי דליתנו. וכפי שהיה מרגלא בפיהם של חסידי קמאי 'אז מ'רומט אויף איז מען אויפגערוימט'... - לשון נופל על לשון.

כל חסידישע ווארט יש לו מקור בחז"ל, ומצאו לזה סמך בלשון רש"י במנחות, דאיתא שם בגמרא (כ.) 'זאייתי דם דאיכא נסכים, נסכים בהדי אימורין הוא דאתו מאי טעמא אכילה ושתיה, אדרבה כפרה ושמחה', ופירש רש"י 'אדרבה - [נסכים] לצורך דם אתו, דהכי אורחא, לאחר כפרת דם שכיפר על החטא בא היין 'המשמח אלקים ואנשים' (שופטים ט, יג), דמי שנתכפר חטאו שמח', הרי לפנינו בלשון רש"י שמי שנטהר ונתכפר חטאו שמח, א"כ לכל אחד יש עכ"פ שייכות בצד מה לשמחת ה'י"ט.

אחרי שזוכים ביום כיפור למחילת עוונות וטהרה, מ'זוערט ריין, ומתעלים להיות יותר רוחניים, אחרי זה זוכים ביו"ט סוכות לשמחה האמיתית. ואין מפריעים לו כל המניעות, ומשל למה הדבר דומה, לחתן שאיבד משהו קטן וחסר ערך למחרת החתונה, אם הוא בר דעת אינו מאבד את השמחה, כי הוא שקוע בעיקר.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, כל איש ישראל שזוכה לטהרה ומחילת עוונות ביום הכיפורים, שמשכיל להבין שהתקרב לה', אזי שמחתו לאחר מכן בימי הסוכות היא שמחה שלימה

"תורת ה' תמימה מעשיבת נפש" - איזה חסידישע ספר כדאי ללמוד?

אין לכך תשובה שנכונה לכולם. הרי כל אחד יש לו מה שמדבר אליו, ולאיזה ספר הוא מתחבר. אי אפשר לומר שיש משהו שמתאים לכולם, יש כאלו שמדבר אליהם יותר רגש, יש כאלו שמדבר אליהם יותר שכל, ויש שמשפיע עליהם בעיקר ווארט שהוא שארף און קורץ.

בכלל, חסידים נהגו שלא חיפשו להשכיל בספרי חסידות, ללמוד כל השפת אמת על הפרשה, אלא לקחו 'שטיקעל' שדיבר אליהם, ומזה היה להם פרנסת הנפש כמה שנים, שמעו מילה של הרבי או שלמדו בספר ולמדו והתייגעו בכל 'קנייטש' ולמדו מזה אורחות חיים.

כך כל אחד צריך למצוא ספר שהוא מתחבר אליו יותר. וכל אחד מכיר את עצמו מתי זה זמן המסוגל אצלו, שלבו פתוח, שיוכל אז לחמם ולעורר את לבו, זעך צו דער ווארעמען, לפני התפילה וכדומה, בספר שהוא מוצא את לבו שם, ומזה יקח לעבוד את ה'.

ואמיתית, שמחת הנפש, שכל המניעות הגשמיות לא כל כך תופסים מקום.

"מי יעלה בהר ה'?" - במה צריך להתחזק בתקופה זו?

ובפרט כשלומדים מה שלבו חפץ, במה שיש ללמוד יותר סיפוק, כך מגיעים לעריבות בתורה. אמנם, בחור בישיבה אין לו כל כך הרבה אפשרויות, כי הוא משועבד לסדרי הישיבה, אבל אברכים יש להם יותר אפשרויות מאשר אלו שעומדות בפני הבחור. אחד נמשך להלכה, אחד לגמרא, והעיקר ללמוד במה שיש טעם וסיפוק, ולהעמיק ולהתייגע בזה, ועי"ז מקבלים טעם והנאה, שהאבני נזר כותב שזה חלק ממצות תלמוד תורה. וברגע שמבינים ולומדים ומרגישים הטעם, כבר יש סיפוק ורוצים ללמוד יותר.

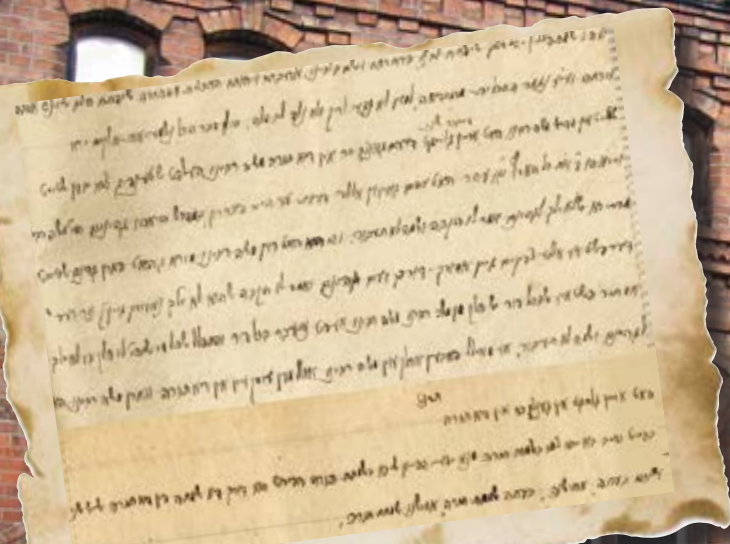
ללמוד תורה באמת מתוק, וצריכים לבקש סיעתא דשמיא 'והערב נא', שלא נלמד בעל כרחנו, אלא שנזכה לעריבות בתורה, ויהיה לנו שייכות לתורה, ואמרו בגמרא 'לאוקומי גירסא סיעתא דשמיא', דהיינו לבקש והערב נא שהתורה יהיה מתוק וערב, כי מה שערב אצל האדם הוא אינו שוכח, אלא זה מקיף את כל ראשו.

מלבד שצריך תמיד להתחזק באמונה ובטחון בה', ולקוות לטוב, שהעתידי יהיה טוב יותר, יש להתחזק בזה בתורה יר"ש ולימוד ספרי מוסר וחסידות.

כ"ק אאז"ל היה מרומם יהודים בזכות דיבורו, כל המהות שלו היתה תורה. זה היה הברית התיכון שלו. אמנם היתה לו יראה, הכנעה, ענווה, שמחה, אבל התורה היתה הכל. הוא נהג לומר שהעצה הטובה להצליח בכל דבר הוא לקבוע עתים לתורה, כי גם אם קשה בפרנסה וכי' זו הסגולה האמיתית, שכן כך מחדירים לראש שהעיקר הוא ית"ש, ולא שאנו שקועים בעסקים וחושבים שכן נוכל להצליח.

היום זה דור של סגולות, נותנים 18 דולר לצדקה ונושעים, אבל למתיקות התורה אין זה מועיל. אמרתי זה מכבר על הכתוב במשנה שנאסר לעשות קפנדריא בהר הבית, שבהר הבית, בעבודת ה', אין קיצורי דרך. צריכים להתייגע וללמוד, ובדרך כלל על ידי הלימוד מגיע הטעם והחשק.

בית המדרש של רבינו
בעל ה'שפת אמת' זי"ע בגור

צילום כתב היד

מאמרי קודש 'שפת אמת' בשפת היידיש

נחשף כתב יד חדש, אותו כתב אחד החסידים בשפת היידיש,
בעת הסתופפותו בצילא קדישא של רבינו הרה"ק בעל ה'שפת אמת' זי"ע
על מה שהוביל לחשיפה, על חקר כתב היד וההבדלים בין האמור בו
לאמור בספר שלפנינו - מוגשת יריעה מיוחדת זו בפרסום ראשון!

את אימי המלחמה ושנות התקומה. ומאז המשיכו להיאחז ולדבוק בדפי הספר, מבקשים לגעת ולא לגעת, להתרומם טפח אל על להיכלו הטמיר של השפת אמת.

תורתו של רבינו מרן כ"ק אדמו"ר השפת אמת זי"ע נודעה בשערים ומהווה אבן יסוד בעולם הספר של החסידות. דברי רבינו הועלו על הכתב בעצמו בידו הק', כפי שמעידים בניו וחתניו הקדושים וצ"ל, בהקדמת הספר המופיעה בראש הכרך

הכתב והמכתב - רקע

א שטיקל שפת אמת...

דורות של חסידים גדלו וחונכו על כמיהה ודביקות בספר הקדוש. אותו נכנסים לשבת, עמו מתחילים את היום, ולאורו צועדים בששת ימי המעשה. עם דברי קדשו הבורעים כגחלים צעדו חסידים אל מחנות המוות, ועם רעיונותיו העמוקים שרדו

הכתבים התגלגל לידיו של פרופ' אברהם יהושע השל שעסק בהקמת ארכיון להצלת כתבים חסידיים לאחר המלחמה, וצוין על ידו, אך בהמשך נעלם ולא נודע מקומו.

בשנים האחרונות נמצאו הכתבים בארכיון השל המוזכר, על ידי ד"ר דניאל רייזר שיחי' מקרית ארבע, והכתבים הופיעו לראשונה בספר 'שפת אמת בשפת האם' בהוצאת מאגנס.

מאמרים אלו נכתבו ע"י אחד החסידים בשפת היידיש, כצורת אמירתם. שם החסיד לא התגלה ונותר אנונימי. הכתב יד מכיל **כמאתיים שטיקלאך (!!!)** דברי תורה ארוכים ומפורטים משנות תרנ"ח ועד תרס"ג. על חגי חודש תשרי, שבת זכור ופורים, חג הפסח, ומקצת על חג השבועות. כנראה אלו השנים והחגים בהם הכותב האלמוני נסע להסתופף בצל קדשו של מרן השפת אמת זיע"א.

רוב הדברים מקבילים לדברים הנאמרים בספר, אך ישנם גם מאמרים חדשים שלא נדפסו כלל בספר, כשחלקם משלימים גם שנים שלא צוינו בספר כלל. יש מהם גם כאלו שציון שנת אמירתם בספר שונה מכפי שציון החסיד הכותב. חידוש נוסף בכת"י זה הוא בכך שהוא מציין את זמן אמירת המאמר אם נאמר 'שבת בלילה' או 'ביום', מה שלא ציין רבינו השפת אמת בספרו.

תגליות מתוך כתב יד זה, הובאו במדור מיוחד בקובץ התורני 'שמחת תורה' שיו"ל בתשרי תשפ"א על ידי קהילתנו. תשואות חן לד"ר רייזר שיחי' הנ"ל, שבעמלו נמצאו הכתבים ובהסכמתו מתפרסמות תגליות אלה, למען תרבה הדעת.

מעט מן האור

כאמור, בקובץ 'שמחת תורה' הובאו תגליות מכתב יד זה, ובמדורו זה נביא רק מבחר מצומצם של מאמרים מן הכתבים לסוכות ושמחת תורה, כשהם כתובים ביידיש - לשון כתב היד, ולצידם באותיות קטנות תרגום חופשי בלשון הקודש. כאשר נמצאו מקבילות לדברים בספה"ק שפת אמת, הובא גם הציטוט מן הספר.

יש להדגיש כי רב הקושי לתרגם את המילים ביידיש במדויק לעברית, ואת עיקר התועלת יפיקו הבקאים בשפת היידיש. התרגום כאן נעשה ככל שידנו יד כהה מגעת, ובכל מקרה - אם אינו נכון ומדויק יש לתלות בקוצר השגת המעתיק. עם זאת לתועלת המעינים שאינם רגילים בשפת היידיש הבאנו גם תרגום על בסיס התרגום שבספר 'שפת אמת בשפת האם' בתרגום מילולי צמוד למקור.

לספר בראשית: "השאיר אחריו ברכה, כתוב בעצם כתב ידו הקדושה... מאמרי קודש, אשר אמר באסיפת רבים".

הכתבים נרשמו בלשון הקודש ובקיצור כדרכו בקודש של רבינו זיע"א. אך לשון אמירת דברי התורה הייתה ביידיש, ולפעמים האריך בה יותר מהנכתב, ובהתלהבות גדולה, כפי שמתואר מעט מזעיר בהקדמת הספר "דברים היוצאים מן הלב - לב האר"י - בקדושה ובטהרה". מסופר בפי חסידים, שזמן מה אחר סיום אמירת השמוע"ס עוד המשיך הרה"ק זי"ע להתנועע אחוז שרעפים דבוק ברעיוני הנשגבים.

התורה האחרונה

במהלך שנות הנהגתו בקודש של רבינו זי"ע הועלו על הכתב דברי תורתו על ידי חסידים שרשמו את התורות לעצמם בדרך כלל ביידיש כשפת אמירתו. דוגמא מפורסמת לדבר היא התורה האחרונה שאמר רבינו זיע"א בחייו בעלמא הדין.

כידוע, התורה האחרונה שנכתבה על ידי רבינו היא התורה של שבת פ' ויחי תרס"ה, כשאת דבריו הוא חותם בפסוק "שפת אמת תיכון לעד", מה שהיווה אחת הסיבות לקריאת שם הספר 'שפת אמת' כפי שמובא בהקדמת הספר.

אך בשבת שלאחר מכן, בשבת קודש פרשת שמות - כ"ג טבת תרס"ה, עדיין נשא רבינו מדברותיו בסעודת ליל שבת. תורה זו לא נכתבה על ידי רבינו מחמת חוליו האחרון שממנו נסתלק לבית עולמו כשבוע וחצי לאחר מכן ביום ה' שבט, אולם היא נשתמרה כלשון אמירתה ביידיש מכיוון שלא נכתבה ע"י רבינו.

תורה זו מודפסת בין היתר בספר 'תורת אהרן' לחסיד הר"ר אהרן קרול זצ"ל במהדורה המחודשת - ירושלים תשנ"ה, ונעתקה גם כן בקיצור יותר ובלשון הקודש בספר 'שפתי צדיק' מגיסו הרב מפילץ, שהעתיק לעצמו את הדברים (שפתי צדיק שמות אות נב. הוא מסיים שם - "ואח"כ באותו שבוע הוחלה ונעדר רח"ל... חבל על דאבדין").

דוגמא זו יוצאת דופן בגלל הרקע המיוחד שלה. אך בדרך כלל רוב כתבי היד הללו לא נשתמרו. יתכן כי בשל הדפסת הספר תוך שנה מהסתלקותו - כבר בשנת תרס"ו, ירד ערכם, ויתכן כי הדבר קרה עקב אימי המלחמה שכילתה כל דבר טוב. כת"י בודדים שרדו, כמו מה שכתב החסיד הר"ר אליהו פישר ז"ל ועוד.

התגלית בפלורידה

לפני שנים ספורות נמצא כת"י נוסף באוסף ארכיון השל בספריית רובינשטיין אוני' דיוק בפלורידה ארה"ב. תכריך

ליל א' של סוכות [תרנ"ט] דיבור ראשון - תרגום

חג סוכות מיוחס לאהרן הכהן, ענני הכבוד בזכות אהרן. איתא במדרש, 'צדיק כתמר יפרח כו', פרח מטה אהרן. שתולים בבית ד', מפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים'. השי"ת בחר באהרן להיות עובד ד' והכניסו למקום שלו ז' ימים. זה 'ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים'. 'תשבו שבעת ימים', אותו רמז קיים ליהודים.

אחר ראש השנה יום הכיפורים, שזכו להיות עובדי ד', הכניסן הקב"ה למקום שלו ז' ימים. 'בסוכות תשבו שבעת ימים'. 'תשבו, תשבו, לגזירה שוה'. אהרן, אף שיצא משם, מכל מקום, הז' ימים היו הכנה לדורות, להיות עובד ד'. לולב גם כן עניין זה. 'צדיק כתמר יפרח', פרח מטה אהרן. זה היה סימן, כי אהרן היה דבוק אל השורש.

וזה גם כן לולב. נתנו כוח זה, שעל ידי הנענועים יתחברו אל השורש. [יהודים] צריכים להחזיק עצמם בסוכה. צריך להיות, שלכל מקום שנכנסים, מגיעים למקום של הקב"ה. צריכים לראות שתהיה אחיזה בזה. דירה נותנת הרחבת הדעת לאדם. 'דירה נאה מרחיבין דעתו של אדם'. כל שכן הדירה של הקב"ה. על כן סוכות הוא זמן שמחתנו, מחמת שהכניסנו למקום של הקב"ה, 'הביאני המלך חדריו, נגילה ונשמחה בך'.

ליל א' של סוכות [תרנ"ט] דיבור ראשון - כתב יד

סוכות איז מיוחס לאהרן הכהן. ענני הכבוד בזכות אהרן. איתא במדרש, צדיק כתמר יפרח כו', פרח מטה אהרן. שתולים בבית ד', מפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים. השי"ת בחר באהרן להיות עובד ד', והכניסו למקום שלו ז' ימים. זה, מפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים. תשבו שבעת ימים, דער אייגענער רמז איז אויף יודן.

אחר ר"ה יו"כ, שזכו להיות עובדי ד', הכניסן הקב"ה למקום שלו ז' ימים. בסוכות תשבו שבעת ימים. תשבו תשבו, לגזירה שוה. אהרן, אף שיצא משם מ"מ הז' ימים הי' [ה] הכנה לדורות, להיות עובד ד', לולב ג"כ ענין זה. צדיק כתמר יפרח, פרח מטה אהרן, זה הי' [ה] סימן כי אהרן הי' [ה] דבוק אל השורש.

וזה ג"כ לולב. מ'האט גיגענבן דעהם כח, מיט דיא נענועים זאללן מחבר זיין צים שורש. צריכין להחזיק עצמם בסוכה. עסבראכט צי זיין אז {כ"י} [כ"מ] אז מען איז אריין געקומען למקום של הקב"ה, מען בראכט ציא זעהן, מען זאלל האבן אחיזה דרינען. דירה נותן רחבת הדעת לאדם, דירה נאה מרחיבין דעתו של אדם, כ"ש הדירה של הקב"ה ע"כ. היא סוכות זמן שמחתנו מחמת שהכניסנו למקום של הקב"ה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך.

'שפת אמת' סוכות [תרנ"ח] - מקבילה מן הספר

...ובמד' דורש צדיק כתמר יפרח על אהרן פרח מטה אהרן. שתולים בבית ה', פתח אהל מועד תשבו שבעת ימים ע"ש. שכשנבחר אהרן, נתדבק באלה ז' ימי מילואים, להיות שתול בבית ה', והיה הכנה על כל עבודות שלו לדורות. כן בסוכות שנעשין בנ"י כבריה חדשה, אחר יוהכ"פ, ומיוחדים לעבודת הבורא כמו כהן. לכן, בסוכות תשבו שבעת ימים, הכנה בפרישה זו על כל השנה. ובלולב, להיות דבוק בשורש, כתמר יפרח. וחג הסוכות הוא בחי' אהרן, לכן יש בו סוכה ולולב כנ"ל.

[סוכות תרנ"ט] שבת ביום - תרגום

מצות לולב, לו לב. במדרש, 'צדיק כתמר יפרח. מה תמר יש לו תאווה, אף בצדיקים יש להם תאווה. ומה תאווה, הקב"ה'. בכל יהודי קיימת תאווה לריבונו של עולם, רק שצריך להוציא [אותה] מן הכוח אל הפועל. צדיקים [אכן] מוציאים מכוח לפועל.

במדרש, 'תמר נגמר לזמן מרובה'. כל אחד ואחד, כל זמן שהוא חי צריך לייגע את עצמו, שהוא יוכל להוציא את [תאוה] זו מן הכוח אל הפועל. ובתשובה, יכולין זאת ברגע אחד.

כן כתוב, 'ארפא משובתם, אוהבם נדבה... אהיה כטל לישראל, יפרח כשושנה'. היינו, מהרה. ובסוכות נתגלה התאוה אשר יש לישראל להקב"ה. ולולב וארבעה מינים מסוגלים לזה גם כן. בשבת לא צריכים לולב, ובשבת עצמה נתגלה התאוה. ויכלו השמים והארץ, וששת ימי בראשית יש להם תאוה, להיות דבוק לשורש. לולב הוא בנפש, שבת היא בזמן, כוח של אדם היא במילה שמעלה הכול לשורש. 'מי יעלה לנו ה'שמימה' ראשי תיבות מילה, ושבת גם כן מעלה לשורש לשמים.

[סוכות תרנ"ט] שבת ביום - כתב יד

מצות לולב, לו לב. במדרש, צדיק כתמר יפרח, מה תמר יש לו תאוה, אף בצדיקים יש להם תאוה, ומה תאוה, הקב"ה. אין איטליכען יוד שטעקט אתאוה צים אייבערשטין, נאר מ'דארף מוציא מכח לפועל זיין. צדיקים זענען מוציא מכח לפועל.

במדרש, תמר נגמר לזמן מרובה. איטליכער, ווי אלאנגעהר לעבט, בראכט עהר זיך מייגע זיין, עהר זאל עס קענען מוציא זיין מכח אל הפועל, ובתשובה יכולין זאת ברגע חדא.

כן כתיב, ארפא משובתם אוהבם נדבה. אהי' כטל לישראל, יפרח כשושנה. היינו, מהרה. ובסוכות נתגלה התאוה אשר יש לישראל להקב"ה, ולולב וארבעה מינים מסוגלים לזה ג"כ. שבת, בראכט מען נישט קיין לולב, ובשבת עצמה נתגלה התאוה, ויכולו השמים והארץ. וששת ימי בראשית יש להם תאוה, להיות דבוק לשורש. לולב הוא בנפש. שבת היא בזמן. כח של אדם היא במילה, שמעלה הכל לשורש. מי יעלה לנו ה'שמימה, ר"ת מילה, ושבת ג"כ מעלה לשורש לשמים.

'שפת אמת' סוכות [תרנ"ח] - מקבילה מן הספר

בענין הלולב דכתיב צדיק כתמר יפרח. ובמד', מה תמר יש לה תאוה, כן הצדיקים יש להם תאוה להקב"ה, ובכח זו התאוה מתדבקין אל הבורא ית"ש. ובאלה הימים, אחר יוהכ"פ שנטהרו בנ"י, מתעורר זו התאוה בלבבות בנ"י. ואיתא, תמר עולה לזמן רב. שאין הצדיק נשלם, רק ביגיעה רבה, הרבה זמנים. אבל בכח בעל תשובה, לתקן הכל ברגעא חדא. ועליו נאמר, 'יפרח כשושנה, שפורחת בשעה מועתת. כי לבע"ת כתיב, אוהבם נדבה, ומסייע להם ביותר מן השמים, לעורר הדביקות למעלה. וזה רמז הלולב ונענועיו. ולכן בשבת א"צ לולב, כי השבת עצמו מעלה את האדם אל השורש. כמ"ש במזמור ליום השבת, צדיק כתמר יפרח. כמו הצדיק בנפש, כן השבת בזמן, כתמר יפרח.

הושענא רבא [תרנ"ט] - תרגום

בהושענא רבא כל יהודי יכול להיוושע. כך הרי היא ערבה בלא טעם ובלא ריח. כתוב במדרש, 'הראה הקב"ה למשה מתן שכר של עושי מצוות, ואחר כך הראה לו אוצר גדול של מתנת חנם. מי שיש לו, אני נותן לו. ומי שאין לו, אני נותן לו מאוצר זה'. אם כן, יכול אדם לזכות באמצעות המעשים שלו, או על ידי קיבול שכר, או מאוצר של מתנת חנם. גם צדיק אשר אכן זוכה באמצעות המעשים שלו, צריך לקבל מאוצר מתנת חנם.

בגמרא, 'לך ד' החסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו'. בתחילה, כי אתה משלם לאיש כמעשהו, ולבסוף, לך ד' החסד. 'ופירש רש"י בפשוט, בתחילה במידת הדין, ואחר כך, שראה שאינו מתקיים, (במידת הרחמים), לך ד' החסד. והפירוש הוא, בתחילה נותנין לו שכר על פי מעשיו, 'כי אתה תשלם לאיש כמעשהו', ולאחר מכן כאשר נגמרים המעשים שלו – 'לך ד' החסד', מקבלים אותו [את השכר] מאוצר מתנת חנם, לאוצר אין סוף. 'מי שאין לו' הפירוש [הוא], שהוא יודע שאין לו באמת כלום.

הושענא רבא [תרנ"ט] - כתב יד

הושענא רבא, קאן יעדער יוד גהאלפען וערן. ערבה איז דאך אזוי, בלא טעם ובלא ריח. שטייט אין מדרש, הראה הקב"ה למשה, מתן שכר של עושי מצוות. ואח"כ הראה לו אוצר גדול של מתנת חנם. מי שיש לו, אני נותן לו. ומי שאין לו, אני נותן לו מאוצר זה. קאן דען אמענטש זוכה זיין דורך זיינע מעשים צו קיבול שכר. נור, פין אוצר פין מתנת חנם. אצדיק, וואס איז יוא זוכה מיט זיינע מעשים, מיז אויך האבען פין אוצר מתנת חנם.

בגמרא, לך ד' החסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. בתחילה, כי אתה משלם לאיש כמעשהו, ולבסוף, לך ד' החסד. 'ופירש רש"י בפשוט, בתחילה במידת הדין, ואח"כ שראה שאינו מתקיים (במידת הרחמים) לך ד' החסד. והפירוש הוא, בתחילה נותנין לו שכר פון זיינע מעשים. כי אתה תשלם לאיש כמעשהו. דערנאך, אז עס לאזט זיך אויס זיינע מעשים, איז לך ד' החסד. געט מען עהם פין אוצר מתנת חנם. דער אוצר האט נישט קיין סוף. מי שאין לו, הפירוש, אז עהר ווייסט אז עהר האט גארנישט.

שפת אמת' להו"ר [תרנ"ז] - כתב יד

איתא במדרש, כי הראה הקב"ה למשה אוצר מתן שכר לצדיקים, והראה לו אוצר גדול מכולם, וא"ל שהוא אוצר מתנת חנם. מי שאין לו, אני נותן לו מזה. וכן ביום הזה, שנושעים בו אפילו אותן שאין להם טעם וריח, רק מה שיודעין, שאין להם. לכן נקרא הושענא רבא. ובאמת הכל צריכין לאוצר הזה, כי השכר לפי המעשה יש לו קצבה. וכשבאין למדרגה גדולה, צריכין לזה האוצר של מתנת חנם. ואפשר שזה ערבה שבלולב. אבל ערבה בפ"ע הוא, למי שאין לו באמת כלום כנ"ל.

שמני עצרת ושמחת תורה

[שמחת תורה תרנ"ח] דיבור שני - כתב יד

תורה צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב. צווייא חלקים, צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב. יודן האבן דיא תורה, בירושה פין דיא אבות. דיא אבות האבן דאך מקיים גוועזן דיא תורה, עד שלא נתנה. נור, דורך דיא תורה וואס משה רבינו האט גיגעבן יודען, קאנען זיין געפינין דיא תורה וואס דיא אבות האבן בייא זיי אנגיפלאנצט.

ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ויקם איז טייטש עס האט אקיום, מוצא מכח אל הפועל. יודן זענין בתולדה, ואתם עדי. שטייט במדרשים, נעשה ונשמע, כבר נעשה. דורך דיא תורה וואס משה רבינו האט זיין געגעבן, האבן זיי אגזעהן אז זיין האבן שוין געהאט תורה דיא דער לאכט מזאלל זעהן וואס שטעקט אין זיך, תורה אור, דיא תורה דערלאכט מזאלל זעהן וואס עס שטעקט בייא יעדערן יוד.

[שמחת תורה תרנ"ח] דיבור שני - תרגום

'תורה צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב'. שני חלקים ציווה לנו משה, מורשה קהלת יעקב'. ליהודים יש התורה בירושה מן האבות. האבות הרי קיימו את התורה 'עד שלא נתנה'. רק ע"י התורה אשר משה רבינו נתן, יהודים יכולים למצוא את התורה שהאבות נטעו בהם.

'ויקם עדות ביעקב, ותורה שם בישראל'. משמעות 'ויקם' הוא, שיש לזה קיום, שיוצא מן הכוח אל הפועל. יהודים הם בתולדה [בטבעם] 'ואתם עדי'. כתוב במדרשים, 'נעשה ונשמע'. כבר נעשה, על ידי התורה שמשה רבינו נתן להם. הם ראו שכבר הייתה להם תורה שמאירה את מה שחוקק בנפשותם. תורה אור, התורה מאירה, בכדי שיראו מה חקוק אצל כל יהודי.

צילום
שער ספר
שפת אמת
דפוס
ראשון
>>>

נהוריה ישרי בה בקידושא רבא

לקט שיחות קודש ופנינים יקרים מתוקים מדבש לחג הסוכות
אשר נשמענו מפה קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הבית ישראל זצוקללה"ה זיע"א
בעת עריכת הקידושא רבא בבית נאווה קודש

וישמעו רחוקים ויבואו הוא בסוכות

וישמעו רחוקים ויבואו (פיוט ויאתיו), בשם **כ"ק אאז"ל**, שגם הנשמות שלא יכלו לבוא בראש השנה ויום הכיפורים, יכולים לבוא ולהיתפס בסוכות.

השמחה בסוכות

כי גם לשפלים יש חלק בעצמות הסוכה

'ושמחת בחגך' (דברים טז יד), סוכות זמן שמחתינו, לפני כשישים שנה (אמור תרע"ו) הייתי עם **כ"ק אאז"ל** באטוואצק, וגם **החסיד ר' בנציון מאוסטרובה ז"ל** היה שם, וסיפר **כ"ק אאז"ל** שהקאצקער רבי יצא פעם ואמר עם 'מחלליה מות יומת' (שמות לא יד) יש להם שייכות ולישמחו במלכותך לא יהיה להם שייכות?, בתמיה!

וכשחסידים שמעו את זאת רקדו והיפכו עצמם (געמאכט קודליקעס) כל הלילה.
כשקאצקער חסידים רקדו כל הלילה ידעו בבירור שאין זה סתם אלא מחמת שהיתה להם שמחה מיוחדת.

סוכות הוא זמן שמחתינו, בגמרא (סוכה כו:): 'כל האזרח בישראל יישבו בסוכות' (ויקרא כג מב) מלמד שכל ישראל ראויין לישב בסוכה אחת. אין הכוונה כפשוטו שכמה מליוני יהודים יישבו בסוכה אחת, אלא 'כל האזרח בישראל יישבו בסוכות' היינו שהשפלים יושבים עם הגדולים יותר יחד.

וזהו השמחה בסוכה שגם לשפלים יש חלק במצווה זו, זהו היה הטעם שהחסידים רקדו אחר אימרת הקאצקער רבי כל הלילה, שאמר שאם יש להם חלק בדברים השפלים של שבת ב'מחלליה מות יומת' אזי יש להם חלק גם בדברים הטובים והנעלים של שבת, ב- ישמחו במלכותך של שבת. וזהו גם השמחה שבחג הסוכות, כאשר יש גם לשפלים חלק בדבר טוב הוא שמחה, וזהו מה שאמר **החידושי הרי"מ ז"ל** שמצות סוכה היא כה גדולה, שאפשר להיכנס אליה עם המגפיים [=די שטיוועל] והבוץ שעליהם³.

בסוכות ניתן להגיע לידע שור קונהו

לפני כמה וחמישים-מאה ושישים שנה התפללו בכל עירות החסידים מאוחר, בשעה אחד עשרה-שתים עשרה-אחד, וגם בגור התפללו כן עד התקנה שיתפללו מוקדם.

אני זוכר זאת מילדותי, חסידי ווארקא התפללו מאד מאוחר, הם הפליגו בעניין, והיה שם חנות קטנה, וחסידים אחר התפלה היו קונים שם אחר התפילה חתיכת עוגה וגם קצת 'משקה' בראנפין, והיו עושים זאת מיד אחר התפילה עוד לפני תפילין דרבינו תם. אמרו עליהם שמאחר שיש ספק אם מברכים על תפילין דרבינו תם, ובמשנה (ברכות מ.) שעל כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא, אזי בברכה זו 'יצאו ידי חובה' את ספק הברכה על תפילין דרבינו תם⁴.

א בספר אמרי אמת (אמור תרע"ו אוטוואצק): **החידושי הרי"מ ז"ל** אמר שהחסידים הראשונים היו מרקדים ומהפכים עצמם (קאזליקעס) בשבת מחמת שמחת השבת וכו', **הרבי ר' בונם ז"ל** אמר למחלליה מות יומת (שמות לא יד) יהיה לי כן שייכות ולישמחו במלכותך לא יהיה לי שייכות בתמיה. ב א"ה, כן הוא בכתבי חסידים, אמנם ראה בספר אוצר דרשות ומאמרים (עמ' רצא) 'הכוונה למגפיים בלבד, אבל בלי הרפש שנדבק בהם, כי מקודם צריך לטהר עצמו, ובעיברא דדשא (ח"ב עמ' רצב) הוכיח כן מדין כלים המאוסין שצריך להוציאן חוץ לסוכה (סוכה כט.), ואולי לא דייקו החסידים בדברי רבינו.

ג עיין עצי עדן (מנחות פ"ד) לרה"ק מקומרנא שצריך לברך על תפילין דרבינו תם.

ד ראה אגרות תורה לרבינו ראש הישיבה שליט"א ח"ב עמ' צח.

זהו היה הטעם
שהחסידים רקדו
אחר אימרת
הקאצקער רבי
כל הלילה, שאמר
שאם יש להם
חלק בדברים
השפלים של
שבת במחלליה
מות יומת אזי
יש להם חלק גם
בדברים הטובים
והנעלים של
שבת ב-ישמחו
במלכותך של
שבת

הם היו בעלי בתים מאד פשוטים ותמימים, מוכרי גבינה וביצים וכדו', ולא חסידים גדולים כל כך אבל הם היו נאמנים וערליכע יודען מאוד, [יהודים פשוטים של פעם היו עדיפים על חסידים של היום, הם לא היו 'מחופשים', זיי האבען זעהך נישט פארשטעלט]. סוכתו היתה קטנה ופשוטה מאד כרגיל, היה בה ד' אמות או כמה טפחים יותר מעט, סוכה שהיו יכולין ליכנס בה עשר-עשרים בני אדם, והיה שם דוחק רב.

בתוך דבריו אמר שהאדם צריך לדעת שכל העולם אינו שוה אפילו אנחה אחת, ובתוך כדי דיבור נפל עליו מרוב הדוחק ספסל כבד ונאנח ר' שלמה לייב, תיכף ומיד שאל אותו אחד מאנשי קהילתו בתמימותו, רבי, הרי אמרתם עתה שכל העולם אינו שוה אפילו אנחה אחת. השיב לו הרבי, שוטה, כשכואב צועקים! - מי שכואב לו ואינו מתאנח הוא אינו אדם, אבל צריך לדעת שכל העולם אין לו שוויות אפילו של אנחה אחת, וכשיודעים זאת יכולים לשבור את כל המניעות [=קען מען אלעס אדורך ברעכן].

יכול להיות, שבסוכות שהוא זמן של דעת כדכתיב (ויקרא כג מג) 'למען ידעו דורותיכם', אחר ר"ה ויו"כ שנהיים נקיים, האדם מקבל דעת, אזי הוא יכול להגיע לידיעה זו שכל העולם כולו אינו שוה אפילו אנחה אחת. ויתכן שלכן אמר זאת הר"ר שלמה לייב בסוכות.

שינה בליל יו"ט

בלקט יוסר (עמ' קמד ענין א) כתב **שרבו בעל תרומת הדשן** לא היה ישן בערב סוכות בצהרים כדי שיוכל לישן לתיאבון בלילה, **כ"ק אאז"ל** היה רגיל להראות את דבריו ודקדק וחקר היכן מצינו שיש מצוה לישון בסוכה לתיאבון. ומצינו להיפך **שרבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ל** לא היה ישן כלל בליל א' דסוכות, שהיה מצפה לרגע שיאיר היום שכבר יוכל לקיים מצוות נטילת ארבעה מינים. כנראה הבארדיטשובער נטל לו את מצות אתרוג והתרומת הדשן לקח את מצות שינה בסוכה, שמצוה לאכול ולישון בסוכה כדאיתא בשו"ע (סי' תרלט ס"ב).

וי"ל שגם בעל תרומת הדשן היה מצפה לקיום מצוות ד' מינים, וכשם שצדיקים לא היו ישנים בליל שבת כדי שלא 'תישן' השבת [= נישט פארשלאפן דעהם שבת], וכמו שסיפר **הרבי ר' בונים מפרשיסחא ז"ל** שנפוליון לא היה ישן כמעט כי לא רצה להעביר את המלוכה בשינה [=פארשלאפן די מלוכה], כמו כן התרומת הדשן לא היה יכול לישון בליל סוכות, [וכאשר חל יום טוב בשבת לא היה ישן כמנהג הצדיקים

הגיעו **לחידושי הרי"מ ז"ל** בטענות למה חסידים אוכלים מיד אחר התפילה ואינם ממתינים מעט, השיב החידושי הרי"מ ז"ל שישעיה הנביא הוכיח את בני ישראל 'ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן' (ישעיה א ג), 'ידע שור קונוה' לשור יש יותר שכל ויש לו ידיעה והכרה מי בעליו, אבל 'חמור אבוס בעליו' חמור אינו מכיר את בעליו בידיעה, יש לו הכרה רק במי שנותן לו לאכול, ולכן חסידים שרוצים כל היום לבוא לידיעת ה', כשהם רואים אחר התפילה שלא הצליחו להגיע ל'ידע שור קונוה' שלא הגיעו להכרה בה' על ידי התפילה, מנסים לפחות להגיע לידיעת ה' על ידי האכילה - 'חמור אבוס בעליו'.

בסוכות כתוב (ויקרא כג מג) 'למען ידעו דורותיכם', דעת וידיעה, ואפשר להגיע לידיעה ל'ידע שור קונוה', [והוסיף רבינו בלחש:] ואם אין מגיעים לזאת, ניתן להגיע לפחות ל'חמור אבוס בעליו'.

בסוכות ניתן להגיע לידיעה שכל העולם אינו שוה אנחה אחת

לפני כחמישים -שישים שנה שמעתי **מדודי ר' העניך קמינר ז"ל מקעלץ**, [קעלץ היתה עיירה קטנה בת שישים-שבעים משפחות, ושם גרו משפחת קמינר], ששמע מחסיד זקן שהיה נוכח במעשה דלהלן: **הר"ר שלמה לייב מלענטשנע ז"ל**, [הוא היה אדם גדול, חבר של הרה"ק הרבי רבי בונים, ונפגש עם הקאצקער רבי והחידושי הרי"מ, בצדקותו ואדמו"רותו הוא היה גדול כמוהם, אבל הוא לא הנהיג עדה גדולה כמוהם, עדתו היתה אנשים מעיירת לענטשנע שהיתה עיירה קטנה, עהר איז גיוועהן אגרויסע מענטש מיט אקליינע פאבריקעל, והוא] הזמין באחד מלילות הסוכות את כל בני קהילתו לסוכתו.

כ"ק אדמו"ר הבית ישראל זי"ע
בעלייה לתורה בחוה"מ סוכות

שלא לישון בשבת], וגם משום שהמתין לנטילת ד' מינים בהשכמה כבארדיטשובער, אלא שלא רצה להפסיד את מצוות השינה בסוכה, על כן לא ישן בערב סוכות, כדי שיוכל לתפוס תנומה קלה לכמה רגעים בליל יו"ט לקיים מצות שינה בסוכה, ולא עשה זאת בשביל שיישן לתיאבון.

סוכה ע"א

הטעם שבסוכה בתקנת לולב כתוב את תקנת היקף ובמנחות בתקנת היקף אין כתוב את תקנת לולב

במשנה (סוכה מא.) בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד, משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנף כולו אסור.

ובתוספות (ד"ה ושיהא) הרבה תקנות תיקן רבן יוחנן בן זכאי אלא הנך תרתי תיקן יחד, להכי תני הכא יום הנף אגב גררא, ותימא דבמנחות (סח.) לא תני הנך דלולב אגב ההוא דיום הנף, ובפרק בתרא דר"ה (דף ל.) תניא הנך תרתי ועוד תקנות טובא דתקון.

כ"ק אא"ל יישב את קושיית תוס', שבחורבן הבית חשבו בני ישראל שמיד יבנה בית המקדש, וכשראו שרבי יוחנן בן זכאי מתקין תקנה זכר למקדש, הבינו שימשך הזמן עד שיבנה הבית ולכן התעצבו, לכן כאשר תיקן ריב"ז את התקנה שיהא לולב ניטל כל ז' זכר למקדש, תיקן מיד אחרי זה שיהא יום הנף כולו אסור, שהיא תקנה מחמת שמהרה יבנה בית המקדש, כמבואר בגמרא (שם)

מאי טעמא, מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח השתא נמי ניכול, ויתחזקו בליבם ולא יתייאשו.

ולכן במסכת סוכה אחר תקנת לולב כתוב את תקנת יום הנף, ובמנחות בתקנת יום הנף לא כתוב את תקנת לולב, אף שהנך תרתי תיקן יחד, כי דוקא אחרי תקנת לולב שהיו עצבים הוצרך לסמוך את תקנת יום הנף, אבל אחר תקנת יום הנף אין צורך להסמיק את תקנת לולב.

סוכה ע"א: - 'כמה מצוות חביבות עליהן'

בגמרא סוכה (מא:) תנו רבנן מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה, ולא היה לולב אלא לרבן גמליאל בלבד, שלקחו באלף זוז וכו'. [בימים ההם לא היה כהיום שנסיעה לוקחת יום אחד, אז לא היו אוירונים וכו', ומסתמא נסעו כולם יחד כדי לבטל איזה גזירת מלכות שהיתה על ישראל]. ובגמרא למה לי למימר שלקחו באלף זוז, להודיעך כמה מצוות חביבות עליהן.

כ"ק אא"ל בשם אביו השפת אמת ז"ל דקדק מהו להודיעך כמה מצוות חביבות 'עליהן' לשון רבים על כל התנאים שהיו באין בספינה, לכאורה רק רבן גמליאל לבדו נשתתף בקניית הלולב באלף זוז, והוי ליה למימר להודיעך כמה מצוות חביבות עליו על רבן גמליאל. ויישב השפת אמת יישוב על פי פשט, שמזה נראה שמכירת הלולב היתה במכירה פומבית, 'ליסטציה', ותנא אחד אמר ר' זוז וחבירו ש' וכך עלה המחיר עד שמחיר הלולב הגיע לאלף זוז ואז קנאו רבן גמליאל, וזהו להודיעך כמה מצוות חביבות 'עליהן', כי כל אחד מהם נתאמץ לקנות את הלולב.¹

ובתוך כדי דיבור
נפל עליו ערוב
הדוחק
ספסל כבד ועאנח
ר' שלמה לייב,
תיקף ועיד
שאל אותו אחד
מאנשי קהילתו
בתמימותו,
רבי, הרי אמתם
עתה שכל העולם
אינו שוה אפילו
אנחה אחת,
השיב לו הרבי,
שוטה,
כשכואב צועקים!

הושיענא רבא

הושיענא דגן מדלקת

הושענא דגן מדלקת, שלא ידלק הדגן בשמש (פירוש ר"א מגרמיזא), מובא (תפלה למשה

להוש"ר הקפה ו ותולדות יצחק לרה"ק ר' יצחק מנשכ"ז) בשם המגיד מקו'ניץ ז"ל, דגן הכוונה לבני הנעורים, ודלקת הוא היצר הרע, ובקשתינו שלא ישלוט היצר הרע הדולק ובווער בהם, שיוכלו להחזיק מעמד.¹

בספרי מוסר קוראים לחוטא - ששרפו

ה וראה שפת אמת על הש"ס (שם) שביאר מטעם אחר שהיתה מכירת הלולב שם במכירה פומבית. ו ז"ל תפלה למשה: דגן מרמז על בחורי ישראל, על דרך 'דגן בחורים' (זכריה ט יז), ובקשתינו 'הושיענא דגן' רמז על בחורי ישראל 'מדלקת' להצילם מתבערת ודליקת היצר הרע, שלא יתלהב ויבער לבם לעבירה ח"ו.

הטעם שיש לקשור דבר זכר לתפילין אף שאין לוקחים זכר לאתרוג

ברש"י פרשת עקב (יא יח) אף לאחר שתגלו היו מצויינים במצות, הניחו תפילין עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (ירמיה לא כ) 'הציבי לך ציונים', ודקדקו (רמב"ן ורבינו בחיי ומהר"ל שם) שמצוות אלו חובת הגוף הם, ודינם בכל מקום כמו בארץ (קידושין לו:), ולמה הם 'ציונים' למצוות בלבד.

הגר"א מוילנא אמר שטעות דפוס הוא ברש"י, שהיה כתוב ראשי תיבות ה"ת ע"מ שפירושן הפרישו תרומה עשרו מעשרות, שעליהם שייך לומר 'הציבי לך ציונים', שהם מצוות התלויות בארץ הנוהגות רק בארץ ישראל, ובכל זאת גם בחוץ לארץ 'הציבי לך ציונים' במצוות אלו כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, והמעתיקים לא ידעו פירוש הראשי תיבות ופיענחו בטעות הניחו תפילין עשו מזוזות.

אולם הראשונים העתיקו דברי רש"י כמו שהוא לפנינו, הניחו תפילין עשו מזוזות, והדרא קושיא לדוכתה, למה הם ציונים לבד. ויש **קדמונים** (צרור המור ואתחנן ד"ה ואמר ובכל מאודך, קיצור סמ"ג עשין כא) שכתבו שאם יהיה גזירה שלא יניחו בני ישראל תפילין ולא יקבעו מזוזות, ראוי לעשות סימנים במקומם, לקשור חוט על היד והראש וכדו', וזהו 'הציבי לך ציונים'.

והקשה **כ"ק אאז"ל** (תרעו יום ב) על קדמונים אלו, מדברי הגמרא (סוכה לא:): לא מצא אתרוג לא יביא לא פריש ולא רמון ולא דבר אחר, פשיטא, מהו דתימא ליתני כי היכי שלא תשכח תורת אתרוג, קא משמע לן זימנין דנפיק חורבא מיניה דאתי למיסרך, הרי שאין לוקחים דבר אחר לסימן למצוה שלא ניתן לעשותה כי חיישינן דנפיק מיניה חורבא דאתי למיסרך?

ויישב **כ"ק אאז"ל** שדווקא באתרוג אמרו כן, כי בתורה כתוב רק 'פרי עץ הדר' (ויקרא כג מ) וחכמים למדו שזה אתרוג (סוכה לה:), ולכן לא יביא פריש או רמון לסימן, כי יבואו לטעות שהם 'פרי עץ הדר' הכתוב בתורה ונפיק מיניה חורבא, אבל בשאר מצוות, וכגון כאשר אין תפילין ועושה זכר למצות תפילין כדי שלא תשכח, לא יבוא למיסרך אחר הסימן, כי כתוב בתורה בפירוש להניח תפילין. והוא יישוב מושכל מאד².

עוד ניתן לדחות את קושיא הנ"ל בפשטות, שכאשר לא מצא אתרוג אין מקום ליטול פריש או רמון, כי אם חסר לאדם אחד מארבעת המינים נוטל את המינים שיש לו לזכר בעלמא כדי שלא ישתכח תורת נטילת לולב (הלכות לולב לראב"ד, טוש"ע תרנא יב), ויש הסוברים שאף מברך על כך (דעת ה"ר משה ב"ר יהודה אבי ההשלמה, הובא בהשלמה ומאירי וראמ"ה סוכה לא:). ובמכתם שם לד. ובמהרי"ק שורש מג), ומאחר שעושה סימן לנטילת הד' מינים באלו המינים עצמם שיש לו, אין מקום ליטול עוד רמון או פריש זכר למצוה זו, ומין אחד מהד' מינים בוודאי מצוי בכל מקום, בפרט ערבות הגדלים ומצויים בכל העולם, ולכן אין ראייה מזה למצוות אחרות שאין להם זכר כלל שנצרך לעשות להם זכר.

א ז"ל צרור המור: אם יגזרו שלא יניחו תפילין, כמו שקרה בימי חכמי התלמוד וקרה גם כן בפורטוגאל, ראוי שתעשה לך סימנים ותקשור חוט השני על ירך לזכר דם הברית, ובין עיניך תהיה לזכרון כמו שאמר במקום אחר (שמות יג ט) 'ולזכרון בין עיניך', וכן תשים סימנים על מזוזות ביתך ובשעריך בענין שתזכור יציאתך וביאתך לעולם בענין שתמסור נפשך על קדושת השם, וזהו על דרך 'הציבי לך ציונים' (ירמיה לא כ).

ב א"ה, כחילוק זה כתב בראב"ד (הלכות לולב, מובא ברא"ש פ"ג ס"ד) וז"ל: אני אומר במקום שיש לולב ואין בו אתרוג, אף על פי שמעכבין זה את זה שאין מברכין על הלולב אלא אם כן יש עמו אתרוג, אפילו הכי מצוה ליטול את הלולב לבדו לזכרון בעלמא כדי שלא תשכח תורת לולבוכו, ואם תאמר בלולב לבדו נמי נפיק מיניה חורבא דזמנין דהוה להו תרויהו ובעי למיפק בלולב לחודיה, לא היא, דד' מינין שבלולב מפרשי באוריתא ולא אתי למיטעי, מיהו אתרוג לא מתפרש בהדיא וקא סברי אינשי דפריש או רמון פרי עץ הדר הוא.

היצר הרע, היצר הרע הוא שריפה (קידושין פא:). בגמרא (תענית כז:) אנשי משמר היו מתפללין וכו' על אסכרה שלא תיפול על התינוקות, החמה והלבנה גורמים לאסכרה (אבודרהם שחרית ברכת יוצר אור), והרמז שהתפללו על תבערת חום יצר הרע שלא יפול על התינוקות ובני הנעורים, וזהו גם מה שאומרים ביהי רצון שאחר אמירת התהלים ואל ימשול אסכרה ושדין ורוחין וכו' בכל ילדי עמך בית ישראל, הרי אין היום שדים' ומה מבקשים שלא ימשלו, אלא הכוונה שהיצר הרע וכוחותיו לא ישלטו בכל ילדי עמך בית ישראל.

טעם שעפסיקין לומר

מזמור 'לדוד ה'

בהושענא רבא אף בחוץ לארץ

מנהגינו לומר מזמור 'לדוד ה' אורי וישעי' וגו' עד יום הושענא רבא, ובשמיני עצרת כבר אין אומרים זאת אף בחוץ לארץ (כ"ה בסידור הרב), ואף שביום שמיני עצרת עוד מקדשים בסוכה מחמת ספיקא דיומא דסוכות. הוא מפני שביום הושענא רבא הוא האושפזין של דוד המלך שגר בארץ ישראל שבה אין ספיקא דיומא, ולכן בארץ ישראל אין כלל צד לומר מזמור זה בשמיני עצרת, ולכבודו נוהגים אף בחוץ לארץ כמנהג ארצו - לסיים אמירת מזמורו באושפזין שלו.

ז בשיח שרפי קודש (ערך שדים): הרבי מקאצק אמר על הרמב"ם התמוה (ראה מגיד משנה גירושין יגכ) שכתב שאין מצוי שדים, דקשה דבגמרא נמצא כמה מעשיות משדים, ועוד קשה דהרמב"ם בעצמו כתב (מורה נבוכים ח"ג פמ"ו) דטעם הקרבנות הוא משום דעכ"ם מקריבים לשעירים ולשדים כמו שנאמר (ויקרא יז ז) 'ולא יזבחו עוד לשעירים' ולכן צוה שישראל יקריבו להקב"ה, והה"ק מקאצק תירץ דבאמת עד שפסק כן הרמב"ם היו בנמצא שדים רק אחר שפסק כן הרמב"ם פסקו הכי בשמים וממילא עתה אין באמת בנמצא שדים.

לשמיני עצרת ושמחת תורה

מהו רינת בית השואבה ביום השמיני

שמיני קול שמע באהבה רינת בית השואבה ביום השמיני (פייט 'שמיני אמץ' למעריב שמחת תורה), **כ"ק אאז"ל** הקשה הלא שמחת בית השואבה היה רק שבעה ימים (סוכה מב:), ומהו רינת בית השואבה ביום השמיני.

ויישוב דכתיב (ישעיה יב ג) 'ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה' ומתרגמין ותקבלון אולפן חדת בחדווא, ולפי זה רינת בית השואבה ביום השמיני היא שמחת שאיבת התורה, ולי נראה שקושיא מעיקרא ליתא, כי בקדשים הלילה הולך אחר היום שלפניו (חולין פג.) אזי התעסקו בשמחת בית השואבה של הושענא רבא לתוך ליל שמיני עצרת.

התנועלת בכך שאין יודעים מקום קבורת משה

ז"ל ידע איש את קבורתו עד היום הזה' (דברים לד ו), ומה התנועלת בכך, איתא **במשך חכמה ל' מאיר שמחה ז"ל** שהיה חקרן באלקות, על הכתוב (שם כט ג) ולא נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע עד היום הזה, רז"ל אמרו (ראה רש"י שם) שמשה אמר זאת ביום מותו, ולמה לא נתן ה' להם לב לדעת וגוי כל הארבעים שנה.

ומבאר שדור דעה שהיו במדבר היה להם טעות בעצם מהותו של משה רבינו, כי הם חשבו למשה לפועל מעצמו, והבדילו הכח האלקי השופע בו מן היוצר, ומזה באו לכמה טעויות, וכגון לחטא העגל באו על ידי שאמרו 'קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו' (שמות לב א), והיינו שכיון שחשבו את משה רבינו לכח אלוקי נפרד לכן ביקשו 'עשה לנו אלהים' כח אחר נפרד שיהיה לנו למנהיג (ראה גם בית ישראל תשא תשט"ז ובכ"מ מביכורי אביב).

ומשה רבינו אמר להם כל המ' שנה שהוא רק שליח של ה' ותו לא, וכל זמן שחיה משה לא ראו את זאת, וראו כי משה מעצמו אינו מנהיג ואינו שופע מאומה ביום שמת, אז הבינו כי מחומר קורץ כמוהם וגם הוא בן תמותה, ורק רצון הבורא הקיים בשלמותו בלא שינוי הוא האומר וגוזר והמשדד. ולכן אמר 'ולא נתן ה' לכם לב לדעת וגוי' עד היום הזה' יום שמת משה, שרק אז הגיעו לידיעה שה' הוא האלקים ואין בלתו.

ועל פי זה נראה שלכן גם העלים ה' את מקום קבורתו, כדי שלא יעשו עסק מקברו ויבקשו ויפעלו שם ישועות (ראה פסיקתא זוטרותא סח.), [להבדיל, מעין מה שעושים היום במירון אצל רשב"י], ואזי לא היו מגיעים לידיעת ה', ועל ידי העלמת קבורתו הוברר להם טעותם והגיעו לידיעת ה'. וזהו הטעם שכתבו בתורה הפסוקים של מיתת משה והעלמת קבורתו (דברים לד ה-ז) כדי שלא יעשו עסק בלתי רצוי מקברו. (ראה רלב"ג שם פסוק ו).

וזהו גם מה
שאמרים ביה
רצון שאחר
אמירת התהלים
ואל ימשול
אסכרה ושדין
ורוחין וכו' בכל
ילדי עמך בית
ישראל, הרי אין
היום שדים ועה
מבקשים שלא
ימשלו, אלא
הכוונה שהיצר
הרע ופחותיו לא
ישלטו בכל ילדי
עמך בית ישראל.

תנאים של החתן הרה"ח ר' משה בצלאל ב"ר בנימין אלתר מימין לשמאל: המחותן ר' ישראל בראון, רבי יצחק מאיר לוי, כ"ק האדמו"ר הבית ישראל זי"ע וכ"ק האדמו"ר הלב שמחה זי"ע

פסקים לחג הסוכות

הישיבה בסוכה

א. המחבר בשו"ע (או"ח סימן תרלט ס"א) פסק "כיצד מצות ישיבה בסוכה, שיהיה אוכל ושותה וישן ומטייל ודר בסוכה כל שבעת הימים, בין ביום בין בלילה, כדרך שהוא דר בביתו בשאר ימות השנה, וכל שבעת ימים עושה אדם את ביתו עראי ואת סוכתו קבע".

ב. חיוב האכילה בסוכה הוא רק אכילת כביצה פת, אבל אכילת פת פחות משיעור זה, וכן אכילת בשר ודגים ושאר דברים אף יותר משיעור זה, וכן שתיית מים ושאר משקאות חוץ מין פטור מן הסוכה, אך כתב בשו"ע, שהמחמיר שלא לאכול ולא לשתות אפילו מים חוץ לסוכה הרי זה משובח, וכן נהגו החסידים.

אכילה ושינה בסוכה

ג. שינה אפילו שינת עראי וכן טיול [דהיינו ישיבת מנוחה ותענוג] חייב בסוכה, והוא יותר חובה מאכילת בשר וכדומה [כדמוכח בשו"ע ר"ר המובא להלן אות ז].

ד. אין מברכים "לישב בסוכה" כי אם באוכל כביצה פת, כיון שזה חייב לאכול בסוכה, אבל באכילת בשר ודגים או פירות אינו מברך.

ה. פת ה"א"ה בכיסנין כשיעור כביצה

כ"ק ה'לב שמחה זי"ע עם ד' מינים <<<

צריך לאכול בסוכה, כי הוא ספק פת, ומכל מקום מפני הספק אינו מברך לישב בסוכה. אך אם אכל כשיעור מזונות שקובע עליו סעודה חייב בסוכה ומברך לישב בסוכה. ובבית"ל (ד"ה אם קובע) מביא שיטת ה'מאמר מרדכי', שהגם ששיעור "קביעות סעודה" המחייב לברך "המוציא" על פת הבאה בכיסנין הוא כפי מה שדרך בני אדם לקבוע עליו סעודה, מ"מ לגבי סוכה תלוי השיעור כפי הקביעות של כל אחד בעצמו.

והנה יש אנשים שאינם קובעים סעודה רק בשיעור גדול, וכדי לחייבו בסוכה צריך שיעור זה, וכיון שקשה לדעת שיעורו של כל אחד ואחד, ע"כ יש הנמנעים מלאכול 'מזונות' אפילו כשיעור קביעות סעודה, כדי שלא יכנס בספק ברכה לבטלה.

ז. הקובע עצמו לשתות יין חייב בסוכה אך אינו מברך "לישב בסוכה", ולכן במוציא שבת ויו"ט שמברכים הבדלה על הכוס א"צ לברך, אך יש אומרים שחיוב הבדלה הוה מעשה קביעות ומברך "לישב בסוכה", לכן יש שנוהגים לאכול כביצה מזונות אחרי הבדלה ולברך לפניו "לישב בסוכה", דבצירוף שתי הסברות [שברכת הבדלה הוה קביעות, וכן מזונות הוה כפת] אפשר לברך. ובקידוש צריך לברך גם אם אוכל אח"כ רק מזונות כיון דמזונות אלו נחשבים לסעודה לענין קידוש במקום סעודה.

ברכת 'לישב בסוכה'

ז. שיטת הרמב"ם (פ"ו הלכה יב) והרבה ראשונים, שכל פעם שנכנס לסוכה חייב לברך "לישב בסוכה" אע"פ שלא אכל ולא שתה כלום, כי עצם הישיבה בסוכה מחייבת בברכה, וכך פסק הגר"א (ס"ק כט) למעשה, אבל שיטת רבינו תם שאין מברכים רק בשעת אכילה, וכן פסק השו"ע (סימן תרלט ס"ח).

ולמעשה מביא המשנ"ב (ס"ק מז) בשם האחרונים, שלכתחילה יש לחשוש לשיטות הסוברים שצריך לברך כל פעם שנכנס לסוכה, ולכן יאכל מיד מזונות ויברך, אמנם הגר"ז (סעיף יב) פסק כר"ת, וכן מנהיגו שאין מברכים כי אם בסעודה.

ח. גם על טיול ושינה מברכים "לישב בסוכה", ולכן כתב בשו"ע ר

א מפורסם הסיפור, שהרב מפוניבז' זצ"ל הגיע לבקר את הרבי ה'בית ישראל' זי"ע בחג הסוכות, ותיכף בכניסתו בירך "לישב בסוכה" כשיטת הגר"א, לפיכך ציוה הרבי מיד לאחד המשמשים להביא מעט 'מזונות' בכדי שתחול הברכה על אכילתו.

הגאון רבי בצלאל ווקסלשטיין שליט"א רב דקהילתנו

אמנם השו"ע"ר (שם) סבירא ליה, דאף בכה"ג אין לברך, וצריך שיעור הפסקה של שיעוריים בכדי לברך שוב, ולהלכה נוהגים כדעת השו"ע"ר, דאין ההליכה לתפלת מנחה או מעריב מצריך ברכה, ורק אם שהה מחוץ לסוכה במשך שיעוריים, אזי כשחזור ונטל ידיו לסעודה מברך שוב, דתרתני בעינן, הפסקה של שיעוריים וסעודה חדשה [ולדעת הגר"א לא בעינן סעודה חדשה, דעצם שהייה חדשה בסוכה מחייבתו בברכה, לפיכך אם יצא למשך שיעוריים חייב לברך שוב בחזרתו].

יב. התחיל לאכול סעודה בסוכה ודעתו לסיים סעודתו בסוכת חבירו [ולצורך מצוה לשמחת יו"ט מותר לעשות כן מצד שינוי מקום בברכה, עי' שו"ע או"ח סימן קע"ב], סבירא ליה לשו"ע"ר (סעיף טו, והובא לעיל אות ז) שמברך שוב "לישב בסוכה", דברכה ראשונה פטרה את הסוכה שישב בה בתחילה ולא את הסוכה השנייה, אבל שיטת ה'בית מאיר' (הובא בשעה"צ ס"ק צד) ועוד אחרונים דא"צ לברך שוב, דתרווייהו חדא מצוה ניהו, והברכה הראשונה חלה גם על האכילה בסוכה השנייה, ואפשר לסמוך עליו בספק ברכות.

מצטער וירידת גשמים

יג. מצטער פטור מן הסוכה, ויש בזה הרבה פרטים מהו גדר מצטער, כללא דמילתא, שכל קושי שיש לו בסוכה שאם היה לו קושי כזה בביתו היה הולך לבית אחר, פטור מסוכה, אבל אסור לעשות סוכה במקום שידוע מראש שיהיה מצטער.

יד. ירדו גשמים [באופן שאם היה יורד כשיעור הזה בביתו היה יוצא מחדרו למקום אחר] פטור מן הסוכה, וממשיך סעודתו בביתו.

טו. כאשר יפסקו הגשמים אינו מחויב מצד הדין לחזור לסוכה עד סוף הסעודה, כי מותר לסיים סעודתו מחוץ לסוכה, אך אם מהדר על עצמו לחזור לסוכה נחלקו הפוסקים, יש סוברים שכיון שהסיח דעתו צריך לברך שוב "לישב בסוכה", ודעת מהר"ם שיק (שו"ת סימן שכה) דאינו מברך, וטעמו משום שכל הזמן היה מצפה וממתין מתי יוכל לחזור לסוכה, ולא הסיח דעתו מיישיבתו בסוכה, לפיכך לא פסקה הקביעות שלו במה שאכל בבית ומשום ספק ברכות להקל אין מברכין.

(סימן תרל"ט סעיף טו) שאם אכל סעודה בסוכה זו ובירך "לישב בסוכה" כדין, ואח"כ הלך לסוכה אחרת "לישון ולטייל, צריך לברך לישב בסוכה, שאין שינה וטיול שבסוכה זו נפטרין בברכה שבירך בסוכה אחרת".

וה'בית מאיר' (המובא באות יא) פליג על הגר"ז וס"ל שאין הבדל בין סוכה זו לסוכה אחרת, ולכן אין צריך לברך על השינה והטיול, כי הם טפלים לאכילה שאכל בסוכה אחרת, ואפשר לסמוך על דבריו דספק ברכות להקל.

טז. אע"פ שמברך על טיול ושינה מכל מקום אם אוכל כביצה פת בסוכה זו אע"פ שיצא מהסוכה לזמן ארוך א"צ לברך שוב בעת טיולו ובשעה שהולך לישון, מפני שהטיול והשינה בטלים לאכילה, ולשיטת הגר"ז (סימן תרל"ט ס"ב) דווקא אם אכל באותו היום אינו צריך לברך אבל ביום אחר צריך לברך, אבל המאמר מרדכי (סי' תרל"ט ס"ק ח) ס"ל שאף אם לא אכל סעודתו באותו יום, יכול לסמוך על הברכה שבירך על הסעודה תמול או שלשום ואפשר לסמוך על דבריו.

יז. היושב בסוכה ואינו יוצא משם כלל, דהיינו שיושב ומתפלל ויושן בסוכה מבלי לצאת נחלקו הפוסקים אם מברך לישב בסוכה על כל סעודה וסעודה, דעת ה'ב"ח' (הובא בשעה"צ ס"ק פו) והט"ז (מובא שם) שהסעודה החדשה מחייבתו בברכה אע"פ שלא יצא כלל, והפוסקים חולקים עליהם וס"ל דאינו מברך בכי האי גוונא, ודעת הגר"י עמדין (שם) ביצא מהסוכה אפילו לזמן מועט צריך לברך באכילה שניה.

אמנם למעשה נקטינן להלכה, שאין מברכים בכל סעודה מחדש ולא מהני מה שיצא לזמן קצר, ורק בשהה שיעוריים מחוץ לסוכה או מברך בחזרתו בתחילת סעודתו [אע"ג שנקט השו"ע"ר (סעיף יג) בלשונו "שעה או שיעוריים", בספק ברכות צריך להחמיר כלשון אחרון].

יח. אם יצא לתפילת מנחה וערבית, אע"פ שלא שהה בחוץ שיעוריים, פסק בשעה"צ (ס"ק צא) שמברך "לישב בסוכה" על הסעודה החדשה, כי מצרפין את שיטת המג"א (ס"ק יז) שהליכה היא הפסק, עם דעות הפוסקים דמברך על סעודה חדשה אע"פ שלא יצא מן הסוכה, ולכן יכול לברך.

יוצאים מאפילה לאורה - כיום!

ב'שפת אמת' (סוכות שנת תרמ"ד ד"ה איתא) "למען ידעו דרתיכם - חסר, פי' שהוא עדות שלא יתייאשו בני ישראל עצמם באחרית הימים, כמונו היום בשפל המדריגה, עכ"ז צריך איש ישראל להאמין, כי בימים אלו יוצא מאפילה לאורה, כי לא יוכל איש ישראל להיות נטבע לגמרי בטבע".

יהי רצון שנוכה לעבוד את השי"ת בשמחה בחג הסוכות ובטוב לבב מרוב כל.

בירור יסודות מצות ישיבה בסוכה

גדר המצוה

ולמדנו מדברי האחרונים שנחלקו בגדר "מצות ישיבת סוכה", אם יש מצוה בעצם הישיבה, ולדעת האתון דאורייתא יש בה מצוה ולדעת המנח"ח אין בה מצוה, רק אסור לאכול מחוץ לסוכה, ואוכל בסוכה כדי להימנע מאיסור אכילה חוץ לסוכה.

ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנ"ב (סימן תרלט ס"ק כד) דס"ל כהשיטה המחודשת של המנח"ח, כי מביא דברי הגר"א [ויש עוד ראשונים שסוברים כן] דהגם שאין חיוב לאכול מצה בכל שבעת ימי הפסח מכל מקום בכל כזית שאוכל מקיים מצוה, ומסתפק המשנ"ב שמא גם בסוכה יהיה כן, שהרי ילפינן גז"ש ט"ו ט"ו מפסח, וכשם שהתם מקיים מצוה כך יקיים גם הכא, עכ"ד.

ולכאורה מדוע הוצרך ללמוד כן בגז"ש, והלא אף בלאו הכי מסתברא שמקיים מצוה כל אימת שאוכל בסוכה, והא ראייה שמברך על כל אכילה בסוכה, ולמה יעלה על הדעת שאינו מקיים מצוה, אלא ודאי ס"ל כדעת המנח"ח שאין מצוה בישיבה בסוכה, אלא שאמרה תורה שלא יאכל פת מחוץ לסוכה, ולהכי מסתפק דשמא מקיים מצוה משום גז"ש דט"ו ט"ו.

אמנם יש לדחות הראיה, דבודאי ס"ל כדברי האחרונים שיש מצוה בעצם "הישיבה בסוכה" בקום ועשה, והכא מספק"ל למשנ"ב אם מקיים "מצות אכילה" באכילת פת בסוכה, וזה רוצה ללמוד מפסח, דכשם שיש מצוה בכל כזית מצה כך יהיה מצות אכילה בכל כזית פת בסוכה. ונפק"מ שמצות ישיבת סוכה יכול לקיים גם בשינה וטיול, ואם רוצה לקיים ע"י אכילה צריך לאכול שיעור כביצה, ואי נמא דילפינן מפסח יש להחמיר לקיים את המצוה הנלמדת מפסח [מלבד מצות "תשבו" בסוכות] רק ע"י אכילה ולא בשינה וטיול, וגם יש קולא שמצוה זו מקיים גם בכזית כמו בפסח [ולפי המבואר להלן בהמשך דברינו].

פסול של סוכה גזולה

בגמרא (סוכה ט.) ילפינן מדכתיב (דברים טז, יג) "חג הסוכות תעשה לך", שאסור לשבת בסוכה גזולה "לך - למעוטי גזולה", והקשו התוס' (ד"ה ההוא) למה לי קרא, תיפוק ליה דאסור משום מצוה הבאה בעבירה, ותוס' תירצו לפי דרכם, ויש הרבה תירוצים לקושיא זו.

וידועים מדברי ה'מנחת חינוך' (מצוה שכה) שתירץ, דהנה כל מצוה גורמת נחת רוח במדומים, וכשהיא מעורבת בעבירה הרי הוא מאוסה לפני השי"ת ואין לו בזה נחת רוח, ולכן אינו יכול לקיים מצוה בכהאי גוונא, אבל הגדר במצות סוכה אינו לעשות נחת רוח להשי"ת ע"י הסוכה, כי אין חיוב לאכול בסוכה כי אם בלילה הראשון, רק מצות סוכה בשאר הימים אינו אלא לאסור על האדם לאכול שיעור פת מחוץ לסוכה, ודמי לאיסור חמץ בפסח שנצטוונו שלא לאכול חמץ, והכי נמי נצטוונו שלא לאכול מחוץ לסוכה, ומשום הכי אין החיוב באכילתו בסוכה לעשות נחת רוח לה', מפני שרק נמנע מאיסור, וע"כ היה מקום לומר, דמטעם מצוה הבאה בעבירה מותר לאכול אפילו בסוכה גזולה, כי עיקר החיוב הוא רק שלא לאכול מחוץ לסוכה, והרי קיים חיובו כיון שאין הסוכה פסולה בפועל, ולהכי בעי קרא "לך - למעוטי הגזולה".

אמנם האחרונים תמהים עליו, והאר"ך בזה ה'אתון דאורייתא' (סוף כלל יא), דבודאי יש מצוה לישב בסוכה ולעשות להקב"ה נחת רוח מעצם הישיבה בסוכה, ולא דמי כלל לאיסור אכילת חמץ בפסח שאינו אלא מצוה בשב ואל תעשה, וראיה לדבר, ממה שמברך לישב בסוכה כאשר יושב בסוכה, ואילו לא היה בזה מצוה לא היה מברך [דומיא דמצוה שאינו מברך "על אכילת מצה" כל אימת שאוכל בימי החג], ומה שאינו מחויב לאכול בסוכה כל שבעת הימים הוא בגלל שחיוב סוכה הוא "תשבו כעין תדורו", וכשם שבביתו אינו חייב לאכול מדי יום ביומו כך אינו מחויב לאכול בסוכה, אבל בשעה שאוכל בסוכה בודאי מקיים מצוה וגורם נחת רוח להשי"ת, וא"כ נדחה תירוצו של המנח"ח, דהוה ליה למיפסל סוכה גזולה משום מצוה הבאה בעבירה.

פת בלילה ראשון

אע"ג שאין חיוב לאכול פת כל שבעת הימים בסוכה, בלילה הראשון חייב לאכול פת בסוכה, ובגמרא (סוכה כז.) ילפינן ליה בגזירה שוה ט"ו ט"ו מחג הפסח, דהתם כתיב (ויקרא כג, ו) "ובחמשה עשר יום לחודש הזה חג המצות לה' שבעת ימים מצות תאכל", והכא כתיב

א ואף בשבת וי"ט שיש חיוב לאכול סעודה אינו מחויב כי אם לאכול כזית פת, וחיוב סוכה אינו אלא בכביצה ולכן אין חיוב לאכול בסוכה כל שבעת הימים כי אם ביו"ט ראשון של חג צריך לאכול בסוכה, ואכן לדברי המנח"ח לא בעי קרא לפסול סוכה גזולה ביו"ט ראשון של חג, דבלאו הכי נפסל משום דמצוה הבאה בעבירה היא, רק נצרך למיעוטא דקרא בשאר הימים, והבן.

כ"ק אדמו"ר הלב שמחה זי"ע בתפילה
משמאל החזן ממול הארון קודש נראה כ"ק ה"פני מנחם" זי"ע

והיה מקום מסביר לקשר בין שתי מחלוקות ראשונים אלו, דלמאן דמחייב אכילת סוכה בלילה הראשון בכזית משום דילפינן מפסח סבירא ליה נמי דחייב אף במצטער, משום דאכילה בלילה הראשון אינו מדין ישיבה בסוכה כמו בשאר ימי הסוכות, אלא דין אחר דילפינן ט"ו ט"ז מפסח, רק התם יש חיוב לאכול מצה והכא יש חיוב לאכול בסוכה, לכן אע"פ שחלוקין בצורת המצוה אבל השורש אחד, ולכן חייב גם בכזית דאכילה בכזית, ולכן חייב גם במצטער דהפטור של מצטער נלמד מתשבו כעין תדורו וכשמצטער לא נקרא דירה ולכן פטור, אבל בלילה הראשון שיש חיוב לאכול אין פטור מצטער, אבל למאן דמחייב כביצה כמו שאר ימי החג ס"ל דמחייב לישב בסוכה כמו בשאר הימים שהמצוה זה תשבו בסוכות, לכן פטור נמי במצטער כמו בשאר ימי החג.

אמנם הגם שחשבון נפלא הוא, אך אי אפשר לומר כן, כי למעשה נקט השו"ע (שם סעיף ג) שמספיק לאכול שיעור כזית בלילה ראשון של חג, ואילו גבי מצטער פסק המשנ"ב (שם ס"ק לה) שלא יברך בלילה הראשון אם יורדים גשמים, וכן עמא דבר, א"כ בודאי אי אפשר לקשר ביניהם.

ובעל כרחק צריך לומר, דמצטער הפטור מן הסוכה אינו בגלל שזה לא נחשב כדר במקום מגוריו, רק התורה לא חייבה לאדם להצטער ולשבת בסוכה, אבל ביו"ט הראשון חייבה תורה לאכול אף בכהאי גוונא, ומכל מקום השיעור כביצה כמו בשאר ימי החג.

(במדבר כט, יב) "ובחמשה עשר יום לחודש השביעי מקרא קדש יהיה לכם וגו' וחגותם חג לה' שבעת ימים", וכשם שבפסח אוכל מצה בלילה הראשון כך נמי בלילה הראשון של סוכות מחויב לאכול פת, ולכן צריך להקפיד לאכול כל השיעור בכדי אכילת פרס כמו בחג הפסח, וראוי לעורר את הרבים על כך, כי יש שאינם יודעים הלכה זו.

והנה קי"ל (שם סעיף ב) שיעור פת המצריך ישיבה בסוכה בכל שבעת הימים הוא שיעור כביצה, כי שיעור חכמים שזה נחשב לאכילת קבע שאדם מקפיד לאכול בבית, אבל שיעור כזית יכול לאכול גם מחוץ לביתו, ואילו בפסח קי"ל (סי' תעה ביה"ל ד"ה כזית) שצריך לאכול כזית [כשיעור אכילה בכל מקום].

ונחלקו הפוסקים לגבי השיעור של לילה הראשון של סוכות, דיש אומרים ששיעורו כביצה כמו בשאר ימי החג, ואחרים אומרים דאכילתו בכזית, שהרי ילפינן ליה מחג הפסח, וכשם שהתם שיעורו בכזית ה"נ השיעור בכזית, דדין הלמד כדן המלמד.

לשיטתיהו אולי

עוד מצינו מחלוקת ראשונים לגבי מצטער בלילה הראשון, דאע"פ שהלכה רווחת היא (שו"ע סימן תרלט סעיף ו) "מצטער פטור מן הסוכה", יש אומרים שבלילה הראשון חייב אע"פ שהוא מצטער ויורדים גשמים.

ב ואף חידוש הפמ"ג (משבצות זהב סוף סימן תרמג) שאין לערב שמן ומיני מתיקה בכזית הראשון של פת שאוכלים בלילה הראשון של סוכות, כדי שיהיה דומה ללחם עוני שאוכלים בפסח. מיהו למעשה עד כדי כך ודאי אינו צריך, דא"כ אולי יצטרך לאכול מצה ולא חמץ, אלא ודאי איתקשי אהדדי, אך בכל מקום נעשה כעיקר מצוותו.

קדושת הסוכה

אשרינו מה טוב חלקנו במצות סוכה, שכתב ה'שפת אמת' (לסוכות שנת תרל"ט ד"ה טעם) שהיא דומיא למצות 'הענקה' שהאדון נותן לעבדו, שבעלי עבודה מקבלים שכר על מה שעבדו את ה' בימים נוראים, ונתן לנו מצוה יקרה זו שעובדי ה' וצדיקים מתענגים ומשתעשעים במצוה רבה ויקרה זו.

צא ולמד ממה שכתב ה'שפת אמת' (שנת תר"מ ובעוד מקומות) שהסוכה היא כמו גן עדן ועולם הבא, וכדי לבאר את הענין, נקדים דברי הגמרא (שבת קיט): "כל העונה אמן בכל כוחו פותחין לו שערי גן עדן", ומה ענין גן עדן לעניית "אמן", ומבאר מהר"ל (גבורת ה' פ"ז) כי בעולם הזה יש לבשר ודם מצבים שונים, לפעמים שמח ולפעמים עצב, יש זמן שהוא רגוע ויש שהוא כועס, ימים מסויימים הוא מאמין שיהיה טוב ובימים אחרים דואג על עתידו, אמנם כל זה רק בעולם הזה, אבל בעוה"ב הוא עולם שכולו טוב.

והאומר "אמן בכל כוחו" ודבוק תמיד באמונה ובטחון שה' טוב ומטיב וכל דעבד רחמנא לטב עביד אזי זוכה שפותחין לו בעוה"ז שערי גן עדן, ויטעם טעם עוה"ב אף בהאי עלמא, כי גן עדן הוא מקום של שלימות, דלא כעוה"ז שיש תמיד הרגשה של חסרון, ולכן מחפש האדם למלאות תמיד את נפשו המתאוה בתענוגים, ואילו בעוה"ב נהנים מזיו השכינה, "מלך שהשלוש שלו" מלשון שלימות, ושם חיים "חיים אמיתיים", ואין מחסור אפילו לרגע.

והאומר "אמן בכל כוחו" משתדל לזכור תמיד את ה', וחי חיי אמונה, ומתחזק בכל מצב שלא יהיה 'יעלו שמים ירדו תהומות', שפעם יהיה מצב רוחו למעלה ופעם למטה, אלא הוא בשמחה תמיד, ועל כן הוא בן עולם הבא בעוה"ז, כי אמונה מביאה שמחה והמאמין מרוצה תמיד ממצבו, וכמו שרמזו סמיכות הפסוקים (שמות יד, לא - טו, א) "ויאמינו בה" - אז ישיר", שהאמונה מביאה לידי שירה ושמחה, ולכן אפשר לזכות בחג הסוכות שהוא "זמן שמחתנו", להיות תמיד בשמחה ולטעום טעם גן עדן מתוך האמונה ודביקות באלקים חיים.

א בשפה המדוברת קוראים לזה אופטימי [שיהיה טוב] ופסימי [שחלילה לא יהיה]. ואומרים בבדיחותא, שיש האומר על עצמו, שמה שהוא פסימי אינו כי כך טבעו לחשוב על כל דבר שאינו טוב, אלא שהוא פסימי מתוך נסיון... כאומר שראה פעמים הרבה שאין לו מזל להצליח, וזה גורם לו לדאוג תמיד. אמנם לא זו דרך ישרה שיבור בה האדם, אלא יהודי מאמין צריך להתחזק תמיד ולהיות אופטימי בכל מצב, שהרי הכל לטובה, ואין שום דבר רע יורד מן השמים.

הביאני המלך: חדריו

בשיחה מרוממת ומאלפת, עתירת גילויים ורוויית געגועים, שבים הגה"צ בני כ"ק מרן ה'פני מנחם' צוקללה"ה אל הבית בו גדלו בצל האב הגדול, כדי להעניק לנו הצצה לעבודתו בקודש בירח האיתנים, בבחינת 'צדיק מה פעל'

בשיחה הנדירה הרואה אור לראשונה, הם חושפים זכרונות הוד ונגהות אור בשולי אדרתם של רבוה"ק ושגב מעלת עבודתם בימים אלה, ומעידים על חרדת הדין שהפכה לשמחה מושלמת ואמיתית, כפי שעיניהם ראו וליבם חווה בהילו נר אביהם הקדוש על ראשם.

בחיל ורעדה פוסעים בני כ"ק מרן ה'פני מנחם' זי"ע, אל הבית הגדול שברחוב יוסף שוורץ, מתיישבים על יד השולחן הגדול שבמרכז החדר שקירותיו ספוגים אימה ויראה, רוח של טהרה ושנים על גבי שנים של יגיעה בתורה - ופותחים בשיחה רוויית געגוע, אפופת זכרונות.

כמו באחת, שבים המה אל בית מדרשו של אבא, הנישא בראש הרים ונישא מגבעות, בית המדרש אליו נהרו כל דורשי ומבקשי ה', אשר אמרו לכו ונעלה אל בית אלקי יעקב ויורינו מדרכיו ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. והנה, שוב עומדות רגליהם במפתן היכלו הנערץ, נושמים אל קרבם את אור הפסגות ששלט במחיצתו, וסביבם נשערה מאוד.

סיפור רודף סיפור, זכרון אל זכרון חובר, וכמו מאליה עולה ונרקמת לה תמונה עילאית. דמות דיוקנו של אביהם נראית עליהם כמאז, מתדפק על הנפשות ומעורר את כל הנקרה בדרכו לשוב בתשובה שלימה, לעזוב את כל החשבונות וההתחשבנויות, להשליך אלילי כסף וזהב ורדיפה אחר החומריות, ולהתגבה אל מחוזות של טוהר ורוממות, תשובה ומעשים טובים - לדבוק בשאיפה האחת והיחידה: "לעשות רצונך אלוקי חפצתי ותורתך בתוך מעי"

» שיחת חג מרוממת <<

"אצל אבא", פותחים האחים, "האוריה של ירח האיתנים, אשר כל כולה אומרת רצינות וכובד ראש, החלה מוקדם מאוד".

"תמיד היה רגיל לחזור", ממשיך בכור האחים הגר יעקב מאיר שליט"א, "על אשר הגיד אביו כ"ק מרן ה'אמרי אמת' זי"ע בעת שחזר מהכנסיה הגדולה בשנת תרצ"ז, בעיצומו של חודש אלול, שהתבטא אז בכאב נוקב כי אצל אביו מרן ה'שפת אמת' זי"ע באלול רעדו הכתלים, ואילו הוא צריך להיטלטל בדרכים..."

והיה מוסיף על כך תמיד, כי עיניו ראו ולא זר איך גם לעת זקנותו כתלי ליבו של אביו רעדו באלול מאימת הדין... וגם אנו יכולים לומר על זאת הדרך, שעד היום חקוקה בנפשנו אותה רעדה גדולה, שהרעידה את הכתלים אצל אבא בחודש אלול..."

"האטמוספירה כולה נסקה למחוזות אחרים", מוסיף על דבריו רבינו ראש הישיבה שליט"א, "מט"ו באב כבר עלה ונתעלה מאוד, הדיבורים בשמועסין כבר קיבלו צביון של תשובה וחשבון הנפש, וכל הווייתו אמרה: זמני תשובה ממשמשים ובאים".

"רגיל היה לחזור על המעשה המובא בספר 'כהן פאר' מהרב מבענדין ז"ל (דרוש כז), באחד שהיה מגמגם בלשונו, וכשעברו אצל הרבי לומר 'גוט שבת' לא היה מספיק לומר עד שכבר עבר, ולא השית עצה בנפשו עד שיעץ לו חבר טוב להתחיל לנסות לומר טרם עברו לפני הרבי, כך שכשיגיע אל מול

פניו יצליח להוציא מפיו את המילים.

הנמשל הוא ההכנה לקראת יום הכיפורים שצריכה להתחיל ארבעים יום קודם, כי הרי כולנו חשובין כמגמגמים, ורק אם נתחיל כעת לעבוד כראוי נזכה להגיע מוכנים לראש השנה ויום הכיפורים".

"שנה אחת, נכנסתי אליו בימים הסמוכים לראש השנה", ממשיך רבינו ראש הישיבה שליט"א להעלות מזכרונותיו,

**לא אחת כשביקש
להמחיש את רצונו העז
שכל אחד יחזור לביתו עם
תוכן, סיפר את המעשה
מהרה"ק רבי דוד מטאלנא
זי"ע, שבשעת הפרידה
מאחד מחסידיו בנסעו
לשוב לביתו, שאלו כיצד
שב אל ביתו, וענה החסיד
שהוא חוזר עם העגלון
הגוי שהביאו. ויען לעומתו
רבי דוד בתמיהה רבתי: עם
אותו 'גוי' שבאת לכאן אתה
חוזר הביתה?!"**

"שטחתי בפניו שאלה הנוגעת לענייני ממון. בקושי סיימתי להציג את שאלתי, והנה כולו נלפת פליאה: וכי גם אתה?!"

כינוס נשיאות מפעל הש"ס בדירת כ"ק הפני מנחם זי"ע

"מקרה דומה אירע אצל אברך פלוני, שנכנס אל אבא בחודש אלול בקשר לרכישת נכס, וכמה נוקבת היתה התשובה שהשיבו: בימים אלו עינינו נשואות 'לקונה עבדיו בדין'. זו היתה האוריה ששלטה במחיצת קדשו בחודש הרחמים והסליחות. כל מציאותו זעקה: עתה הזמן לעסוק בתשובה. לא הצליח לתפוס בדעתו שיש אנשים שעסוקים בימים גבוהים ונשגבים כאלו בענייני שעה".

הסיפורים עולים וצפים כמו מאליהם, "מדפים ספר שאצה לו הדרך, לא אזור סבלנות בנפשו לדחות את ההדפסה עד אחרי החגים וביקש להביא להגהתו עניינים מסוימים בעיצומו של חודש אלול. הדבר היה למורת רוחו של אבא, הבעת פניו ענתה בו שלא ניחא דעתיה לעסוק בכך בימים נשגבים אלו. רק כאשר נענה אחד מבני הבית ואמר שיטול את מלאכת ההגהה על עצמו, רווח לו ותשב נפשו אליו..."

"סיפור נוסף מן הענין", משמיע בן זקונו הגר דניאל חיים שליט"א, "בעורך דין פלוני שנכנס לאבא בימי הרחמים, וביקש להיוועץ בדעת תורה בנוגע לעסקיו. נענה לעומתו ואמר בשנינה: 'לא-ל עורך דין, ליהודי באלול יש עורך-דין אחר... על זאת הדרך רשם בכתב יד קדשו על קוויטל שהוכנס לפניו בעשרת ימי תשובה בענין חוזה-דירה: 'בימים אלו צריך להיות עסוק בשקו ותעניתו'."

הזמן מבקש את תפקידו

ממשיך רבינו ראש הישיבה שליט"א: "בימים אלו, ישב במשך שעות ארוכות וקיבל את הקהל. לפעמים חזר הביתה קרוב לחצות הלילה. אולם למרות השעה המאוחרת היה מאריך עם כל אחד ואחד ומעוררו על גודל קדושת הימים וסגולתן.

חשוב היה לו שכל אברך ובחור ייכנס אליו בחודש אלול לקראת יום הדין, כדי שיוכל להשמיעו כמה מילים של חיזוק והתעוררות. זאת היתה הסתכלות, שתפקיד הרבי הוא לעורר את היהודי לעבודת קונו ולשיפור מעשים, שעל כן קרוי 'רבי'..."

כ"ק הפני מנחם זי"ע תר אחר ספר בארון הספרים

כיצד שב אל ביתו, וענה החסיד שהוא חוזר עם העגלון הגוי שהביאו. ויען לעומתו רבי דוד בתמיהה רבתי: עם אותו 'גוי' שבאת לכאן אתה חוזר הביתה?!"

"במוצאי יום כיפורים תשנ"ה", ממשיך הג"ר דניאל חיים, "כאשר שוררו בהמבדיל 'שובו לכם לאהליכם ובראיכם אלקיכם', חזר על המשל הנודע מהרבי ר' הענין על הסוסים של הבעש"ט, שקפצה להם הדרך וסברו

דרך ארוכה ללא מאכל ומשתה, ובאו לידי טעות שהפכו להיות מלאכים. אולם בהגיעם לאכסניא זללו כמנהגם, ותקוותם נכזבה. כך אנו לאחר הצום, עלינו לשמור שיהא 'מלכנו בראשנו'. שלא נחזור להתנהג כסוסים. 'מזדארף האלטען דעם קאפ יום כיפור' דיג'..."

"אברכים רבים שמעו ממנו בימים אלו את לשון הגמרא בברכות (דף ו:): 'כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעין' - שהכוונה לנשמעין כלפי מעלה - כאומר: אם ברצונכם שתתקבל תפילותיכם בהני יומי דצלותא - עליכם להתחזק ביראת שמים..."

בערב ראש השנה האחרון, הציגו לפניו את סדרי זמני התפילות והטישין כפי שהיו בשנים עברו, בשאלה, האם אותם סדרים תקפים גם לשנה זו. אולם אבא, שנפשו בעולמות אחרים, השיב בלהבת שלהבת: מלבד לעשות תשובה איני רואה לכאורה צורך לשנות דבר..."

"כעין זה היה גם אצל ה'שפת אמת' זי"ע, משלים הג"ר יעקב מאיר שליט"א,

"בחדש אלול", אומר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "התארך התור מאחורי הדלת עד למאוד, והיו מזרזים את הציבור להקדים ולבוא כדי להפחית את העומס. כמעט כל אחד שמע ממנו קריאה להיות טוב יותר, לזנוח את הרע..." "אם אין אני לי מי לי", "אם לא עכשיו אימתו", "יעצט איז די צייט". "כשם שאי אפשר לצאת ידי חובה בחצי כזית מצה, כך אין יוצאים ידי חובה בתשובה הנעשית למחצה לשליש ולרביע". "כי קרוב אליך הדבר מאוד".

היו שתבע מהם לקבוע עיתים לתורה, לשפר את שולחן השבת... מבני-עליה דרש: "נאך בעסערז" "נאך טיפערז". "שערי תשובה לא ננעלו, תשובה אין לה שיעור". לאברכים בני ארבעים ומעלה היה מצביע על שערות שיבה שנזרקו בזקנם ועוררם לשוב בתשובה שלימה. יהודים מבוגרים שמעו ממנו: הנה השנים חולפות ומתי נעשה לבתינו... כל אחד היה שומע ממנו מילין דזירוזא כפי ערכו ומצבו..."

"כאשר נודע לאבא על אברך צעיר שיצרו מכשילו בקריאת עיתונים פסולים, עצר אותו בעת שנכנס לפניו בערב ראש השנה, לקח מידו את הקויטל והפכו על השולחן ויאמר אליו: באם תבטיח לי שתחדל מקריאת עיתונים פסולים - אקרא את הקויטל, אם לא - קחהו בחזרה. האברך הזדעזע והבטיח בפה מלא שיעזוב את דרכו הרעה, ואכן נשתנה לגמרי מן הקצה אל הקצה, וביתו ניצל מרדת שחת".

"זכורני שבאלול תשנ"ה", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "סירב לנסוע למנוחה בחיפה, ואמר - אינני זוכר אם שמעתי זאת אישית ממנו באופן ישיר או עקיף - כי עתה, כאשר הלבבות כבר פתוחים, עז חפצו להחדיר יידישקייט ולעורר את הציבור לתשובה..."

לא אחת כשביקש להמחיש את רצונו העז שכל אחד יחזור לביתו עם תוכן, סיפר את המעשה מהרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע, שבשעת הפרידה מאחד מחסידיו בנסעו לשוב לביתו, שאלו

"שכאשר נכנסו אליו בעשרת ימי תשובה, בנוגע ל'משהו דחוף', השיב: הדבר הדחוף ביותר בימים אלו הוא לשוב בתשובה שלימה".

"עוד מעשה היה אצל אבא", ממשיך הג"ר יעקב מאיר לדלות מזכרונותיו, "שיהודי נשוא פנים ביקש להיכנס בהפסקה שקודם התקיעות אודות נושא דחוף שנחשב בעיניו לצורך גדול. לאחר מכן התבטא בכאב נוקב: וכי אין אפשרות להתרומם בעומדנו ברגעים נשגבים שכאלה?!"

כזו היתה האטמוספירה שביקש להעלות את עדת צאן מרעיתו בימים אלו של "תכלה שנה... תחל שנה..." עכשיו צריך לעצור את הכול, לחשב חשבונו של עולם, להתבונן פנימה אל תוך תוכנו - האם אכן אנחנו ממלאים את יעודנו, האם אנו עושים את המוטל עלינו, האם הרצונות שלנו מכוונים למטרה הנכונה. כל עיסוק אחר, טפל הוא לעיקר וראוי לו להמתין לחודשים הבאים, 'לאחרי החגים'..."

אחוז בשרעפי

"בימים אלה, ראינו אצלו שהיה אחוז שרעפים, כאילו שרוי במחוזות אחרים"

היו שתבע מהם לקבוע עיתים לתורה, לשפר את שולחן השבת... מבני-עליה דרש: "נאך בעסערז" "נאך טיפערז". "שערי תשובה לא ננעלו, תשובה אין לה שיעור".

- סח רבינו ראש הישיבה שליט"א -
"כך היה מידי ערב שבת, מבוקרו של
יום, כבר היה כל כולו שבת'דיג לגמרי,
התנתק לחלוטין מכל עסקי החולין,
רעיונותיו תפוסים וכולו אומר קדוש.
אולם בימים הנוראים היה זה לאין
ערוך..."

"כד הוינא טליא", מוסיף הג"ר יעקב
מאיר שליט"א, "חזרנו באחד מערבי
שבתות מתל-אביב. הדרך היתה ארוכה
ומתישה, היטלטלנו ברכבת ולאחר
מכן באוטובוס במשך שעות, אולם
מיד כאשר הגענו הביתה - פתח אבא
בהכנות לקראת שבת מלכתא... זה מה
שעמד בראשו ותפס את רעיונו... אפילו
לא העלה בדעתו לפוש למנוחה קמעא...
ואכן בימים נוראים היה זה באופן שאי
אפשר לתאר."

"ידוע שיש מכתב מה'אמרי אמת', בו
מפייס את אחד מאנשי שלומו על
עוולה מסוימת שכביכול נעשתה עמו,
ומסביר לו כי כאשר נשאל על כך על
ידי אחד הגבאים "הייתי אחוז בשרעפיי"
והלה לא הבין ועשה את מה שעשה
על דעת עצמו... ואמנם מי שראה את
אבא בימי אלול יכול להבין את עומק
המשמעות של המילים הללו: אחוז

...ומתי אעשה גם אנכי לביתי

אגרת בכתב יד קדשו
נדפסה ב'אוצר מכתבים' אות לב

יקרת מכתבך קבלתי היום, והנני מברך בברכת
גמר חתימה טובה ושנה טובה לך ולבני משפחתך,
ויהי רצון שנזכה לשנת גאולה וישועה הן בגשמיות
והן ברוחניות.

מה שכתבת שאזכר בימים מקודשים במקום
המקודש הלואי ואזכה לזכור את עצמי (ולאו דוקא
במקומות מקודשים...), כי כבר עברו כל ימי אלול
ורוב עשיית ועדיין לא נזכרתי בעצמי, ומתי אעשה
גם אנכי לביתי לעשות חשבון הנפש. עוד טרם
הרגשתי בבת קול היוצאת מהר חורב, ואיתא בשם
האריז"ל שהבת קול הם הרהורי התשובה, שאותם
עדיין לא הרגשתי. קמתי לסליחות, אני ער ולבי ישן.
אבותי אמרו אחורי ארי ולא אחורי כו' לשוב באב
במזל ארי ולא באלול כו', ואני הלואי ואזכה לשוב
במזל מאזנים לכל הפחות.

הנה הפלגתי בכתובתי והיום עיו"ט (ערב עיו"כ).
ואשאר בזה

ידיך הדושו"ט
פינחס מנחם אלטר

בשרעפיי. מחשבתו שוטטה בעליונים.
לא שם לבו למתחולל סביבו. נדמה היה
כשרוי בעולם אחר..."

"כעין זה שמעתי מהחסיד הישיש
הרה"ח ר' לייבל יוד, "אומר רבינו ראש
הישיבה שליט"א, "שפעם נכנס ל'אמרי
אמת' בערב שבת, ושאל דבר מה ולא
קיבל תשובה ברורה. בהיכנסו לקבל
ברכת פרידה, 'גזיגענען', אמר: 'שאלתי
כאן... ואמרו לי...' נתמלא ה'אמרי אמת'
פליאה ושאל: מי אמר?... היכן אמר?...
כי אכן אחרי רעוא דרעוין התקשה
להשתפל בחזרה לעולם המעשה..."

דברות הקודש המסעירים

"לצד האוירה הכללית ששלטה בבית
המדרש בחודש אלול ובירח האיתנים",
סח הג"ר דניאל חיים שליט"א, "התבלטו
במיוחד דברות קדשו, השמועסין,
שנאמרו באופן מיוחד ונעלה ביותר,
ואף עליהם ניכר שנחצבו מעולמות
אחרים לגמרי."

שנה אחת התבטא שנפתחו לו שערי
שפע, שערי אורה, ויש באמתחתו
למעלה מארבע מאות
גימטריות - ואכן באחת
הסעודות נבע מעיינו שפע
רב של גימטריות שהיה קשה
לזכרם. אחר כך התבטא
שאינו יודע מה תועלת יש
בדבר. כדרכו, שהשתדל
תמיד לחתור אחרי התכלית,
אחר התועלת המעשית,
מה שיסייע לשומעי לקחו
להשתנות לעילא - אולם
אף על פי כן שילבם בתוך
דברות קדשו.

רבים עוד זוכרים עד עצם
היום הזה את השמועסין
הנוקבים עד שיתי הנפש
שהיה משמיע בימים
הנוראים. עוד מהדהדת
בחלל לבם אותה זעקה שזעק
בסיום דברות קדשו בפרשת
ראה: "הנה תוכפים ובאים
הימים הנוראים" (ס'קומט
באלד ימים נוראים).

או את אותה זעקה בסעודה
שלישית של 'שבת סליחות',

שהיתה מעין הכנה לאמירת סליחות
'במוצאי מנוחה': "הגם שאין אהבה
ואין יראה, אולם היכן היא הבושה?
(נישט קיין אהבה, נישט קיין יראה,
אָבער ווי איז די בושה?)... צריכים
ליבוש ולהיכלם, שהרי עתידים ליתן
דין וחשבון, אומרים בסליחות 'לך ה'
הצדקה ולנו בושת הפנים, והרי לפני
שמתפללין איתא יסדיר תפלתו, והיכן
היא הבושה" - וכעין זה לשונות מגחילים
נוספים, אשר ניתן למוצאם בספר 'פני
מנחם' בכל השמועסין שנאמרו בימים
אלו."

"בליל ראש השנה נדחקו מאות ב'טיש'
והאזינו לדבריו המעוררים: 'אם כוון
לבו יצא... התוקע לשיר יצא... אולם
צריך מעט יותר, לדעת שראש השנה
היום...' והשאגה שבקעה מפיו פילחה
את הלבבות: 'גיוואלד געשריגען, ראש
השנה היום!'."

עמוד צלותהון דישראל

"התפילות בימים הנוראים היו מעמד
עילאי. די היה להביט בפניו הבוהקות
בעת התפילה ובידיו, 'ידיו של משה',
הנפרשות אל על ומורמות שוב ושוב
כלפי מעלה - בהקפדה להגביה את
זרוע ימין גבוה יותר מזרוע שמאל
- בכדי לרומם את הנפש להסתכל
כלפי מעלה ולשעבד את הלב לאבינו
שבשמים..."

בעשרת ימי תשובה, בחזרת הש"ץ,
בעת שהיה עונה "אמן" על ברכת
"שומע תפילה" או בעת אומרו "לעילא
ולעילא", היה נדמה כמלאך הפותח
שערי מרום לתפילותיהם של ישראל
ומסלק כל משטין ומקטרג."

"בתפילות הימים נוראים יכולים היו
לראות דמעה זולגת מעיניו, מספר
רבינו ראש הישיבה שליט"א, "ראו
ממש בחוש את ההתרגשות שלו
והחיבור שלו למילות התפילה."

"אכן", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א,
"כבר אירע שגילה פעם מצפונותיו.
בעת ביקור בעשרת ימי תשובה אצל
גאב"ד העדה החרדית, ידידו מאז,
הגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד
זצ"ל, הצביע על הגבאי הנודע הר"ר
חנינא שיף ז"ל העומד בסמוך ואמר
בשברון לב: ר' חנינא יוכל להעיד בי
כמי שעמד לידי בתפילה שפעם הייתי

מתקרבים ימי התשובה

**אגרת בכתב יד קדשו
נדפסה ב'אוצר מכתבים' אות לב**

אתנו בה"י החיים והשלום, בה"י כבר נהפכנו לסבא ממש, ועדיין אנו בבחינת "תבן לא ניתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשר", מתקרבים ימי התשובה (הן בימי השנה, והן בימי הגיל, שכבר אני סבא), וטרם עשינו דבר בענין זה. יהי רצון שאזכה לראות ממנה הרבה נחת ובני יגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

א"ד ש"ב ידידכם המברככם בברכת כתיבה וחתימה טובה ושנה טובה, כל טוב והרבה נחת מצאצאיכם היקרים שיחיו לאורך ימים ושנים טובות אכ"ר.

ידידכם בלב נפש
פינחס מנחם אלטר

מלחשות בתחינה נרגשת 'פתח שערי שמים לתפילתנו'...

"כוונת הלב שלו במילות התפילה", אומר הג"ר יעקב מאיר שליט"א, "ניכרה על חזונו החיצוני. בתפילה שיש בה תחינה ובקשה ראו עליו איך שמתחנן ומשתנק, בתפילה שיש בה שבח והודאה - פניו צהלו והאירו באור עילאי. למשל בעת אמירת "מלך עליון" - הבהיק זיו פניו באור יקרות שאי אפשר לתאר.

במיוחד שמו לב לכך בפיט 'כי אנו עמך'. בחלק הראשון המדבר במעלתן של ישראל - אשר אותו נהוג לשורר - פניו היו מצודדות כלפי העם וראו

מזיל דמעה בעת תפילה, והנה היום לבי התאבן..."

ואימתי הגיעה עבודת הלב אל שיאה? בתפילת נעילה. בעת שפתח רבינו בחזרת הש"ץ את ב' דלתות ארון הקודש והתרפק בתפילה כבן המתחטא. כמה מעורר היה לראותו בעת אמירת "ואין לנו שיר רק התורה הזאת" תוחב את ראשו בתוך ארון הקודש ומתרפק בגעגועים...

עוד מימות ה'בית ישראל' היה זה מתפקידיו של אבא, לפתוח את ארון הקודש במקומות בהם פותחין את הארון, ובכל פעם שפתח היו שפתותיו

די היה להביט בפניו הבוערות בעת התפילה ובידיו, 'ידיו של משה', הנפרשות אל על ומורמות שוב ושוב כלפי מעלה - בהקפדה להגביה את זרוע ימין גבוה יותר מזרוע שמאל - בכדי לרומם את הנפש להסתכל כלפי מעלה ולשעבד את הלב לאבינו שבשמים...

כ"ק הפני מנחם זי"ע בבר מצווה בסוכות לנכדו יבדלט"א הגר"מ בן מו"ה הגר"ד אלתר שליט"א נראים עוד כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א עם האחים שליט"א בני הפני מנחם זי"ע וגיסם מו"ה בערל ליפל שליט"א

"כשהראיתי לו את הסיפור הזה, שנדפס ביומני ר' בנימין אלטר - מציין הגר"ד דניאל חיים שליט"א - האדימו פניו ומיהר לדפדף הלאה."

"באחת מן השנים בהן סעד בליל ראש השנה בבית המדרש", שח רבינו ראש הישיבה שליט"א, "הקיש יהודי על הדלת באמצע הסעודה, והמשב"ק המסור הרה"ח ר' יהודה שפירא היו פתח את הדלת. הלה שהיה חשון בנים ביקש ברכה לזש"ק, נטל אבא צלחת עם 'ארבעס' ושלח לו... חזר האיש וביקש שרוצה הבטחה, אך אבא השיבו: הלוא כבר נתתיך..."

"לימים נתוודע לי", משלים הגר"ד דניאל חיים שליט"א את המעשה, "כי אכן באותה שנה נושע האיש".

"עוד לפני ימי ההנהגה ראו אצל אבא את כוח המשכת הישועות", מספר הגר"ד יעקב מאיר שליט"א, "בערב ראש השנה, בימי חולשתו של הרבי הלב שמחה זי"ע, נכחתי בבית אבא. רבים צלצלו להזכיר אצלו לשנה טובה. הזכרתי אפוא גם את בתי שחלף שנה וחצי מנישואיה וטרם נפקדה בזש"ק. וזאת היתה תשובתו: 'בראש השנה נפקדה שרה'... נגזר עליה שתלד... ואכן הברית התקיימה בראש השנה לשנה הבאה."

"בראש השנה הראשון אמר שפעל עבור שלוש עקרות, והוסיף כי מאז שלקח על

"אכן" - מוסיף הגר"ד דניאל חיים שליט"א - "באותה שנה שאחינו הגה"ח ר' יהודה אריה זצ"ל היה בבית חולים במצב קשה, אבא שימח עצמו הרבה והתחזק בניגוני שמחה. אולי היה זה בסוד היפוך הדין לרחמים הנ"ל."

הצצה לרוממות נשמתו וכח השפעתו לישועה

וסיפור רודף סיפור: "בילדותו, בעת שהותם בארץ ישראל בשנת תרצ"ה, רצה אבא שהיה אז ילד כבן שבע, לומר סליחות עם כל הקהל אחרי חצות ולא במניין המוקדם שהתארגן עבור הזקנים הנשים והטף. שאלו אביו האמרי אמת, וכי למה שלא תאמר עם הילדים? השיב

אבא כי כך ראה בסעיף הראשון בשו"ע האר"י, שאין אומרים י"ג מידות קודם חצות.

נענה האמרי אמת ואמר: אין זה שולחן ערוך אלא ליקוט, אך ילד שיוודע מה זה שו"ע האר"י מגיע לו להישאר ער. בימי בחרותו ראה אותו האמרי אמת מחפש סליחות, והתבטא: בחור כמוך אינו צריך לומר סליחות."

על זיו איקונין שלו שמחה עצומה. אולם לפתע, כשהגיעו למילים 'אנו עזי פנים ואתה רחום וחנון', הסתובב במהירות כלפי ארון הקודש, ויש וכתפיו רטטו בבכייה מרעידה..."

הגר"ד יעקב מאיר מוסיף כי "הניגונים היו אצלו חלק מן התפילה. בניגון של שמחה - ממש שמח ועלץ. פעם אמר לי שניגון עצוב הוא בבחינת דין וניגון של שמחה הוא בבחינת רחמים, ועל כן נהגו לסיים את הניגון העצוב בקטע שמח, בסוד היפוך הדין לרחמים... על פי זה הבנתי מפני מה לא היתה דעתו נוחה באחת השנים הקודמות כאשר הפאל' האחרון של ניגון 'היה עם פיפיות' לא היה במנגינה של שמחה."

כ"ק הבית ישראל זי"ע בדירת כ"ק הפני מנחם זי"ע, בעת מסיבת התנאים למו"ה הגר"ב ליפל שליט"א. נראה מאחור רבינו ראש הישיבה שליט"א בבחרותו.

ארי במסתרים: על הסתלקות האב הגה"צ רבי יהודה אריה זצוק"ל, בעיצומו של חג

"בחג הסוכות בו נפטר", אומר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "למדנו הימנו רבות. ברגישות יתירה המתין מלהתקשר לבשר למחותנו הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל בערב יו"ט על המצב הקשה, עד שלא היה בטוח שזוגתו של ר' אריה איננה בטוח שמיעה, כדי שלא לצערה. רק ממש בערב יום טוב, כשירדה להתפלל באוהל, צלצל אליו והחל לעדכנו. אולם בחלוף דקות אחדות עלתה שוב, ומיהר לסיים את השיחה בברכת גוט יום טוב..."

בשל כך התמהמה מלהגיע לתפילת מנחה בבית המדרש. הר"ר משה ארבוס שהיה מצוי אז בעובי הקורה, ניגש אלי ושאלני: מה מצבו של אחיך, למה אביך לא הגיע עדיין. אני לא ידעתי מן המצב ונעניתי כי בטח יבוא בדקות הקרובות... אך הוא שחשש שמשהו קרה, זירז אותי להחיש פעמי אל הבית, לראות אם לא אירע מאומה.

ואכן התחלתי ללכת לכיוון הבית. ברחוב יוסף בן מתתיהו, מחוץ לבנין הישיבה, נפגשנו וראיתי על פניו שהוא נבהל. כנראה חשש שמא באתי לבשר בשורה שאיננה טובה. לשאלתו מה קרה, השבתי שמאומה לא אירע, רק רציתי לראות מפני מה טרם בא...

משהבין כי אני עדיין לא מודע לחומרת המצב, אמר לי: המצב אצל אחיך חמור, מאד חמור, אפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים". תנצב"ה.

הגה"ח רבי יהודה אריה זצ"ל
עם אביו כ"ק אדמו"ר הפני מנחם זי"ע

נשמתו לראותו עומד בשפלות ברך ולב נשבר, מפיס ומבקש את סליחת הציבור באם פגע בכבוד מאן דהוא..."

כל האוכל בתשיעי... כאילו צם בעשירי

"בהגיע ערב יום כיפור עלה ונתעלה מאוד", הזכרונות אופפים את הנוכחים, "אזירת ערב יום כיפור החלה אצלו כבר מהלילה. סעד אז סעודה בדירה

הטיש, כל ה'הלך- ילך' שהיה כאן הכול רומם לאטמוספירה אחרת, והוא רצה ששום אברך לא ישאר מאחור."

"היה בתל אביב אשת ראש כולל שצלצלה לאמא הרבנית תליט"א ותינתה בפניה, שבכולל של בעלה לומדים שלשה אברכים חסידי גור, ובאם יסעו לירושלים בעשרת ימי תשובה תתרופף אורת הלימוד. אמא שאלה את אבא, אבל אבא לא הסכים לכך... עשרת ימי תשובה היו בעיניו ימים שבהם אנו נדרשים לאוירה של התעלות יתירה, בכנישתא ו ב ת י ו ב ת א חדא..."

"אכן", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א, גם כשביקש פלוני להיענות לבקשת חותנו שאינו נמנה על חסידי גור, להימצא בימים הנוראים בקהילה אחרת, העניק את רשותו בתוספת כי בעשרת ימי תשובה ישהה בבית מדרש בירושלים."

"זאת היתה דרכו, שכל אימת שהיה ביכולתו להחדיר יראת שמים ואידישקייט בלבבות, ניצל זאת. עם שחר, לאחר סיום אמירת הסליחות די"ג מידות, עמד אבא על מקומו והשמיע דברות קודש חודרי כליות ולב מעניא דיומא. בסיום אותה שיחה נרעש הציבור ונרעד עד עמקי

עצמו את ההנהגה, יותר קשה לו לפעול - ותלה זאת, כדרכו, בעוון 'גאוותו'..."

האורות של היום טוב

"חלק בלתי נפרד מן ההכנה ליום טוב אצל אבא", משמיע רבינו ראש הישיבה שליט"א, "היה לימוד המסכתא של היום-טוב, בה גנוזים האורות של ה'יו"ט.

פעם מצא חותנו של אחינו הגה"ח ר' יהודה אריה זצ"ל, הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל, את אחי כשהוא עייף ומותש באחד מעשרת ימי תשובה. משנודע לו כי הוא מנדד שינה מעיניו, פנה אליו וביקשו לחדול מכך. התנצל ר' אריה שעליו לסיים את כל מסכת יומא לפני יום כיפור. מחשש לבריאותו ניסה הגר"מ לומר לו שידווח על מעשיו לאבא. השיבו ר' אריה: הרי אבא עצמו גם נוהג כך..."

ואכן, ניתן לראות כי כרכי הגמרות של מסכתות הימים טובים, ראש השנה יומא סוכה פסחים - משופשפות ובלויות מרוב לימוד."

גם אותנו הילדים הרגיל לנהוג כך. כל בין הזמנים למד עמנו את הגמרא של היום-טוב, ומשסיימנו עבר ללמוד עמנו או את דיני המועד בשו"ע או ברמב"ם."

"פעם", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "כשחזר על מאמר הגמרא במסכת יומא, התבטא שהיא 'היימישע גמרא', ולתמיהתי ביאר לי: אבא האמרי אמת' ז"ל אמר לי שלפני יו"ט צריך ללמוד את המסכת של ה'יו"ט, מאז לא עבר עלי ר"ה יו"כ וסוכות שלא למדתי את שלושת המסכתות ר"ה יומא סוכה."

הגר"ר יעקב מאיר שליט"א: "בילדותי, קודם שנעשיתי בר מצוה, היה אבא מסיים את מסכת פסחים כדי להיפטר מתענית בכורים. ובליה האחרון לחיים חיותו, אחז במסכת פסחים דף ח', ואמר: מגילה כבר סיימתי, עתה הנני אוזח באמצע פסחים..."

עשרת ימי תשובה - עשרת ימי התעלות

"הוא ביקש שכולם יקחו חלק באוירה ששררה כאן בעשרת ימי תשובה", מוסיף רבינו ראש הישיבה שליט"א, "השמועסן,

להזהר בעבודה זו תפילה

נוסח מודעה שנתלתה בכל ישיבות גור ער"ה תשנ"ג

ג' נצבים תשנ"ב לפ"ק

למשגיחים בישיבות הק' ד' עליהם יחיו.

נא להבהיר לבחורים בנושאים דלקמן כפי שהנכם מתבקשים על ידי כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א.

ראש השנה יומא דצלותא, אימת הדין. כל בחור יכול להשתדל להתפלל בפנים מתוך המחזור להשגיח בכל תפילה ומזמור, להשתדל לאומרו בשלימות, ובכוונה כפי היכולת.

(ידוע כשמתפללים בעל פה יכולים חלילה להתבלבל ולדלג על מילים או משפטים).

כשנדחפים בתפילה קשה לחשוב על התפילה ותפילה איננה טיש. ולכן להשתדל להזהר בעבודה זו תפילה.

יצחק מאיר טאומן

בני ישראל מצד עוונותיהם חושש שעל ידי תשובה מאהבה יהפכו כולם לזכיות, ועל כן נמנע מלקטרג.

"שמעתי מהגבאי ר' יהודה שפירא", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א מענין לענין, "שבאחת השנים ביום כיפור חגר אבא מתחת למעילו העליון גארטל לבן אותו קיבל במתנה".

הג"ר יעקב מאיר שליט"א מציין, כי "מנהג צדיקים ללבוש בגדי לבן החל כבר מקדמת דנא כבר אצל רבותינו הק', כך נהג החידושי הרי"מ וכך נהג אחריו הרבי ר' העניך מאלכסנדר זי"ע... רק השפת אמת' חדל ממנהג זה... אבל גם האמרי אמת' המשיך ללכת בפוזמקאות של לבן".

בצילא דמהימנותא

"זכורני", מספר הג"ר יעקב מאיר שליט"א, "שהיה נוהג לברך על הד' מינים מיד עם שחר, והיה נכנס לסוכה, בשמחה ובהתלהבות, כשארבעת המינים אחוזים בידו בחיוב מצוה נפלא".

"הצורה' שלו בעת הנענועים", מספר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "היתה כלוחם היוצא לשדה הקרב. גירא בעינא דשטנא, כפשוטו ממש...".

"פעם שיבח את אחד הבנים על כך שבשעת ברכת 'שהחיינו' כבר הפך את האתרוג, ואמר שכך צריך לנהוג. גם בחנוכה ראו שתוך כדי ברכת 'שהחיינו' כבר התחיל להדליק".

עוד מעלה מזכרונותיו הג"ר דניאל חיים שליט"א, כי "שנה אחת, כאשר עלו אליו צוות הישיבה כבכל שנה בחול המועד, היו מונחים על השולחן אגוזים לכיבוד. פתח ואמר, בראש השנה אין אוכלים אגוזים כי אגוז בגימ' חטא, ולכן בפסח כן נהגו לאכול כי אז הוא זמן תשובה מאהבה וזדונות נעשים לו כזכויות, ואדרבה, מחפשים אחר החטאים כי חפצים להרבות זכויות...".

עוד הוסיף שמחנכים צריכים לדעת שבחור הוא כמו אגוז, יש לו קליפה, לפעמים אפילו קליפה קשה, אבל תמיד בתוך תוכו חבויה פנימיות טובה".

"בהושענא רבה, יום החתימה, ראו על אבא עבודה מיוחדת. היתה לו עבודת קודש בקשירת הערבות", מספרים רבינו

"מאמר נוסף היה מרגלא בפומיה לחזור עליו תמיד", מוסיף הג"ר יעקב מאיר שליט"א, "שאמרו חז"ל למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן, ופירש"י

"בערוב ימיו של ה'אמרי אמת' מחמת חולשתו ביקשו בני הבית שייטיב לבו במיני תרגימא, אך ה'אמרי אמת' לא הסכים לשנות ממנהגו. אחד הנכדים הציע שהוא יוציא את ה'אמרי אמת' בברכת 'לישב', אך ה'אמרי אמת' נענה לעומתו: וכי מה שאצלי ספק - אצלך הוא ודאי?!".

כשישמע ישראל מחבבין את המצות מסתמין דבריו.

וטעם הדבר, כי תפקידו של השטן להביא עוונותיהם של בני ישראל ולקטרג עליהם, אך כשרואה שהם תוקעים לא רק מיראה ומאימת הדין, אלא מאהבה מחמת שמחבבין המצוות, אזי מתערבב שאינו יודע מה לעשות, כי אם יקטרג על

בבית המדרש ברלב"ח, ובה קלחו מפיו הרבה 'ווערטער' בענייני תשובה וחובת השעיה...".

"בבחרותי שמעתי ממנו", מציין הג"ר יעקב מאיר שליט"א, "שיש דעות שמצוות האכילה מתחילה כבר מהלילה. פעם אחרת הסתפק במי שמגיע לגיל מצוות ביום הכיפורים, האם מוטלת עליו חובת האכילה בערב יום כיפור".

"למחרת בסעודה המפסקת", מספר רבינו ראש הישיבה שליט"א, "הזכיר את הא דאיתא בגמ' (יומא פז:) מצות וידוי ערב יום הכיפורים עם חשכה, אבל אמרו חכמים יתוודה קודם שיאכל וישתה שמא תיטרף דעתו בסעודה, ולשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ז) שמא ייחנק בסעודה. - ולמה חששו כאן לשמא ייחנק?

וביאר השפת אמת' זי"ע בשם ה'חידושי הרי"מ' זי"ע כי סעודת ערב יום הכיפורים הרי היא כקרבן, ועל כן היה מן הדין שיתוודו בשעת האכילה גופה, כקרבן הטעון וידוי בשעת הקרבתו, אלא שחששו חכמים שמא ייחנק בסעודה, כי אם יעשה תשובה כהוגן וירדו עיניו דמעות עלול הוא מתוך כך להיחנק באכילתו ולבוא לידי סכנה, ולכן תיקנו שיקדים להתפלל ויבכה ויתוודה על חטאיו ואח"כ יאכל את הסעודה המפסקת.

על 'ווארט' זה היה חוזר מדי שנה בשנה, כדרכו שהיה חוזר על מאמרים שראה בהם אבני יסוד ומורי דרך ומשננם בקביעות".

כ"ק האדמו"ר ממודוץ צוק"ל
בביקור בדירת כ"ק הפני מנחם זי"ע

התלבט רבות
ולבסוף הגיע
ובירך.

"לשנה אחרת, הגיע ולא בירך 'לישב', הנוכחים נתפלאו, אך הוא זי"ע נענע להם בראשו כאומר: הנני יודע, ואמר שכך היא שיטת הראב"ד... אולם בימי ההנהגה, בקידוש שנערך בסוכה בביהמ"ד ברלב"ח, כן בירך 'מזונות' ו'לישב' ועל המחיה, אולי כי אז כבר היה מעמד שהיה בו יותר קביעות..."

"גם האמרי אמת נהג שלא לאכול מזונות בסוכה, מציין רבינו ראש הישיבה שליט"א, ומשלים את דבריו

הג"ר יעקב מאיר שליט"א, כי כך היה מעשה: 'בערוב ימיו של האמרי אמת' מחמת חולשתו ביקשו בני הבית שייטיב לבו במיני תרגימא, אך האמרי אמת' לא הסכים לשנות ממנהגו. אחד הנכדים הציע שהוא יוציא את האמרי אמת' בברכת 'לישב', אך האמרי אמת' נענה לעומתו: וכי מה שאצלי ספק - אצלך הוא ודאי?!"

"בילדותי", מוסיף הג"ר דניאל חיים שליט"א, "באחת מידי הסוכות ביקשתי לאכול מזונות, ושאלתי את אבא כדת מה לעשות. תשובתו היתה שיש בזה שאלה. שאלתי שוב: אם כן מה אעשה? והשיבני בפשטות: תימנע מלאכול..."

"אגב, אבא כמעט ולא טעם מיני מזונות..." מציין הג"ר יעקב מאיר שליט"א, ומוסיף כי "בהזדמנות נדירה שמעתיו מברך 'על המחיה', וסיים 'על המחיה' - ועל הכלכלה הרב פוסק שלא לומר".

"מעולם לא עשה קידוש בהפסקה. כי כן שמע מאביו האמרי אמת' שביקש שלא ילמדו ממנו ב' דברים שנוהג בהם משום חולשתו, האחד, שעשה קידוש בהפסקה, והשני, שאכל בפסח עוגה

ראש הישיבה שליט"א והג"ר דניאל חיים שליט"א, "בילדותינו קשר עבור כולם את הערבות, ואפילו לתינוק בן יומו..."

"בשמחה בר מצוה לנכד שנערכה בהושענא רבה, התנצלו שיש עיכוב כלשהו, אך אבא אמר שבין כה וכה ערים בליל הושענא רבה... כי כן היה מנהגו להישאר נעור כל אותו הלילה".

"אצל האמרי אמת' היה בסוכות 'נסיעה' גדולה יותר מפסח", מספרים הנוכחים, "היו חסידים רבים שלא יכלו לבוא בראש השנה ויום כיפור, והגיעו נסיעה בסוכות. בספר 'אמרי אמת' יש כרך שלם רק על סוכות, כי ערך הרבה טיש'ן - בב' ימים הראשונים של יו"ט ראשון, בשבת חוה"מ ובהושענא רבה. אפילו מקהלה מיוחדת היתה בסוכות, בניצוחו של בעל המנגן הר"ר ישראל סבינר ז"ל".

"שמעתי מזקני הרה"ח ר' לייבל רייכברד ז"ל", נזכר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "ששנה אחת זכה לנסוע לגור בסוכות, ובשבת חול המועד כבר נחלשו עמודי הסוכה מחמת הדחק".

"בשמיני עצרת", מוסיף הג"ר יעקב מאיר שליט"א מדיליה, "ערך האמרי אמת קידוש בסוכה, אך את הסעודה סעדו כבר בבית מדרש, כרגיל. שנה אחת כאשר מזג האוויר היה נוח יותר, נשאר לאכול גם את המשך הסעודה בסוכה".

"אכן היה זה מדרכו", מציין רבינו ראש הישיבה שליט"א, "לנהוג לפעמים כשיטה אחרת, על מנת ללמד שיש דעה נוספת. כך גם לגבי הבדלה פעם הקדים קודם מעריב מאותו טעם".

אורחות ומנהגים

"קפידא היתה לו שלא יתלו קישוטים על הסכך", אומר הג"ר דניאל חיים שליט"א, "פעם אחת אחד מבני הבית תלה שרשרת ניכר היה שלא נוחא דעתיה. בימי ההנהגה הסכים שיתלו רק קישוט אחד, וגם אותו רק מן הצד, במקום שבוודאי לא יאכלו תחתיו".

"כמו כן הקפיד שלא לאכול מזונות בסוכה כדי שלא להיכנס לספק ברכה של 'לישב בסוכה', בשנה הראשונה שערכו קידוש לידידים ובני בית לכבוד היארצייט של בנו רבי אריה זצ"ל,

העשויה מקמח מצה... אפילו בשמחת תורה כשקיים מנין בבית, ונתן לכולם קידוש, הוא עצמו לא עשה, כי שמע שהבית ישראלי איננו אווז מך..."

...

"פעם אמר", חותם הג"ר דניאל חיים שליט"א את השיחה, "שבמאמר חז"ל 'עבר ושנה נעשה לו כהיתר', יש לרמז, כי 'עבר ושנה' היינו, שחלפה ועברה עוד שנה שלימה, עוד ראש השנה עשרת ימי תשובה ויום כיפור, ואדם לא שב בתשובה... אבא ראה את עיקר תפקידו בלעזור את נפשות חוסי צלו לתשובה ולמעשים טובים.

כמה קורת רוח נגרמה לו, כאשר נכנס אליו אברך עם קוויטל בו שטח את שאלתו הגדולה - מה ניתן לעשות בכדי לשמור את האורות של היום טוב. בהנאה גלויה הראה לי את הקוויטל - בהסתרת השם - ושיבח מאוד את אותו אברך".

יעזרנו השי"ת להתדבק בדרכיו, ויהיו שפתותיו דובבות. זכותו יגן עלינו להתברך בשנה טובה ומתוקה בכל העניינים. "תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה".

עבודה שבב זו תפילה

בתמונה נראה
כ"ק מרן הפני מנחם זי"ע
בתפילת שחרית בהיכל
המתיבתא דגור בארה"ב

עבודת התפילה במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

- מלוקט ומעובד מכתביו ושיחותיו בקודש על ידי חברי המערכת -

התפילה היא יסוד גדול בעבודתו של עובד ה', ומקיפה את שגרת יומו של היהודי כל ימי חייו. מעבר להיותה מצוה המוטלת על כל יהודי שלושה פעמים ביום, הרי שהתפילה היא הדרך והכלי המרכזי לקשר ושיחה עם הקדוש ברוך הוא, ויש בה כמה וכמה צדדים שמקיפים רמות שונות של הוויית התודעה של האדם, זה מעל זה, גבוה מעל גבוה.

בשורות הבאות נבקש לירד למעמקי השבילים היוצאים מן השאלה: מהי התפילה? מהי משמעותה לנו - עבדי השם המתפללים אליו? ולפיכך - כיצד עלינו לגשת לקראתה? ואיך נמנף אותה באמת לרגעי חיבור עם הקדוש ברוך הוא, בכל לבבנו ונפשנו?

האחריות להבנת הדברים ופירושם על המערכת בלבד

במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

בתפילת
הושענא רבה
אצל כ"ק
ה'לב שמחה'
זי"ע
>>>

נמצא אצל הקב"ה.

ולכן, הדבר הראשון שהוא עושה - הוא להתפלל אל הקב"ה ולהתחנן לפניו לעזרתו ולישועתו, ומבקש את ברכתו להצליח בכל אשר יעשה בדרכי הטבע כדי לפתור את הבעיה שנקרתה בפניו; ויתירה מזאת, המתפלל יבקש מאתו ית' כי גם אם נגזרה מלפניו הגזרה ח"ו, הרי שברחמיו כרחם אב על בנים יבטלה מלפניו ויעלה רצון חדש מאתו יתברך להפוך ממרירו למיתקא ולחסד ולישועה. רק מתוך התפילה ומתוך תודעת האמונה

הטמונה בה - הוא ניגש לפעול

בכל הדרכים האחרות, כולל בדרכי הטבע, שכן ברור לו כי כולם הם רק כלים שהקב"ה העניק בידיו ואשר רק בכוחו יצליחו.

ומסופר על הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שפעם מצאווה חסידיו שהוא מתפלל שהקב"ה יחזיר את עוזרת הבית שעזבה את ביתו. בראותם זאת, סברו החסידים שבוודאי מתכוון בדבריו הנראים כפשוטים לדברים נשגבים וסודות עליונים, לאוקמי שכינתא מעפרא וכדו'; אך הוא זי"ע ביאר להם שכוונתו כפשוטו: שיימצא תחליף לעוזרת שעזבה את ביתו שכן צריכים עזרה בבית, ולמי יפנה אם לא להבורא ית"ש מתוך תפלה מעומק הלב?!

הנה כי כן התפילה היא הביטוי הגדול של אמונת האדם בחיי היום יום תדיר, וזו עבודה גדולה לעורר בקרב ולבעמק אמונה מוחשית איתנה בקב"ה. ואז, כשאדם יודע בידיעה ברורה שמעצמו אין לו כלום וחדור הוא באמונה בהירה ומוחשית שהשי"ת הוא העושה את

שלב ראשון:

התפילה כביטוי לאמונה המוחשית בהנהגת ה'

בראש ובראשונה, במובן הבסיסי ביותר, עניינה של התפילה הוא להוות ביטוי לאמונתו של האדם, שהקב"ה הוא המנהיג את העולם אשר בידו נפש כל חי.

ניתן בדעתנו דוגמה: נופלת על פלוני צרה ח"ו, והוא צועק ומתחנן לעזרה. הוא נואש למישהו או למשהו שיושיע אותו. הוא משקיע מאמצים אדירים בניסיונות שפלוני או אלמוני- לדוגמא רופא מפורסם - יתגייסו לעזרתו ולהצלתו. ברי כי אם בכך מתמצים עיקר מעשיו, הרי שבנפשו מונחת ההנחה הפשוטה שהדרך לפתרון בעייתו ומצוקתו מסורה בידי האדם אליו הוא פונה, ולכן הוא משקיע את מיטב כוחות נפשו ומאמציו בפניה אליו.

ובנמשל: התפילה מהווה את כלי הביטוי לאמונה החזקה בקב"ה, השוכנת בקרב כל איש ישראל. שהרי לולא אמונתו המלאה והתמימה בבורא עולם, לא היה פונה אליו ומשליך את יהבו על בקשתו ממנו. אם היהודי פונה אל הבורא ומבקש - בהכרח שהוא מאמין שבידי הבורא טמון הפתרון לבעיותיו.

אכן, נכון הדבר שעל אדם מוטלת החובה לעשות את מלוא ההשתדלות כדי לפתור בדרכים טבעיות את בעייתו; אבל בזאת אין די כלל. מי שמאמין בקב"ה יודע שזכי נחש ממית או נחש מחיה? האומנם דרכי הטבע הן הישועה? אין זאת אלא, שהכלים הטבעיים מהווים את הדרך הטבעית שהקב"ה קבע בעולמו כדרך לפעול את הפעולה מצד המסלול של חוקי הטבע, אבל מי שמנהל את העולם ומי שקובע זה רצונו יתברך, ולכן אצל המאמין השלם ברור באופן מוחשי שהפתרון

א בראשית ב, ה.

ב מובא בפירש"י לבראשית, שם.

לשון אנכי, ועל זה השיב לו הקב"ה: 'מי שם פה לאדם או מי ישום אלם או חרש או פקח או עור הלא אנכי ה'".

וכבר נתקשו המפרשים: מה פשר הכפילות בדברי הפסוק 'מי שם פה לאדם' וחוזר ואומר 'מי ישום' וגו' וגם, מדוע פתח הכתוב בלשון עבר 'מי שם' וסיים בלשון עתיד 'מי ישום'?

ויש לומר, על פי המבואר לעיל, שתשובת הדבר נמצאת בדברי תרגום יונתן שתירגם הפסוק כך: 'מאן הוא דשוי ממלל פומא בפום אדם קדמאי'. כלומר: התשובה למשה רבינו ע"ה היא שאין שום חסרון בכך שהוא ערל שפתים, כי כל כח הדיבור שניתן לאדם אינו אלא בבחינת "קדמא לתפלה", כוח הדיבור נועד ביסודו לצורך התפילה, שהרי לפני השתדלותו בענייני העולם בדרכי הטבע, יוכל האדם להתפלל ולבטא את אמונתו המוחשית בקב"ה שהוא אדון כל; והרי לתפילה אין מפריע כלל מה שהוא כבד פה וכבד לשון, כי העיקר הוא כוונת הלב במה שמתפללים, להיות מתפלל אל השי"ת.

ולפי זה מתיישבים כמין חומר השאלות בנוגע ללשון הפסוק: בתחילתו הפסוק עוסק בבריאת כח הדיבור הכללי, ועל כן כתיב בלשון עבר, וסוף הפסוק על אנשים פרטיים, ועל כן כתיב בלשון עתיד.

שלב שני:

חיזוק ההכרה בכוח השי"ת

אך זאת צריך לשום אל לב בעומק העניין: אם התפילה באה קודם ההשתדלות בדרכי הטבע, יכול שהאדם יחשוב שמא עצם התפילה מחייבת את התוצאה לה הוא מצפה. הרי בתפילה מסוג כזה, ההכרה בקב"ה כאדון כל היא סוף כל סוף למען המתפלל, ויתירה מכך - הוא חש ש'מגיע לו' שתפילתו תיענה.

ג שמות ד, י.

ד שמות שם, יא.

ה ברכות י, א.

וכאן יש לשאול: מהי המשמעות של תפילה במצב כזה שבו מירב הסיכויים, או אפילו כמעט וודאי, שנגזירה גזירה מלפניו? לשם מה היא מיועדת, שעה שהסיכויים לקבלתה קלושים כל כך? האם זו תפילת שווא בעלמא?

והתשובה היא עמוקה מני עומק: דווקא אז האדם זוכה לתפילת אמת. שהרי מטבע הדברים, התודעה האנושית פועלת בצורה כזאת שכל עוד שידוע לרפואה דרכים לרפא, אדם תולה יהבו בהם ויש איזה חסרון בבטחון ובתפילה; אבל כשהרופאים אינם מתיימרים לרפא, אז חדור המתפלל בהכרה ברורה אשר ביד השי"ת נפש כל חי, והתפילה היא תפילה זכה, נקייה מכל סיגי בטחון בבשר ודם.

כלומר - ככל שבהבנה הפשוטה הסיכויים שהתפילה תתקבל והמשאלה תתמלא קלושים יותר, כך התפילה היא הרבה יותר חדורת אמונה ומלאת בטחון בקדוש ברוך הוא, ומכאן עוצם חשיבותה!

כמובן, חשוב לא לפתח ציפיות שווא שהישועה קרובה, כי דבר זה מסור אך ורק בחיק הבורא וחכמתו הנשגבה. תפקידה של התפילה במצב כזה הוא בעיקר לחזק בלב את ההכרה והידיעה שביד הקב"ה לעלות רצון חדש מלפניו ית', וליתן חיים כמו שמחיה כל הנבראים, ולזכור שחוב ומצווה על אדם בעת צרה וצער רח"ל ול"ע לשפוך שיחו ולבקש מלפניו.

ויחד עם זאת יש להפנים, כי אין הבטחה ממנו ית' שהתפילות יתקבלו באופן הנגלה לעיניים (וזה עיון תפילה שפסלוהו חכמים). כמובן שזו מעבודות קשות שבמקדש, אך לכך נוצר האדם להשתדל בעבודת הבו"ת כפי כוחו.¹

ואדרבה, דייקא כשאדם יודע שנגזרה גזרה ואין בידו לעשות מאומה, אזי התפלה היא יותר חזקה ומתוך הכרה

ומובן שכשהתפילה נובעת ממקום כזה, הרי שההכרה החושית בקב"ה כאדון כל היא במדרגה מסוימת בלבד - כחלק מכדאיות' המתפלל לסמוך על

בעילים אחרות

בעדריגה הזאת

התפילה מגיעה עצמים

אחר בגפש. הוא נמצא

בעצב כזה שהוא מודע

לגמרי לעובדה ש"חרב

תלויה על צווארו",

שמצד דרכי הטבע לאו

דווקא שרצונו אצור

להתקיים, ובכל זאת

הוא מתפלל לקב"ה.

הוא מתפלל לקב"ה כי

הוא יודע בכל עומק

לבבו כי רק הקב"ה יכול

לסייע לו.

התוצאה הרצויה לו, ולכן שומה עלינו לעלות דרגה, וללמוד עומק חדש בכל מושג התפילה.

אמרו חז"ל: 'זאפילו חרב חדה מונחת על צווארו של אדם אל יתיאש מן הרחמים'. חרב חדה היא חרב מושחזת הקרובה להמית רח"ל. תן דעתך: מדובר במצב בו יש כמעט וודאות גמורה שעוד רגע קט הוא הולך רח"ל למות, ובכל זאת אומרים לו חז"ל: זוהי אינה תפילת שווא! עליך להתפלל לקב"ה לרחמים.²

ו ועל אחת כמה וכמה במצבים שבהם מדובר במצב בו לפי הסטטיסטיקה המוות רח"ל קרוב, שאז הוודאות היא הרבה יותר נמוכה מחרב חדה המונחת על צווארו של אדם - כי סוף כל סוף מדובר על חיזוי סטטיסטי, אך כל אדם בפני עצמו עולם מלא עם מזל (שר ומלאך המליץ עליו למעלה) לעצמו, וגם על פי דרך הטבע יש סיכוי שהוא יהיה מן האחוזים הסטטיסטיים ששורד - שח"ו לומר שימנע עת עצמו מן הרחמים ועליו להתפלל בכל שאת לרחמי השי"ת שיחוס וירחמהו.

ז בזמנים כאלה כדאי לזכור דברי רבוה"ק שאין הקב"ה מנסה בלי שיתן כח לעמוד בנסיון ואפשר לבקש על זה עצמו בתפילה שיחזק רוח ויפתח רעיוניו להרגיש ולחשוב כפי הראוי. ומאאז"ל שמעתי, שבזמנים קשים למד ספר קהלת שהוא נותן לאדם פרופורציות להיותו חלק קטן בבריאה ואיזו שהיא השלמה עם הנהגת השי"ת.

"זוֹכֵר חֲסִדֵי אֲבוֹת" - כ"ק הפני מנחם זי"ע בתפילה על ציוני הקודש של מרנן בעל החידושי הרי"ם ובעל השפת אמת זי"ע

עמוקה יותר שהכל ביד הקב"ה, ושהתפילה היא התחברות לרבש"ע, וכמ"ש כ"ק אאז"ל על מה דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ודרשו רז"ל מקירות לבו, אפילו שהיה חולה וישעיה הנביא אמר לו 'כי מת אתה ולא תחיה', אמר לו כך מקובלני מבית אבי אבא - דוד המלך ע"ה - אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים לעולם. דהיינו, דייקא כשאין לו שום דרך ועצה - כמו קיר סתום, אזי מתפלל 'מקירות לבו', כי יודע שאין לו שום מוצא אלא בעזרת ה' יתברך. עי"ש בפני מנחם.

דעניין התפלה הוא - להראות כי בלתי השי"ת אין כלום ולזאת מבקשים מאתו מה שצריכים".

שלב שלישי: דבקות בהשי"ת

ובזאת אנו מגיעים לדרגה עליונה יותר במעלות ובמהות התפילה.

איתא במדרש"י שזאתחנך בגימטריא תקט"ו כמניין התפילות שהתפלל משה רבינו ע"ה ולא נענה. ויש להתבונן, מה צורך יש לנו לידע מניין התפילות שהתפלל מרע"ה, ובפרט שלא נענה! ואדרבה, הרי יכולה עובדה זו להביא לידי רפיון אצל האדם הממוצע, בלומדו אשר אפילו משה רבינו התחנך מעומק לבו כל כך הרבה תפילות ולא נענה!

התשובה היא, שהתורה באה להורות וללמד את הכוח של כל תפילה ותפילה של כל איש ישראל. במצב

משום תפילתם, הלא מסתמא כולם - גם בשנים הקודמות - נשאו תפילה, ומה חוקם של האחרונים מהראשונים?

אלא הביאור הוא, שבכל שנה ושנה כשהיו יוצאים להיקבר, אף שבדאי בקשו והתפללו להשי"ת שינצלו, אך לא היתה בקשתם ותחינתם כ"כ בלב שלם, כי כל אחד חשב שמא גם מבלעדי תפלתו ינצל, כי אולי הוא מאלה שישרדו את השנה הזו, עליו לא נגזר השנה למות". אבל בשנה האחרונה, בידועם בוודאות שהפעם הגזירה עליהם, ואין להם דרך להינצל, הקיר היה סתום ללא מוצא, וביקשו והתפללו מקירות לבם, בידועם כי רק התפלה יכולה לבטל הגזירה - זו היתה תפילה אמיתית, מתוך ידיעה והבנה כי הרבש"ע היה הוה ויהיה, הוא מחיה ומחזיק אותנו, ולכן התקבלה תפלתם ונתבטלה הגזירה.

וזה מה שכתב השפת אמת זי"ע

במילים אחרות, במדרגה הזאת התפילה מגיעה ממקום אחר בנפש. הוא נמצא במצב כזה שהוא מודע לגמרי לעובדה ש"חרב תלויה על צווארו", שמצד דרכי הטבע אין סיכוי שרצונו אמור להתקיים, ובכל זאת הוא מתפלל לקב"ה. הוא מתפלל לקב"ה כי הוא יודע בכל עומק לבבו כי רק הקב"ה יכול לסייע לו. אז ההבנה שלו וההכרה שלו באדונותו של הקב"ה בעולם היא הבנה אחרת לגמרי.

וכבר הזכרנו כמה פעמים ווארט יקר שאומר המשפיע הר"א בידרמן שליט"א בשם אחד מבעלי המוסר, על מה שמובא שט"ו אלף האחרונים מדור המדבר נשארו בחיים ונמחלה להם הגזירה". והשאלה מתבקשת: למה דווקא אותם אלו של השנה האחרונה זכו להינצל. ואם תאמר

ח פני מנחם, דברים, עמ' מא.
ט ישעיה לח, ב.
י ברכות י, א.

יא תוס' ב"ב קכא, א, ד"ה יום, ושם: "...ומדרש איכה שהיה רבינו שמואל מביא ראיה קשיאטובא שאם לא מתו בשנה אחרונה למה נתעכב הדיבור שנה ויותר שלא חזר ועוד ט"ז אלף ופרוטרוט היה למות כל שנה ולפי מדרש איכה היו מתין חמשה עשר אלף ופרוטרוט בכל שנה... ונראה לר"ת לפי מדרש איכה שלא מיהרו למות אלא בשנה אחרונה ביטל מהן הגזירה ונשארו מהן ט"ז אלף ופרוטרוט אותן שהיו ראויין למות...". ועיי"ש.

יב כי כל אחד עשה את החשבון על איזה צד של הסטטיסטיקה הוא נמצא, וכל שנה שעברה פחת והלך הסיכוי להינצל. ויש לנו ללמוד מזה לגזירה בזמננו, שעלינו לבקש ולהתפלל לה' מעומק הלב, ולא מתוך עשיית חשבונות על איזה צד של הסטטיסטיקה אנחנו נמצאים.
יג שפת אמת, לקוטים לחודש אלול, במכתב.
יד דברים רבה יא, י.

חומריות העולם יש העלם והסתר, ולכן התפילה היא בעצמה המטרה - להרגיש את השייכות לבורא".

ובזה יבואר מה דאיתא בגמרא 'אמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה', 'ואמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים'.

כשלומדים גמרא זו בשטחיות עלולים לטעות בהבנת הדברים, כאילו כביכול הוקמה מחיצה בינינו כאן למטה לבין הקב"ה ח"ו, והיא המונעת מהתפילות לעלות אליו. ובאמת אין זה אלא דברי הבל, שהרי הקב"ה מלא כל הארץ כבודו, ואם כן עולה השאלה: מה הפשט בדברי רבי אלעזר שיש "מחיצה של ברזל המפסקת"?

אכן לפי האמור לעיל הדברים מובנים היטב: המחיצה של ברזל מפסקת היא בלב שלנו, באופן התפילה שלנו, בתודעה בה אנו עומדים לפני הבורא. ולזאת על האדם לעורר את הלב ולהחדיר בעומק נפשו והווייתו בדיעה ברורה שאין לו שום דבר מעצמו והוא תלוי רק ברבש"ע, עד שגם התפילה בעצמה היא מהרבש"ע.

או אז, אחרי שמגיעים להבנה אמיתית מהי תפילה, אזי גם כשהתפילה לא נענית הרי בוודאי השיג דבר גדול בתפילתו - את עיקר ועצם התפילה - שהתחבר לרבש"ע והבין שאין לו כלום מעצמו.

ועיקר זה נלמד מתפילותיו של מרע"ה, וכמ"ש כ"ק אאז"ל (פני מנחם עמ' כה) דבאמת תמוה למה ביקש משה רבינו ע"ה כזאת בתפילותיו, הרי ידע מאת הקב"ה כבר קודם לכן שלא יפעל

כ"ק הפני מנחם זי"ע בעלייה לתורה, הושענא רבא תשנ"ד, נראה רבינו ראש הישיבה שליט"א

שתפלתו נשמעת^{טו} - 'הפירוש, להיות מכון ומקרב עצמו לתפילה, שנתפעל ונשתנה ע"י זו התפילה'.

וכך הוא שיעור הדברים:

"עולם" הוא מלשון "העלם והסתר", שהעולם הזה מעלים ומסתיר את הכח המחיה אותו, שבעוד שהאמת היא שהשי"ת מהווה אותו ומחיה אותו כל רגע מאין ליש ממש - הרי שהנראה לעין הגשמית הוא שאחרי שנברא העולם הוא עומד בכוחות עצמו, כי העולם מסתיר על אחדותו האלוקית ית'ולא מורגש בו איך שהקב"ה מחיה הכל בכל רגע".

וזאת היא מטרת התפילה: שהאדם ירגיש בחושיו ורגשותיו הפנימיים, ויהא חדור בתודעה שאין לו חיות כלל בלי הרבש"ע המחיה ומהווה אותו בכל רגע, וכל דיבור וכל מחשבה הכל ממנו. וכל לב יהודי בעצם היה צריך להרגיש את השייכות עם הרבש"ע תמיד, ורק מצד

האנושי, אם בקשתו של אדם נדחית - היא כבר לא שווה שום דבר, אין לה עוד כל משמעות והיא מושלכת לפח האשפה. אולם להבדיל, כאשר מדובר בתפילה להשי"ת אין פני הדברים כך בשום אופן, כי כל תפילה היא דבר שבמנין וחשובה עד מאוד, עוד תפילה ועוד תפילה, בלי קשר אם מבוקשו של האדם נתקבל לפועל או לא - כל תפילה יקרה היא מכל יוקר.

וזאת, כי התפילה איננה רק אמצעי כדי למלא משאלות לב אדם, (שאז אם לא התקבלה התפלה אין לה כל משמעות עוד), אלא **התפילה היא עצמה המטרה**, בין אם יקבל את מבוקשו ובין אם לא יקבל, שכן מהות ותכלית התפילה היא להתחבר לרבש"ע ולהבין שהכל ממנו ית"ש.

והנה, השפת אמת מבאר מה שאמרו חז"ל (דב"ר ב, א): 'זה סימן לתפילה, אם כוון אדם לבו לתפילה יהא מובטח

טו דברים רבה ב, א.

טז שפת אמת, ואתחנן תרל"ב.

יז ראה תניא שער היחוד והאמונה.

יח וידוע שאצל האמרי אמת זי"ע כששאלוהו אם כבר התפלל ואפשר להביא לפניו לאכול, היה משיב 'געדאווענט? געזאגט'. או שהיה אומר 'געדאווענט? איך קען שוין נישט דאווענען נאך אמהאל'. על פי פשוטו הוא אמר כן מחמת ענוותנותו שכאילו תפלתו לא נקראת בשם תפלה, והלוואי היינו זוכים להתפלל כמותו. אבל אולי יש לומר שיש בדבריו עומק נוסף, שלא רצה לומר איך האב שוין געדאווענט בלשון עבר, כי אצל יהודי התפלה איננה דבר שהיה ואיננו, אלא נשארת עם האדם.

יט ברכות לב, ב.

כ כפי שמבאר התפארת שלמה (בפרשת ד"ה א"י ואתחנן, ופר' וירא עה"פ המכסה אני מאברהם וכן איתא מהרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, ע"י אור לשמים בפתיחה) את דברי הגמרא (ברכות ז, א) 'מנין שהקב"ה מתפלל שנאמר (ישעיה נז, ז) 'והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלת', תפלתם לא נאמר אלא תפילתי, מכאן שהקב"ה מתפלל".

דלכאורה הדברים אומרים דרשני: לכאורה מה שייך תפלה אצל הבורא ית"ש, וכי הקב"ה צריך לבקש דבר מה?! אלא שהמכוון הוא שכל מה שאנו מתפללים הוא בסיוע השי"ת, שכביכול הקב"ה מתפלל אתנו. ועל דרך משל אב המלמד את בנו לברך ולהתפלל, ומקריא לפניו את התבות: האב אומר 'ברוך' והבן אומר אחריו 'ברוך'. וכך הקב"ה מתפלל עם כל אחד ואחד, ומסייע לנו להתפלל ולהתחבר אליו, שהרי לולי עזרתו ית"ש אין לנו חיות כלל, לא לחשוב לא לדבר ולא לכוון.

"חבוקה ודבוקה בכ" כ"ק הפני מנחם זיע"א
בתפילת הושענא רבא בעת נענועי מצווה

והנראה, שהדוגמאות שנקטו חז"ל טמון בהן עומק, מפני שכל הדברים הללו מורים על הצורה וההרגשה שצריך להיות לאדם בשעה שבא להתפלל אל ה'.

לא יאחז אדם... ספר תורה בזרועו ויתפלל - פירוש, שאין לגשת לתפלה עם הרגשת ישות ברוחניות. אפילו אם הוא בבחינת

'ספר תורה' - אפילו מי שבאמת לומד ומתייגע, ומסר את השנים שלו לתורה ומחובר לתורה, מכל מקום אין לו לבוא עם הרגשה של ישות, אלא צריך לבוא בהכנעה בכח התפלה בלבד.

לא יאחז אדם תפילין בידו... ויתפלל - פירוש, שאין לגשת לתפלה מתוך הרגשה של דבקות וכוונות והשגות, וכמובא על הר"ש מקינון שאחר שלמד קבלה וכל כוונות התפלה היה מתפלל כתינוק בן יומי¹, שאין לגשת לתפילה עם הרגשה שיש בידו איזה כח של דבקות או כוונות נשגבות, אלא להרגיש כתינוק בן יומו שאין לו מעצמו כלום ותלוי אך ורק באמו, בבחינת 'כגמול עלי אמו כגמול עלי נפשי'.

זכן סכין ומעות וקערה וככר, ולחד גירסא גם תינוק - שזה מורה על גבורה גשמית, על עשירות, ועל כח בנים שלו, וזהו שכתוב 'אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו'², כי בשעת התפלה אסור לסמוך על

בתפלתו³. אולם הענין הוא שמשא רבינו ע"ה פעל שיהיה בעולם כח התפילה, שיהיו יכולים להתפלל גם בזמן שקשה להתפלל. דהיינו, שאע"פ שנראה לעינינו שלא שייך לשנות את הגזירה, ואפילו שמרע"ה יודע זאת בוודאות, אף על פי כן לא ימנע את עצמו מן התפילה, מתוך הבנה כי תפילה היא ההתחברות והקשר עם הרבש"ע.

וזהו אמרם ז"ל 'מנין למתפלל שלא יהא דבר חוצץ בינו לבין הקיר שנאמר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל⁴ - דהיינו שיידע שאין לו שום עצה מבלעדי עזרתו ית"ש, וכל פנייתו היא רק לה'. ואזי התפילה היא בבחינת מה שאמר דוד המלך ע"ה 'זאני תפילה', שיודע שאין לו שום כח מעצמו, רק עצם התפלה והבקשה מהקב"ה⁵.

כיצד לגשת להתפלל?

ואחרי שביארנו את כל זאת, עולה השאלה איך אפשר להגיע לתפילה בדרגה כזאת? איך אפשר להגיע לתפילה מתוך אמונה חושית, מתוך הכרה עמוקה בכוח הא"י של הקב"ה, מתוך תודעה שכל מבוקשו הוא להידבק בקב"ה, 'זאני תפילה'?

והתשובה היא, שהדבר הראשון הנדרש - הוא שאדם צריך להגיע לתפילה מתוך הכנעת הלב, ומתוך הכרה אמיתית במקומו האמיתי מול הבורא⁶.

ויש לומר שדבר זה רמוז בדברי חז"ל: 'לא יאחז אדם תפילין בידו וספר תורה בזרועו ויתפלל, וכן סכין ומעות וקערה וככר, ולחד גירסא גם תינוק'⁷. ופירוש רש"י הטעם, לפי שאין דעתו מיושבת עליו בתפילה, שהרי לבו תמיד עליהן שלא יפלו מידו.

כא שהרי הראהו הקב"ה דור דור ודורשיו דור דור ומנהיגיו (עי' במ"ד כג, ה), וראה שיהושע מכניס את בני ישראל לארץ, וכן כתיב (וי'לך לא, טז) 'הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וגו'', 'כי ידעתי אחרי מותי וגו' (שם פסוק כט), והרי אם משה רבינו ע"ה היה נכנס לארץ היה מתוקן לתמיד, ולכן ברור שידע שנגזרה מלפניו הגזירה!

כב ברכות ה, ב.

כג וזהו הסוד מה דכתיב גבי תפלת אליעזר - שהיא מהתפללות הראשונות הכתובים בתורה, שאמר (חיי שרה כד, מה) 'אני טרם אכלה לדבר אל לבי'. וקשה, שהרי ודאי אליעזר לא דיבר אל לבו אלא אל הקב"ה, וכתבו המפרשים שכיון שדיבר בלחש ולא שמעו אחרים לכן נקרא כמו שמדבר אל לבו, וכן בתפלת חנה כתיב (ש"א א, יג) 'זחנה היא מדברת על לבה' פירשו המפרשים על לבה כמו אל לבה, כלומר שלא נשמע לאחרים. אך לדברי השפת אמת יש בזה עומק, שאכן התפלה היא ללב של האדם, שהלב יתפעל וישתנה ע"י התפלה, הלב צריך להתחבר לרבש"ע, שיבין ויפנים איך שכל חיותו מהקב"ה, זה החיבור האמיתי של תפלה.

כד ברכות כג, ב.

כה ע"י משנ"ב סי' כה סקמ"ב.

כו ירמיה ט, כב.

מסע מפעים בבתי החסידים דאנ"ש בארה"ק - 'אמת'ע ווארעמע ווינקעל'ך

חש רצוי אהוב ומקובל, ומרגיש כאדם הבא אל ביתו השני, או שמא הראשון...

במשך שעה ארוכה של קורת רוח והתרוממות נפש, זכינו להציץ פורתא - כמו מחור המנעול - אל אווירת ההתרוממות וההתלכדות המפעמת בין כתלי בתי החסידים בכל מקומות מושבותינו, לשאוף מעט מן ההווי השוקק, ולטעום מהמעין המפכה חיות דקדושה ואהבת-ריעים.

הנה, לא ימים רבים חלפו מימי "והיה ראשיתך מצער" - שטרם נמוגו - וכבר פורחים ניצני ה"ישגא מאוד". השתאות אחזה בנו לשמוע מכל בר-שיח בנפרד, על התפילה המתונה שמתארכת מבלי משים, על יישוב הדעת ומנוחת הנפש השורה על באי השטיבל, ועל האווירה הכללית של אחים בלב ונפש, השוררת בהיכל בית החסידים.

לצד זאת, שמענו תיאורים מרטיטים על מעמדי

חמישה מגדלורי תורה וחסידות, בתי חסידים במשמעות העמוקה ביותר של המילה, מתנוססים לתפארה בארה"ק. חמש אלומות אור רבות עוצמה, המאירות על יושביהן קרני הוד של תורה ותפילה, חסד ודיבוק חברים. לכל קהילה אופייה הייחודי הרקום מן הפסיפס האנושי המגוון היוצר את שלמותה, כל שטיבל וציבור מתפלליו, כל בית חסידים וזוהר יפעתו.

הצד השווה שבכולם, הוא קול התורה המהדהד בהם לאורך היום כולו. חברותות חברותות גודשים את ההיכלות, לפני התפילות ולאחריהם, בשעות הכולל ושלא בשעות הכולל - מהשעות המוקדמות של הבוקר ועד השעות הקטנות של הלילה - וכל הנקרה למחיצתם, מיד נסחף אל כבשנה של תורה בריתחא דאורייתא.

לא פחות מפעים הוא, שעל כל באי בתי החסידים שורה רוח של 'איש את רעהו יעזור', וכל הנכנס אל ד' אמותיו של השטיבל מיד מתקבל בסבר פנים יפות,

כותרתי בית המדרש שלי

והסופה, ממבול החומריות השוצף בחוצות, מתעלים מעט אל עולם שכולו טוב ומרגוע לעבודת שמיא.

השיחות עם הגבאים, נערכו - כאמור - באופן נפרד, עם כל אחד מהם. מרנין ונוגע ללב למצוא את הדברים חוזרים על עצמם - בכל ישוב בסגנונו. ניכר כי כל הפתילות שואבים את יניקתם ממקור אחד, שמן זית זך, כתית למאור.

ישבנו לשיח מרומם, מלא חיות דקדושה, עם נציגי קהילות אנ"ש - הר"ר **יחזקאל הלפרין** הי"ו, גבאי השטיבל ברחוב אלקנה ובית המדרש הגדול בירושלים; הר"ר **ישראל שפירא** הי"ו, ממייסדי ומקימי הקהילה באשדוד; הר"ר **מאיר יחזקאל קמפינסקי** הי"ו, ממייסדי ומקימי הקהילה בבני ברק; הר"ר **אברהם בנימין קנאפך** הי"ו, ממייסדי ומקימי הקהילה בבית שמש; והר"ר **משה שפרן** הי"ו, ממייסדי ומקימי הקהילה בחיפה.

הסעודה-שלישית - אשר כולם מכוונים כנגד ירושלים - ונמשכים עד לאחר צאת השבת דר"ת, בשבת אחים גם יחד, מתוך דביקות והתעלות - כאשר הנפש הומיה לאלוקיה ושעון-החולין ושאונו איננו תופס כל מקום.

פלא והפלא, כיצד בכל שטיבל - ללא התארגנות ארצית מסודרת - הוקמו מפעלי חסד, קרמו עור וגידים מיזמים של סיוע הדדי, קופות גמ"ח, עזר ליוולדות. כולם נרתמים להושיט עזר וסיוע לכולם, בלי מחיצות גילאים וללא פערי מעמדות. קטן כגדול, אברך צעיר ואיש שיבה - מאוחדים הכל סביב היצירה של עולם התורה והחסד הקם והולך לתפארה.

רוח אחדות ואהבת-חברים מנשבת בהיכלות השטיבלך, מרוממת את האווירה לגבהים. עוד ועוד אברכים נכנסים בסופו של יום או בתחילתו אל אחת מתיבות הנוח, הצפה גבוהה-מעל המים שבחוץ; מתנתקים לרגעים מהסער

» מכןף הארץ זמירות שמענו, הטו אוזנכם למנגינה העריבה <<<

בית תלמוד להוראה בשטיבל בירושלים

רק הוא לבדו - כדרכו לחנכנו להתרחק מכל גינונים, ולדבוק במטרה האחת: להתפלל לפני השי"ת, להיות עסוקים בתפילה, מתוך כוונה שלימה.

עם התפתחות הקהילה, התפילות בשבתות וימים טובים עברו לבית מדרש הגדול הזמני בסמינר, ואי"ה מתעתדים לעבור בקרוב לבית מדרש קבוע ברחוב יוסף זיו. בית החסידים ברחוב אלקנה משמש בשבתות כמקום לימוד, ולעיתים מתקיימים בו שמחות שלום-זכר, שבת אחים וכיוצא.

אווירה מלוכדת שאין כדוגמתה

ככל שהפך השטיבל ונעשה 'בית חסידים' לכל דבר וענין, התעצמה בין באי שערי אווירה מיוחדת של אחדות. אפילו אנשים שמטבעם אינם נמשכים לאווירה חברתית, לא הצליחו לעמוד בפרץ של הדיבוק חברים' ונסחפו לאווירה המיוחדת.

החמימות מורגשת כאן עד מאוד. כל מי שנכנס לשטיבל מתקבל בחום. אברכי השטיבל באמת מרגישים אהבה אחד לרעהו, עד כדי שכולם מסורים זה לזה להכנת כוס שתיה, לסיוע בהכנת ארוחת הבוקר ('פרישטיג'), ועוד ועוד - כמשפחה אחת עם מטרה משותפת.

כחלק מאווירת האחדות המחברת את כולם, הכל דואגים ומושיטים עזרה זה לזה. על כולנה קובע ברכה ארגון החסד הקהילתי-ארצי, 'עין טובה' - במסגרתו מחולק שפע גדול לקראת יום טוב בכדי לתמוך במי שזקוק לכך. רק עכשיו, לקראת

שקטה ושלווה, ולשמוע מעת לעת את דברי ראש הישיבה בעת קידושים וכדומה - עד שבאופן טבעי גדל המניין וצר המקום מלהכיל את כולם.

בשביעי של פסח תשע"ט עברנו אל השטיבל המוכר כיום לכולם ברחוב אלקנה. המקום עדיין לא היה בנוי, התפללנו על רצפת בטון וקירות חשופים. בחג השבועות כשהמקום כבר היה בנוי, השמועה על דבר קיום התפילות עשתה לה כנפיים במהירות, ורבים הגיעו להתפלל עמנו ולשמוע את דברי ראש הישיבה. מאז והלאה - הכל שייך להיסטוריה.

למען האמת, בתחילה היה ספק אם אכן יהיה קיום למניינים בימות החול, כאשר אנשים עסוקים וטרודים בפרנסתם. כשביקשו באסרו חג שבועות לפתוח את השטיבל לתפילות באמצע השבוע, עשינו זאת כנסיון בלבד. בסופו של דבר המציאות הוכיחה שיש קיום לשטיבל גם בימות החול, וכך הוא הפך לבית חסידים שוקק חיים.

דוגמא ממחישה לאופי התפילות, ניתן ללמוד מקבלת שבת בעת 'בואי בשלום', ראש הישיבה עמד על כך שכולם יסתובבו לקבל פני שבת מלכתא ולא

בית תלמוד להוראה בשטיבל בירושלים

השטיבל ברחוב אלקנה, ירושלים

תפילות
עם רבינו ראש הישיבה שליט"א
כולל לפנה"צ ואחה"צ
שיעור דף היומי בלילה
ארגוני חסד

על יסודות של תפילה ביישוב הדעת

בראש דברינו אנו פונים אל הר"ר יחזקאל הלפרין הי"ו, גבאי השטיבל ברחוב אלקנה ובית המדרש הגדול, מבקשים לשמוע מפיו כיצד הכל התחיל.

ראשית היוסדותו של השטיבל ברחוב אלקנה בירושלים, החלה לפני כעשור וחצי, על בסיס השאיפה והרצון להתפלל ברוגע ובנחת, מתוך ריכוז וכוונה. התארגנו יחדיו קבוצת אברכים - בראשות רבינו ראש הישיבה שליט"א - להתפלל בצוותא חדא, בניחותא וביישוב הדעת.

תחילה התקיים המניין בבתי פרטיים ומקומות מזדמנים לפי העניין, בשבתות נבחרות ויומא דפגרא כשהדבר התאפשר. בהמשך התפילות התקיימו מעת לעת בקומת עליית הגג של בית ראש הישיבה.

ככל שעבר הזמן, אנשים נוספים שמעו על המניין וצורת התפילה בו, והצטרפו אליו. ביקשו גם הם להתחבר לתפילה

התאספות של מצווה בעת רעוא בבית מדרש הזמני בירושלים ברחוב מנחת יצחק

החפץ לדעת איזו מהדורת רמב"ן היא הטובה והנכונה ביותר, כדאי לו שיסור אל השטיבל באלקנה, כי שם חישבו את החשבון עבורו בדקדוק...

לצד כל זאת, שוקק השטיבל לאורך כל היום כולו קול תורה. אברכים מגיעים בכל שעה, מתיישבים ללמוד באופן עצמאי או עם חברות. האווירה סוחפת את כולם.

באווירה של תשובה והשתנות למעליות

כירושלמים - מוסיף ר' יחזקאל - יש לנו את הזכות להשתתף מידי שבת בשבתו בסעודה השלישית שעורך רבינו ראש הישיבה. לשמוע את השמועסן המעוררים, לראות עין בעין את הדמעות הזולגות מעיני רבים.

אי אפשר לתאר את המעמדים הללו ואת האווירה המרוממת השולטת בהם. זר לא יבין את זאת. זה לא משהו שאפשר להסביר במילים. לא לחינם אף אנשים שאינם נמנים על חסידי גור או על עדת החסידים בכלל, הולכים מרחק רב מדי שבת בשבתו כדי להשתתף בהם.

עירובין בראשות הרה"ג רבי ישראל ברוינר שליט"א, ומכמת גפ"ת בבא מציעא בראשות הרה"ג רבי שמחה בונם מאירזון שליט"א.

דבר יום ביומו, לקראת השקיעה, מתקיימת תפילת מנחה עם רבינו ראש הישיבה ולאחריה נערכת קבלת הקהל. אולי זה המקום לספר, שרבינו ראש הישיבה שליט"א נעתר, וקבלת הקהל היומית שהתקיימה בחודש אלול שעבר עלינו לטובה, תימשך מעתה באופן קבוע לאורך שאר ימות השנה.

לאחר תפילת מעריב, בשעה שמונה בערב, מוסר הגה"ח רבי אברהם מרדכי אלטר שליט"א - בן רבינו ראש הישיבה שליט"א ור"מ בישיבה גדולה פני מנחם, שיעור בדף היומי. שיעור זה נמשך בערך עד השעה תשע ורבע, ומשתתפים בו מדי יום מספר מנייני אברכים.

ראוי גם לציין, שבשטיבל שלנו - עקב היותו קטן מידות גשמיות אך ענק במידותיו הרוחניות, הושקעה מחשבה רבה באוצר הספרים, המלא וגדוש מן אל זן, ומצוייד בכל ספר אשר מבקש ה' ירצה בו, מתוך מחשבה ותכנון מוקדם - כדי להצליח 'לאכלס' את כל העושר הרוחני בין כותלי בית המדרש הצפוף בלאו הכי. עד שבאמת אמרו שכל

הימים הנוראים, קיבלה כל משפחה סל מלא וגדוש במוצרי מזון, חד פעמי, מוצרי נקיון, בשר ודגים וכל מטעמים, בשווי מוערך של כאלפיים חמש מאות ש"ח, ללא גוזמה.

מהר מאוד התייסד גם ארגון 'עזר ליולדת', המעניק ארוחות דבר יום ביומו לכל משפחה בעת שמחתה, כאשר נהגים מאנ"ש מתנדבים להוביל את הארוחות ליעדם במועדם. גם משפחות שעוברות דירה מקבלות תמיכה קהילתית נפלאה, ויעידו על כך רבים שעברו לירושלים בשנה האחרונה.

ובכלל, העזרה כאן מקיפה כל צורך שמתעורר: אם יש ל"ע ילד לא בריא בבית, המשפחות תומכות מסביב לשעון בכל מה שנדרש. יש פה אהבת חסד כפשוטה. הציבור שלנו אוהב לגמול חסדים.

חיים שיש בהם

השטיבל מפכה חיים לאורך רוב שעות היממה, החל מלימוד 'פארטאגס' ועד שעות הלילה המאוחרות. לאחר התפילה ופת שחרית' כאמור, מתקיים כולל לפני הצהרים בראשות ראש הכולל הרה"ג רבי יעקב שטרנשוש שליט"א, וכולל אחה"צ המחולק למגמת גפ"ת במסכת

השטיבל ברחוב נס ציונה, אשדוד

כולל בוקר ואחה"צ

שיעור דף היומי בלילה

שיעור תהילים
עפ"י ראשונים פעם בשבוע

גמ"ח הלוואות ועזר לילדות

המוטו: רק חיובי! רק טוב!

המוטו של השטיבל באשדוד - פותח הר"ר ישראל שפירא הי"ו, ממיסדי ומקימי הקהילה באשדוד את דבריו - הוא: רק חיובי! כך מחנך אותנו רבינו ראש הישיבה שליט"א, גם בשיחות פרטיות וגם בעת ביקורו בשטיבל, שבמקום שיש תורה צריך להשאיר את כל השלילי בחוץ.

את יתדותיו תמך בווארט, שהפך לאבן יסוד: מפני מה תיבת נח היתה מחופה בזפת מבחוץ ומבפנים, ואילו תיבת משה רבינו רק מבחוץ אך לא מבפנים? - ללמדנו שבמקום תורה צריך להשאיר את ה'זפת', השחרוריות, ההסתכלות השלילית - מבחוץ.

והוסיף עוד לספר מהרה"ק מבעלזא זי"ע, שהיה נהנה להגות בספה"ק חידושי הרי"מ על מסכת בבא קמא, והגיד כי סיבת הדבר היא, כיון שיש בו פלפול גג על גג - ולפעמים צריך ללמד זכות על יהודי, אולם בפשטות קשה למצוא במעשיו צד זכות, ורק כשלומדים בעומק, אפשר לסובב לכאן ולכאן ולמצוא סגוריה.

אווירה זו מורגשת בשטיבל בצורה ברורה ומוחשית. אנחנו כאן כדי לעסוק בטוב. כדי להתרומם ולהתעלות. אין לנו כל קשר ושייכות למה שמתחולל מחוץ לתיבה. המהומה הגדולה המשתוללת בחוץ, נעצרת במפתן השטיבל. כאן זה מקום תורה, מקום תפילה, מקום של דיבוק חברים מתוך התרוממות והתעלות.

השיעור הקבוע בליל שישי ע"י הגר"מ פרום שליט"א

על בסיס ה'ווארט' הזה, זכינו להקים בקהילתנו את אגודת "תאיר ארץ", העוסקת בכל נושאי השמירה מענייני הטכנולוגיה - עיקר הניסיון בדורנו. אמנם בס"ד אין ידי האגודה מלאות עבודה, שכן קהל אנ"ש מתרחקים מרצונם מן הכיעור ומן הדומה לו, אולם נסיונות אלה דורשים חיזוק תמידי, כאשר רבינו ראש הישיבה שליט"א עומד על גבינו ומפקח ששמירת הצביון תיעשה בדרכי נועם ובאופן חיובי.

בכלל, יש לנו את הזכות לשמוע את ראש הישיבה בכל עת מצוא, כגון במעמדי 'לחיים' בכל עת שמחה, ולהתעורר מדברותיו. ואכן, כולם מעידים בעצמם שהם מרגישים שיפור. כולם יותר מחוברים לתורה. פתאום אפילו אברכים עמלי פרנסה נדבקים ברוח אהבת התורה, וחוזרים לקבוע עתים נכבדות לתורה.

תביעה זו עוברת אלינו מהראש ישיבה, גם בשמועסין וגם באופן אישי. המטרה כאן מתחדדת ללא הרף: אין לנו מה לחפש בעולם הבלה והחולף, אם לא לעבוד את בוראנו ולהיעשות טובים יותר, ללכת בדרכי החסידות כפי שקיבלנו מאת רבותינו הק' לדורותיהם. ואמנם ביודעי ומכירי, עשרות מ ש פ ח ו ת שהתהפכו מן הקצה אל הקצה לטובה.

....

לאחרונה אמר לי יהודי נכבד שהשתתף במעמד הסעודה שלישית, כי מי שנמצא כאן ואינו משתנה לטובה - איננו בגדר אדם. זה בלתי ניתן להסבר או לתיאור, כדי להבין במה דברים אמורים, צריך לבוא ולראות בעיניים.

רבים מעידים שאחרי מעמד הסעודה שלישית, מוצאים את עצמם מפשפים במעשיהם, בודקים בינם לבין קונם איזו קבלה טובה יש בכוחם לקבל על עצמם. רבינו ראש הישיבה חוזר ללא הרף בדבריו על לשון הרמב"ן באגרתו: "וכאשר תקום מן הספר תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקיימו" - כי העיקר זו ההשתנות המעשית לטובה.

הדיבורים המעוררים של ראש הישיבה מחלחים אל הלבבות - כגון ה'ווארט' עליו חוזר שוב ושוב בדמעות, על המילים שאנו מתחננים להשי"ת ב"ידיד נפש": "תאיר ארץ מכבודך", שלעתיד לבוא המקומות שיהודים התגברו בהם על נסיונותיהם - "ארץ", יאירו ויזרחו באור יקרות מכבוד ה' שהתקדש בהם...

רבינו ראש הישיבה שליט"א בלחיים בשטיבל באשדוד

ולומדים בצוותא פרק תהלים על פי ביאור הראשונים, מפי רב השטיבל הגה"ח רבי מיכאל מאיר פרום שליט"א, המדריך את צעדינו בדרך העולה בית אל. לאחר מכן מזמרים יחדיו שירים הקשורים לקפיטל התהלים או מזמירות שבת.

כאיש אחד בלב אחד

יופי מיוחד בשטיבל הוא ה"כאיש אחד בלב אחד". מגוון גילאים יש בשטיבל, אברכים המחתנים ילדים לצד אברכים צעירים שטרם עשו חלאקה לילדיהם - וכולם מחוברים יחדיו בקשר מיוחד במינו. הכל מרגישים שווים בין שווים. הדרך המשותפת מלכדת את הציבור וגורמת לכל אחד להרגיש בשטיבל תחושה של בית, חמימות ושייכות.

מהקטן לגדול ומהגדול לקטן - כולם עוזרים זה לזה וחושבים ללא הרף איך ניתן להושיט סיוע לחבר. כל אחד נותן את חלקו. **מעולם לא ביקשנו 'שטיבל געלט' ולמרות זאת כל אחד בא מעצמו וביקש לקחת חלק.** כולם מרגישים שותפים בבניית הבית הגדול והקדוש הזה ודורשים את טובת המקום.

כמה מרגש היה לראות אברכים צעירים שהביאו לשטיבל עופות ושאר מוצרים שלא נדרשים להם, אותם קיבלו בעין יפה מקופת החדש 'עין טובה' - אשר כאן המקום לציין את פועלם הברוך, ישלם ה' שכרם - על מנת להנות בהם את אברכי השטיבל בעלי המשפחות.

למרות שהשטיבל עודו צעיר לימים, כבר יש עזרה בהלוואות ועזר לילולות. מיד כשנודע על אחד הזקוק לעזרה, כולם נרתמים לעזור לו. יש אחוות רעים מעוררת השתאות בין חברי השטיבל. האחדות העצומה מחלחלת אל הבתים ואל נשות הקהילה, שגם הן מתאספות אחת לשבועיים ומלוכדות בצוותא חדא.

חיזוק רב אנו שואבים מרבים-רבים שעדיין אינם נמנים על קהילתנו, אך רואים לנכון לחזקנו ולעודדנו - מי באומר

שיעור ע"י רב קהילתנו הגר"ב וקסלשטיין שליט"א בשטיבל באשדוד

בספר 'שב שמעתתא', ולאחר מכן שמעו סיכום בהיר על הנלמד מפי הרה"ח ר' פנחס קמפינסקי הי"ו, מראשי הכולל. היה זה פלא כיצד בחורים בני שלוש-עשרה וארבע-עשרה הצליחו להתחבר לסוגיות ולהבין את הנלמד.

כדי ליתן רווח להתבונן, נטל על עצמו הר"ר ישראל ווייל שליט"א, מראשי ישיבת שערי תורה, את העול להוציא את הבחורים לפוש קמעה. כמעט בכל יום ארגנו לבחורים תוכנית.

וכמובן, ערב ובוקר וצהריים, נערכות בשטיבל תפילות במתינות וביישוב הדעת, בדרך אותה מתווה רבינו ראש הישיבה שליט"א. סביב התפילות רוחשת סערה של תורה: לאחר שחרית מתקיים שיעור דף היומי, ובערב השטיבל מלא באברכים הלומדים חברותות בשו"ע חושן משפט ואורח חיים עם הנו"כ.

מלבד סעודות-מרעים בראש חודש וכיוצ"ב, מידי שבוע בליל ששי מתקיים שבת-אחים, במסגרתו טועמים יחד

ביקור רבינו ראש הישיבה שליט"א בשטיבל באשדוד

ואמנם, כל מי שדורך בבית החסידים באשדוד, מיד נדבק באווירה של תורה. לאורך כל השבוע מתקיים בין כתלי השטיבל כולל אברכים בשעות לפנה"צ ובשעות אחה"צ בראשות הרה"ג רבי ישראל מנחם וקסלשטיין שליט"א, במסגרתו לומדים סוגיות בבבא מציעא עם נו"כ, עד ההשתלשלות ההלכתית למעשה.

פעם בשבוע מוסר אחד מחשובי אברכי הכולל, הרה"ח ר' ישראל חיים אדלר הי"ו, שיעור בפני אברכי הכולל. אחת לשבועיים מגיע לאשדוד רב הקהילה ואביו של ראש הכולל, הגה"ח רבי בצלאל וקסלשטיין שליט"א למסור שיעור. כמו כן מאזינים האברכים באמצעות הטלפון לשיעור השבועי של ראש הישיבה הגדולה הגה"ח רבי מנדל שפרן שליט"א.

אוירת הלימוד הרצינית והריתחא דאורייתא שיש בכולל, הביאו לידי כך שכמה וכמה אברכים ביקשו להצטרף לכולל ולחיות באווירה התורנית הנעלית והסוחפת - גם ללא תמורה כספית. כמה מרגש לראות בין אברכי הכולל כאלו שמביאים מביתם את ארוחת הצהריים, ונותרים לשקוד על תלמודם גם בעת הפסקת הצהריים.

מעבר לכל זאת, החידוש הגדול ביותר הוא לראות אברכים עמלי פרנסה ויגיעי כפיים שעוצרים את יומם, מי בבוקר ומי אחה"צ, ונכנסים לשטיבל לטבול במעיין התורה הנובע, ופשוט יושבים ושוקדים על תלמודם במשך שעותיים-שלוש. זה פשוט בלתי ייאמן. ישנם אברכים שמספרים שהם גילו טעם חדש בתורה, ומגיעים בכל לילה ללמוד דף היומי בעיון, או מסכת ברכות עם רבינו יונה, לימוד המסוגל ליראת שמים - כמקובל מרבינו כ"ק מרן האמרי אמת זי"ע.

בבין הזמנים הבחורים קבעו חברותות ושקדו על תלמודם בעיון, בליבון סוגיות, כמו באמצע ה'זמן'. בסדר לפני הצהריים כל בחור למד את מה שלבו חפץ וחזר על מה שלמד בישיבה, ואחר הצהריים למדו כולם יחדיו

ומי במעש. ידי שבוע רואים אנו עין בעין כיצד רבים מבקשים להכניס אל ביתם את הגליון הנפלא 'בנאות דשא' שמגיע לכאן בעשרות עותקים, ולהתחבר אל מאמרי וחיידושיו של רבינו ראש הישיבה שליט"א.

אכסוף נועם שבת

את האווירה שיש בשטיבל בשבת קשה לתאר במילים. הכל מתעטף בנועם עילאי. אחרי התפילה הציבור פוצח בשירת "ישמחו במלכותך" תוך כדי רקידה, והילדים מקבלים מיני מתיקה. כליל שבת יש כמה וכמה אברכים מבוגרים שאינם נותנים שינה לעיניהם ולומדים בשטיבל לעומק הלילה או משעה מוקדמת מאוד לפנות בוקר, הוגים ב'אור החיים' ורמב"ן על הפרשה.

התפילות נערכות מתוך אווירה של רצינות כוונה ונעימות. בשבת שמנו לב פתאום כי התפילות מתארכות מבלי משים, בלי למהר ולרוץ. יש כמה אברכים שמגיעים מוקדם ולומדים חסידות שעתיים-שלוש לפני התפילה, ולמרות שהתפילה הינה במתינות עדיין ישנם קבוצת אברכים שמתפללים בדבוקות עד השעה אחת בצהריים.

בשבת אחה"צ, כמה שעות לפני מנחה, השטיבל כבר מלא. קול התורה מהדהד בתעצומות. כולם שוקדים על תלמודם. וכאשר מגיעה עת סעודה שלישית, מרגישים בחוש כיצד 'בית המקדש

בנין בית החסידים ברחוב הרב הירש בבני ברק

הגה"ח רבי מנחם מנדל הכהן שפרן שליט"א ראש הישב"ג 'פני מנחם' בשיעור בשטיבל בב"צ לבחורי הישיבה

השטיבל ברחוב הרב הירש, בני ברק

כולל לפנה"צ ואחה"צ

שיעור דף היומי בערב

גמ"ח הלוואות ועזר ליולדות

שלמטה מכוון כנגד בית מקדש של מעלה, הלב מחובר למעמד הסעודה שלישית דירושלים, והאווירה מהווה כעין בבואה ממה שמתחולל באותה שעה במחיצת רבינו ראש הישיבה שליט"א.

כולם מכונסים בעצמם, שרים את הזמירות בדבקות. רגע השיא הוא הרגע בו נעמד הרב פרום שליט"א ומשמיע מדברותיו. בכל שבוע מוצא נושא הטעון חיזוק, ומגביהנו ומרוממנו טפחיים מעל גבי הקרקע - כאשר לא אחת זולגות דמעות בקרב הציבור.

מיד לאחר מכן מתחילים את ה"ידיד נפש" ששרים בירושלים. בינתיים הילדים אומרים תהילים בקומה העליונה. קשה להיפרד מן השבת. האווירה עילאית והשעון אינו תופס כל מקום. כחצי שעה לאחר צאת השבת מסיימים את הסעודה שלישית וניגשים להתפלל מעריב.

השפעתו של הרב פרום שליט"א על כל באי בית החסידים הינה רבה. הכל יודעים ומכירים את אוזנו הקשובה ולבו החם הפתוח לכל יהודי. הרב שליט"א אינו מסוגל לשמוע רע על יהודי ומעודד את האברכים ללמוד חובת הלבבות שער הביטחון וכן ספר אמונה וביטחון לחזו"א. בדרך זו מרומם את השטיבל מתוך חן וחסד ורחמים.

••••

השינוי הכביר לטובה

אם ברצוננו להבין את האווירה השוררת בקהילתנו בכלל ובשטיבל בבני ברק בפרט - פותח את שיחו הר"ר מאיר יחזקאל קמפינסקי הי"ו, ממניחי יסודות הקהילה בבני ברק - אפתח בסיפור קצר וממחיש.

היה זה באחד הימים, בעת היותי בשטיבל. שמעתי שני אברכים העומדים ומשוחחים ביניהם. בין הדברים אמר האחד לחברו, כי המטרה שעבורה ייסדנו את הקהילה היא למען חינוך הילדים; על מנת שדור העתיד יגדל בצורה הנכונה, ובנינו יתחנכו על היסודות והעקרונות שאנו התחנכנו עליהם בילדותנו. לא יכולתי שלא להסכים בלבי לדבריו. אכן, זו המטרה העומדת לנגד עינינו.

אולם כמה התפעלתי לשמע דברי בר-שיחו, שענה לו כך: אמת, בתחילה

מו"ה הגה"ח רבי דניאל חיים אלטר שליט"א ר"י פני מנחם
בשיחה בכולל נר יהודה בשטיבל בבית שמש.

בטוב, ולהפחית את העיסוק והדיבור
סביב העניינים הטפלים.

רבים מרגישים התחדשות שאין
כדוגמתה. רבינו ראש הישיבה שליט"א
דורש מאיתנו להתרומם טפח מעל
הקרקע. עוד שמוע"ס, עוד קריאה
להתעלות, עוד תזכורת לכך שיש
חיים רוחניים... לפני כל מועד אנחנו
זוכים לשמוע דיבורים במהות היום-
טוב, להבין מה נדרש מאתנו... כבר
מחודש תמוז חוזרים ונשנים הדיבורים
להתעורר לתשובה. מרגישים בחוש
את ההשפעה הרוחנית, שמרוממת את
הנפש טפח מעל גבי הקרקע.

ואכן רואים שזה בא לידי ביטוי בצורה
בה נעמדים להתפלל, כאשר אומרים
את פסוקי דמזרה בנחת, ברגיעות, אף

יושבים גם אברכים מבוגרים בשנים.

גם עמוד החסד לא נזנח. אפשר לומר
שכיום יש לנו הכל. לצד קופת החסד
הכללית 'עין טובה', נפתחה כאן גם
קופת צדקה וגם קופת גמ"ח הלוואות,
המתנהלת על ידי הני תרי צנתרי דדהבא
הרב ישראל מאיר גרינצייג שליט"א
והרב אברהם יעקב גולדברג שליט"א.
כמו כן יש התארגנות של הנשים לסיוע
בעת שמחות - בארוחות ובשמירה על
הילדים.

האווירה המרוממת

בכל שבוע הציבור מחכה לשמוע"ס
ועוסק בתוכן הנאמר בו. נושא השיחה
זה מה היה כתוב השבוע בגליון 'בנאות
דשא'. המטרה של כולנו היא לעסוק

הקמנו את הקהילה למען חינוך ילדינו,
אולם ככל שעוברים הימים מתברר
שמרוויחים אנו גם את החינוך העצמי
שלנו!

כי אכן, זוהי אולי ההגדרה המדויקת
ביותר של המהפכה הרוחנית הכבירה
המתחוללת כאן: אברכים רבים עוברים
שינוי פנימי בעצמם לטובה, והדבר
מורגש ונראה בחוש.

...

אפשר לומר שהגרעין הראשון של
הקהילה בבני ברק נזרע עת שהתאספו
לפני כשנה וחצי קומץ קטן של אברכים
בעת רעווא דרעווין בביתו של הגבאי
המסור הרב משה חיים מרגליות
שליט"א, ולאחר תקופה התייסד
השטיבל על ידי הר"ר אלימלך שרייבר
שליט"א. עברנו תחנות רבות, עד
שהגענו למבנה העומד לרשותנו כיום
ברחוב הרב הירש, בית כנסת רחב ידיים
וראו לשמו.

כיום השטיבל מכיל קרוב עשרות רבות
של ראשי בתי אב - מכל הגילאים.
נדיר למצוא שבזמן מועט כזה מצאו
אברכים מכל השכבות שפה משותפת,
עד שהם כבר מתקשים להפנים כי בשל
ההצטרפות העניפה והצפיפות הגדילה
- קרוב היום בו ניאלץ להתפצל לשני
בתי חסידים. ולא בחינם נאמר כאן
לשון 'ניאלץ' - כי האחדות בקרב יושבי
השטיבל אין לתארה, עד שקשה הדבר
עבורנו...

בינתיים, אנו נהנים מיתרונות המצב
שבו כולם יחד. האווירה בשטיבל היא
אווירה מיושבת של רוגע ואחדות. כולם
מאוחדים סביב המטרה המשותפת,
מרגישים שבונים כאן משהו חדש,
ומתמסרים איש אל רעהו.

בית החסידים שוקק חיים לאורך כל
שעות היום ומשמש כמקום תורה
ותפילה. משעות הבוקר המוקדמות
מגיעים אברכים ללמוד בשטיבל, ועד
השעות הקטנות של הלילה קול התורה
אינו פוסק, כי אם לתפילות הקבועות.

לאורך היום מתקיים בשטיבל כולל
לפנה"צ, מגמת חו"מ בראשות הרה"ג
רבי ישראל רנד שליט"א, ומגמת יו"ד
בראשות הרה"ג רבי לייבל כרמל
שליט"א, ואי"ה מיד לאחר סוכות ייפתח
גם כולל אחה"צ. בערב מתקיים בשטיבל
שיעור דף היומי, כאשר בשיעור זה

שעה של התרוממות הנפש בשבת מרעים בסעודה של מצווה בשטיבל בבית שמש

אחד לא ממחר לשום מקום, והתפילה בשבתות מתארכת עשר או עשרים דקות יותר מן המקובל.

רואים זאת גם בקשר לתורה שמתחזק באופן שאין ניתן לתאר. השטיבל שלנו מלא וגדוש באברכים תלמידי חכמים מופלגים, עד שכמעט כולם ראויים לתואר 'הרה"ג', אולם כמובן - מבקשים שיקראו להם בשם הפרטי, כדי לשמר את האחדות. אבל כל שיחם ושיגם הוא שיחת חולין של תלמידי חכמים. רואים זאת גם באברכים עמלי פרנסה שמתחברים שוב לכח התורה וקובעים עיתים, מבינים שאנחנו חיים בעולם הזה עם תכלית...

האוירה הזו מורגשת בשטיבל. סביב זה נסובים שיחות המרעים. מתחזקים יחדיו, כל אחד כפי עניינו ודרגתו. חיים באטמוספירה נעלה יותר, מרוממת יותר, חסידית יותר. כמה מרגש לראות את הבחורים מקובצים יחדיו ולומדים 'שפת אמת'...

בסעודה שלישית כולם שרויים באווירה של רצינות, כמתחברים למעמד נורא ההוד בירושלים, לומדים יחדיו שפת אמת, מתעוררים לשיפור מעשים. כל מי שנכנס לשטיבל מתנתק מכל הרעש והמהומה, ומתרומם טפח וטפחיים לעילא ולעילא.

עד כדי כך השטיבל הוא מגדלור של אחדות ורוגע לכל הסביבה, שישנם מתפללים ולומדים קבועים שבאים יום יום על אף שאינם נמנים בין אנ"ש, ומרגישים פה 'היימיש'. מרגישים כאן בבית, בבית מרומם ונעלה!

....

השטיבל ברחב אור שמח, בית שמש

כולל בוקר ואחה"צ

שיעור דף היומי בערב

שיעור אור החיים בליל שישי

שיעור 'מנחת חינוך' בצפרא
דשבתא לצעירי הצאן

גמ"ח הלוואות, גמ"ח כלים
לשמחות וציוד לברית

עזר ליולדות

חסידות מתוך שמחה

התנופה האדירה של הקהילה בבית שמש - פותח הר"ר אברהם בנימין קנופף הי"ו מחשובי מקימי ומייסדי הקהילה בבית שמש - נזקפת בעיקר לזכותו של הר"ר יצחק בין הי"ו. הוא האיש אשר עמד על האבניים עם מעופו וחזונו הייחודיים.

כבר את הפסיעות הראשונות עשינו בחסדי שמים מתוך ביטחון והסתכלות חיובית, בהרגשה של שמחה של מצוה. מיד בתחילה, כאשר יצאנו לחפש מקום לשטיבל, ידענו שעלינו למצוא מקום רחב ידיים, עם חדר-שני ועזרת נשים, מקום רחב שיוכל להכיל אותנו לאורך זמן. לבסוף מצאנו בחסדי שמים שטיבל רחב ידיים במרכז הקריה החרדית, ברחוב אור שמח, העונה על כל הדרישות.

ל מ ר ו ת
ש ב ת ח י ל ה
מ נ ת ה ק ה י ל ה
ב ב י ת ש מ ש
מ ש פ ח ו ת
ס פ ו ר ו ת ב ל ב ד ,
ה ל כ נ ו ב ב י ט ח ו נ
ו ע ז ו ת ד ק ד ו ש ה
ו מ י ד ז כ י נ ו
ל י י ס ד כ ו ל ל
א ב ר כ י מ ב ב ו ק ר
ו א ח ה " צ , ל צ ד
ג מ " ח ה ל ו ו א ו ת
ו ג מ " ח כ ל י מ

השטיבל בבית שמש - ערויה"כ

לשמחות וקרן תמיכות, וכל שירותי קהילה נכבדה בישראל. ב"ה כיום - בחלוף כשנה - הקהילה בבית שמש מונה עשרות רבות של משפחות, וזכינו להקים כבר גם תלמוד תורה.

אי אפשר לתאר את הסיפוק העצום שיש בעת שנכנסים לשטיבל, בכל אחת משעות היום, ועומדים מן הצד ומקשיבים לקול שאונה של תורה המדהדה בעוז ובתעצומה. לאורך שעות הבוקר ואחה"צ, גודשים את ההיכל כשני מנייני אברכי הכולל - אשר הוקם לזכרון נשמת הגה"ח רבי יהודה אריה אלתר זצ"ל, בן כ"ק מרן אדמו"ר ה"פני מנחם" זי"ע, בראשות בנו יקירו הגה"ח ר' אברהם מרדכי שליט"א.

בכולל שלוש מגמות לימוד: המגמה המרכזית, לימוד חושן משפט בראשות הרה"ג רבי ישראל חיים ארלנגר שליט"א; המגמה השנייה, לימוד עיון בעומקה של הלכה, בראשות הרה"ג רבי ישראל בורזיקובסקי שליט"א; ומגמת לימוד גפ"ת בעיון למתחילים, בראשות הרה"ג רבי אביעד פנוש שליט"א, המכהן כמג"ש בשיבת 'שערי תורה' המעטירה.

מלבד זאת, בכל עת מצוא נכנסים אברכים רבים לקבוע עיתים לתורה בבית החסידים, ליהנות מאוצר הספרים רחב הידיים, המכיל היקף רחב ביותר של ספרים. בין ציבור הלומדים בשטיבל ניתן למצוא אברכים רבים שעובדים שעות רבות לפרנסת ביתם, והנה מוצאים מקום להתחבר לתורה מתוך חיות והתחדשות - אם בחברותות פרטיות ואם באחד השיעורים המתקיימים בשטיבל.

שיעור דף היומי מתקיים מדי יום ביומו, בטוב טעם ודעת, מפי הרה"ג ר' ישראל מרדכי אלתר שליט"א, ר"מ בשיבה גבוהה פני מנחם.

שיעור נוסף נמסר בקביעות לצעירי הצאן על ידי הרה"ח ר' מנחם אברמוביץ שליט"א מדי צפרא דשבתא, לפני תפילת שחרית, בספר 'מנחת חינוך' - בשפה ברורה ובנעימה, הפותח צוהר לילדים לעומק ענייני המצוות, שורשם ופנימיותם, ומעניקה לנפשם קנין-נצח.

כולם למען כולם

השטיבל מתייחד באוירה מיוחדת של

אחדות ו"היימשיקייט". כל אחד מתקבל כאן בזרועות פתוחות. לכל אחד יש מקום. בסעודה שלישית אנו יושבים בלי שעון, וכל אחד יכול להשמיע דיבורי התעוררות והתחזקות. מזמרים ניגוני התעוררות. הנעימות והחיבור הפנימי שיש בין כל חברי השטיבל, יוצרים מצב שלעתים מסיימים אחרי זמן ר"ת.

כל מי שנכנס בשערי השטיבל משאיר מאחוריו את כל הטרדות ונכנס אל עולם שכולו טוב, יום שכולו תורה. השמחה והפרגון ההדדי הם אבני היסוד של הקהילה בבית שמש. כולם דורשים וחפצים לעזור איש לרעהו, למצוא היכן אפשר לתת לחבר. לא לחינם נקרא שמו "א'ווארעמע ווינקל", כי באמת התחושה כאן היא של חמימות פנימית, משהו שאי אפשר להסביר.

זה עתה שבתי משהות בת חודשים אחדים בחו"ל, ויכולני להעיד כי קיבלתי ללא הרף טלפונים מאברכי הקהילה, שחפצים לדעת כיצד אפשר לעזור למשפחה פלונית, מה ניתן לעשות למען אלמוני. האחוה ההדדית מקיפה את כל התחומים, החל מפרנסה, עזרה למשפחה בתקופת שמחה, שידוכים, ומה לא...

אווירה חסידית יוקדת

אחד מן הדברים המפעימים ביותר, הוא השינוי הפנימי העובר על אנשים. אנשים יותר מחוברים לתורה. אפילו אברכים העמלים לפרנסתם - מוצאים את הפנאי ללמוד שעות מידי יום; התפילה נעשית יותר מתוך כוונה, מתנינות ודביקות. לא מעט אברכים מרגישים ששבו לעבודת השי"ת כבימי נעוריהם. בידעי ובמכירי על אברך שבני משפחתו אמרו לי כי נעשה צעיר בכחמש עשרה שנה.

אווירת התלהבות דקדושה מפעפעת בשטיבל. יש קבוצות של אברכים שלומדים חסידות לפני התפילה בשבת בבוקר. יש אברכים שמאריכים בתפילת צפרא דשבתא עד אחה"צ, ואי אפשר לתאר כמה הדבר מעניק השראה ודוגמא אישית לילדים ולצעירים בראותם חסידים ואנשי מעשה המוסרים עצמם לעבודת ה'.

מעט לעת - כמו לעת ראשי חדשים ויארצייטן - יושבים יחד לסעודות. משמיעים דברות התחזקות מרבוה"ק לדורותיהם. שרים יחדיו בהתלהבות ניגוני שמחה עתיקים. לעתים אחד

האברכים משמיע 'גראמען'. בליל שישי יושבים בצוותא ולומדים אור החיים על הפרשה, לצד 'טועמיה' - ומתכוונים לקבל פני שבת מלכתא.

התחושה היא שזכינו לשטיבל של פעם, עם ההתלהבות וה'ברען' החסידיים שהיו אופייניים לדורות עברו. ואכן תפילתנו היא שנזכה להמשיך הלאה ביתר שאת וביתר עוז.

....

השטיבל ברחוב ארלנזורב, חיפה

כולל אברכים

שיעור דף היומי

שיעורים מגוונים במקצועות
התורה

ארגוני חסד וגמ"ח

קרן אור ורוממות נפש

בלב לבה של השכונה החרדית בחיפה - פותח הרה"ח ר' משה שפרן הי"ו, מחשובי מקימי ומייסדי בית החסידים בחיפה - עולה וזורח אור חדש. מן הקומה התחתונה של בנין מגורים חיפאי שקט, בוקעת אורה לכל השכונה: לתורה, ליראה ולעבודת ה'.

בימות החול מתקיימים בבית החסידים תפילות שחרית וערבית בקביעות. מגוון של אנשי תורה ועמל הפוקדים את בית החסידים ומתחברים לתורה ולעבודה בהתחדשות דקדושה, מעניקים לשטיבל חן מיוחד. הייחודיות שבשטיבל היא מהתפילות שנערכות בו במתינות וברוממות הנפש, כאשר אף לאחר התפילה נמשכים להם שיחות תורה, הלכה וחסידות, טרם ייצא אדם לעבודתו ולמקום לימודיו.

אם במשך ימי השבוע מתאחדים בני הקהילה בבית החסידים בתפילות ובלימוד, מה נהדר הוא המראה בפרוש שבת קודש את כנפיה על הר הכרמל. כל תפילות השבת נערכות בבית החסידים בצוותא חדא, בהתלהבות

מיוחדת ובהרגש עילאי, כאשר מתושבי האזור מתכנסים ובאים לשמוע אל הרנה ואל התפילה, תפילות שבת קודש בנוסח הגוראי המתלהט, ניגוני שמחה ועונג שבת, ושעות ארוכות של לימוד - שבת יעשה כולו תורה'.

במהלך השבת זוכים אנ"ש למלא חופניהם דברי תורה בנגלה ובחסידות מפי הרה"ג ר' יצחק מאיר פלד שליט"א אשר משמיע מדברותיו, הן בקידושא רבא שנערך בקביעות בבית החסידים בבוקר יום השבת, והן בסעודה שלישית בהתעוררות הלב, עת הוא מרעיף מזכרונות ההוד בצל קדשו של כ"ק מרן ה"פני מנחם" זי"ע.

תורה מיט יראת שמים

ברוך ה' זכה בית החסידים להוות משכן לתורה במשך כל שעות היום. שערי המקום פתוחים עבור כל דורש ומבקש ה', בהיכל השטיבל הוגים בתורה יושבי אהל - כוללי אברכים, וכן נאמרים שיעורים יומיים בכל מקצועות התורה. ע"י מגידי שיעור מכל העדות והחוגים. שיעור דף היומי מתקיים במקום מדי יום בשעות הצהריים, שיעור ששמו יצא למרחוק.

אף שעברו רק ירחים מועטים מיום התייסדות בית החסידים, קם לו לתפארה אוצר ספרים גדול ומורחב, למען יהיה תחת יד הלומדים כל ספר בו יחפצו. אוצר זה מושך אליו קהל לומדים מגוון מכל האזור, החפצים להשביע נפשם מטובו.

כבר כעת הועשר אוצר הספרים בספרי רבנן קמאי, בספרי חסידות ובספרי הלכה, ועוד היד נטויה כהנה וכהנה. תוכניתם של מקימי בית עקד הספרים, להגדיל ולהרחיב אפיקים, בספרים מכל מקצועות התורה, ותרבה הדעת ויתעורר החשק בקרב תופשי ישיבה, להוסיף עוד שקידה על שקידתם.

לצד הפריחה התורנית, התייסדה והוקמה בקהילה קופת הגמ"ח עבור בני הקהילה, על מנת להושיט עזר וסיוע לכל דצריך ולקיים הלכה למעשה "איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק".

שישי ושמחה בשמחת תורה

ישמחו הלומדים ויגילו החסידים
בהגלות נגלות מאסף תורני 'שמחת תורה'
ובי מקבץ מיוחד קנקן חדש מלא ישן גנחות נדירות
מנאני הדורות ומרבותינו הקדושים מצוקי ארץ
כת"י מבתי גנזי הראשונים,
חידושים מבתי מדרשם של רבותינו האחרונים,
התכתבויות וכידווי הלכה מגדולי דורינו.
עם חידושיהם והערותיהם של רבני קהילתנו
ומרכינו ראש הישיבה שליט"א

להזמנת הספר ניתן לפנות בטלפון - 0504168660 או בדוא"ל - mpm050411@gmail.com

בארה"ב ניתן להשיג במוקדים הבאים:

ליקוואד:

Judaica Plaza Lakewood 1700 - יודאיקה פלאזה
Madison Ave, Lakewood Township, NJ 08701

מונסי:

Lishkas Hasofer 108 - לשכת הסופר
NY-59, Monsey, NY 10952

בורו פארק:

Biegeleisen Books 4409 - ביגלאיין
16th Ave, Brooklyn, NY 11204

Berman Hebrew Books 4602 - זינדל ברמן
17th Ave, Brooklyn, NY 11204

מוסדות 'פני מנחם' בארה"ק

בנשיאות רבינו ראש הישיבה שליט"א

ירושלים ת"ז

כולל 'פני מנחם' - יו"ד	ישיבה גדולה	בית המדרש הגדול
כולל ללימוד ש"ס	כולל עיון 'פני מנחם'	תלמוד תורה 'פני מנחם'
כולל ללימוד יורה דעה ח"ב	כולל 'בית תלמוד להוראה' - חר"מ	'בית טייטלבוים'
		ישיבה קטנה 'פני מנחם'

רשת ארצית לכוללי בוקר וערב 'פני מנחם'

אשדוד

כולל ללימוד חושן משפט	בית החסידים 'פני מנחם'
כולל הלכה - אורח חיים	כולל עיון 'פני מנחם'

בית שמש

כולל 'נר יהודה' - חושן משפט	בית החסידים 'פני מנחם'
כולל עיון הלכה	בית החסידים ברמה ג'
כולל ללימוד ש"ס	תלמוד תורה

בני ברק

כולל 'פני מנחם' חר"מ	בית החסידים 'פני מנחם'
----------------------	------------------------

חיפה

בית החסידים 'פני מנחם'